

İDARE DERGİSİ

İÇİŞLERİ BAKANLIĞINCA İKİ AYDA BİR ÇIKARILIR

Yıl: 32

Kasım - Aralık 1962

Sayı: 279

İÇİNDEKİLER

TETKİKLER:	<u>Sahife</u>
İçişleri Bakanının Genelgesi.....	3
Mülkiye İdare Amirlerinin Sivil Sa- vunma Görev ve Yetkileri Fazlı DEMİREL	7
İdare ve Siyaset İsmail GÜZELİŞ	22
Fransız Jandarması..... Hüseyin İŞİK	26
Esrarın Meşru Olmayan Ticaretine ve Kullanılmasına Karşı Alınacak Ted- birler Sabri SÖZER	53
Batı Devletlerinde ve Bizde İtfaiye Teşkilatı..... Mehmet TARCAN	67
Devlet Planlama Dairesince Harca- maların Nasıl Tesbit Edileceği..... Nuri TORTOP	84
TERCÜMELER:	
İdari Edebiyat Mustafa ARIKAN	94
İDARİ COĞRAFYA:	
Mazıdağı İlçesi İdari Coğrafyası ... İsmail KEREMOĞLU	104

ABONE BEDELİ

Türkiye için yıllığı	:	500 kuruş
Yabancı memleketler için yıllığı	:	750 kuruş

-----oOo-----

ABONE BEDELİNİN GÖNDERİLMESİ ŞEKLİ

A - Türkiye'de:

Bulunan yerin Malsandığına tutarı yatırılarak mukabilinde alınacak (Çeşitli gelir makbuzu) aynen ve taahhütlü mektupla;

İçişleri Bakanlığı Yayın Müdürlüğü — Ankara

Adresine gönderilmelidir. (Hangi nüshalara abone kaydedilmesi istenildiğini gösteren mektuplar arzuhal puluna tâbi tutulmalıdır.)

B - Yabancı memleketlerde:

Abone bedeline, makbuz pulu için 4 kuruş eklendikten sonra hâsıl olan meblâğ, posta veya banka havalesi olarak yukarıdaki adrese gönderilmelidir.

YAZI İŞLERİ

İdareyi ilgilendiren mevzularda hazırlanacak etütler kabul olunur.

Gönderilecek yazıların iki nüsha olması ve 20, 25 sahifeyi geçmemesi, makinada seyrek satırla yazılmış olması ve yarım sahifeyi geçmeyen ayrıca bir de özü bulunması lâzımdır.

Dergiye derç olunmayan yazılar iade edilmez.

Yaz işleri için İçişleri Bakanlığı Yayın Müdürlüğü'ne müracaat edilmelidir.

Sahibi: **İçişleri Bakanlığı**

Yazı İşlerini Fiilen İdare Eden Mesul Müdürü: **Selim AYBAK**

TETKİKLER

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Sayı: 1/497

Ankara, 3.11.1962

İÇİŞLERİ BAKANININ GENELGESİ

Uhdeme tevdi olunan İçişleri Bakanlığına ve idareye bundan böyle hâkim olmasını zarurî saydığım zihniyeti ve tutumu sizlere duyurmakta fayda görüyorum.

Her şeyden önce, memleketimizin İdarî kaderi, umumî asayiş ve emniyeti ellerine emanet edilen Valilerimize, Kaymakamlarımıza Bucak Müdürlerimize, Emniyete Jandarmaya ve idarenin bütün mensuplarına yalnız ve ancak Devletin ve Hükümetin mümessili olduklarım ve bu şerefe liyakatlerim heran ispat etmekle mükellef bulunduğlarımı hatırlatırım. Bu itibarla Valilerimiz ve bütün idare adamlarımız, idareyi, bugün iktidarda bulunan veya yarın iktidara gelmesi muhtemel olan partilere göre ve onların tesirlerine tâbi olarak, asla partileraltı değil, Devletin şerefli mümessilleri olarak, her vakit tarafsız ve mutlaka partilerüstü tutmak mecburiyetindedirler.

Çünkü Devleti halk içinde itibarlı kılmanın ilk şartı, tarafsız, âdil, güvenilir ve kuvvetli idareyi kurmak ve onu yaşatmaktır. O halde idare, itibarlı bir otoriteye süratle kavuşturulmalıdır.

Unutmayalım ki, her şey gelip geçicidir. Yaşamaya ve gelecek nesillere daha zinde devretmeye mecbur olduğumuz iki büyük varlık Millet ve Devlettir. Bunun için idare yalnız milletin hizmetinde ve yalnız Devletin emrinde olacaktır.

Hükümet işlerinde, vazife görürken daima tarafsız kalacağız. Kanun ve nizamları mutlaka hâkim kılacağız. Devlet otoritesini diri, kararlı ve muktedir; devlet itibarını her zaman, her yerde hürmete lâyük tutacağız. Kanun ve nizamların verdiği yetkileri hiç bir şer kuvvetinden çekinmeden, millet yolunda kullanacağız.

Açıkcâ söyleyeyim ki, cemiyetimizde kıymet hükümlerinin sarsılmasından ve birçok bağların gevşemesinden ileri gelen rahatsızlıklarımız

İdarede geniş tahribat yapmıştır. Bunu biran önce her yönünden tedavi, tamir ve islah etmeliyiz.

Demokratik hürriyetler, Vatandaş huzur ve emniyetinin, umumi asayişin ve Devlet itibarının sınırında durur. Demokrasi, kanun, nizam ve ahlâk dışı çüretleri artıran bir rejim değildir.

Muvaffakiyetimizin ilk şartı, Devletin itibarlı otoritesinin memleketin her köşesinde hissedilmesini gerçekleştirmektir.

Böyle hürmete lâıyk, tesirli bir idari otoritenin hâkim olduğu illerin dağlarında eşkiya; şehirlerinde sergerde ve anarşist dolaşamaz. Ne bu asil milletin millî şereften hisse alan vatandaşı; nede bu Devletin İdaresi, Devletin ve Milletin itibariyle oynayanlara, bu günü huzursuz ve yanını muhataralı göstermeğe kalkan bozgunculara meydan ve imkân verilmesine asla razı olamaz.

Devlet otoritesinin, itibarının, halkın huzur sükûn ve emniyetinin, bahis konusu olduğu ahvalde idare, emniyet ve jandarma kanun ve nizamdan aldığı kudretini vatansever vazife duygulan içinde azimli ve enerjik olarak göstermeğe mecburdur. Bu mükellefiyet idarenin ehliyetine ve şerefine tevdi edilmiştir.

İdare, Kanunların teminatı altında bulunan canın, namusun, malın ve her türlü hak ve hürriyetlerimizin, Köyde jandarması ve şehirde polisile güvenilir bekçisi ve yenilmez kuvveti olmak gerekir. İdare ve emniyet unsurları asla emniyetsizlik amili olamazlar, kendilerine bağlanan itimadı sarsamazlar.

Devleti dışarda. Dünya gözünde; içerde vatandaşlar arasında küçük düşürecek hareketler bu milletin şeref ve itibarına kasteden bedbahtlara yakışıır. Cemiyetimizin asaletinin ve sağduyusunun böyle düşmanca hareketlerin gelişmesine imkân ve fırsat vermeyeceğini de hiç tereddütsüz bilmeliyiz.

Şu kadar ki, idare de kendisine düşen vazifeyi en geniş manâda ve hakkile yapmalıdır.

Şu önemli konuya da dokunacağım:

Devlet dairelerinde işini takip eden vatandaşı canından bezdirmeyiniz Herhangi bir işin, peşine bütün bir' hükümet düştüğünde o iş ne kadar zamanda ne neticeye bağlanacaksa., herhangi vatandaşın herhangi bir

işî de aynı süratte ve aynı neticeye baēlanmalıdır. Bunu temin için idare âmirleri, adli ve askerî daireleri hariç, bütün Daireleri, belediye hizmet ve münasebetlerini, teftiş ve sık sık kontrol etmelidir. Bu arada vatandaşların dert ve Őikâyetlerini bizzat dinlemek ve kendileriler vasıtasız temas etmek prensibi tatbik olunmalıdır.

Her yerde ve bilhassa doēu lgerimizde iş ve dilek sahibi masum vatandaşlarımızın işlerine vasıtalı ederek Hükümet nezdinde tesir ve vatandaşlar arasında bu yoldan üstünlük ve otorite kazanmak isteyen aracılar saltanatına mutlaka son verilmelidir.

Bu suretle her Vatandaş, işinin araya vasıta koymadan, bizzat kendisi tarafından, takip edilmekle halledileceēi inancına ve gönül huzuruna kavuşturulmalıdır. Çünkü oturduēumuz mevkiler vatandaşa güler yüzle hizmet için bizlere emanet edilmiştir. Ve unutmayalım ki, kalkman Türkiye’de idareci bilgi ve tecrübesiyle kalkınma kuvvetlerinin öncüsü; sembolü olmak durumundadır.

Öteyandan, idarenin memlekete devamlı huzur ve skn saēlayabilmesi, evvelâ o idare başındakilerin emniyet ve huzura kavuşmuş olmalarına baēlıdır. Bu saēlanacaktır. Ve almakta olduēumuz tedbirlerle idarecilerimiz üzerinde özel bir itina gösterilecek; kendilerinin maddi ve manei huzurları daima göz önünde tutulacaktır.

Jandarmanın noksanları giderilecektir.

Polis mesleēi cazip, Emniyet mensubu güvene lâıık itibarda ve kuvvette olacaktır.

İdare, zlediēimiz bütün deēerlerine ve gerekli vasıtalarına süratle kavuşturulacaktır.

Şu hususa da bilhassa işaret edeceēim; İdare adamlarımız ancak ve yalnız ehliyet, yâkat ve ahlâk llenle takdir edilecektir.

Bütün bunların olabilmesi için nefislerinize gvenmenizi ve bu anlayışı benimsemenizi rica ediyorum.

Meslek haysiyetinizin ve Şahsî Őereflerinizin teminat altında bulunduēundan emin olunuz ve bu emniyeti idarenin bütün mensuplarına veriniz.

Dünyanın halini görüyorsunuz. Memleketimiz ise henüz bir ihtilâl sonrası şartlan içindedir. Vatandaş asıl bu zamanda sizlerden, idareden vatansever davranış, örnek hizmet bekliyor.

Çalışmalarınızda hepimize yardımcı olacağım. Başarılarınızın şerefleri, sizlerindir. Bu yolda çalışmalarımızdan doğacak mesuliyetlere ise her zaman ortağım.

Hepinizi bu zihniyetle, bu tutumla, kudretli, itibarlı, güvenilen ve inanılan bir idareyi memlekete süratle hâkim kılmaya davet eder; size ve bütün arkadaşlara yürekten başarılar dilerim.

HIFZI OĞUZ BEKATA
İçişleri Bakanı

**Mülki İdare Âmirlerinin
SİVİL SAVUNMA GÖREV VE HİZMETLERİ**

Fazlı DEMİREL
Sivil Savunma İdaresi
Başkanlığı Müşaviri

İl İdaresi Kanunundan ayrı olarak çeşitli kanunlarla mülki idare âmirlerine verilen çeşitli görev ve sorumluluklar daha vardır ki, bunların başında «Sivil Savunma» gelir.

7126 sayılı Sivil Savunma Kanunu ile yurtda sivil savunmanın teşkilatlandırılması, eğitim, yönetim ve genel kontrolü, mükelleflerin hizmete çağırılması görev ve sorumluluğu İçişleri Bakanına verilmiş olduğu gibi; kendi mülki sınırları içinde, sivil savunma teşkilat ve tesisatının kurulmasından, donatımından, yönetiminden, kontrolünden, planlanmasından; kısacası, bölgelerine yöneltilmiş düşman taarruzlarına, tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı barıştan itibaren sivil savunmayı fiilen gerçekleştirmekten, mülki idare âmirleri bizzat sorumlu tutulmuşlardır. (7126 sayılı kanun madde: 3,5,21)

Bu kanunla verilen vazife ve mükellefiyetleri yerine getirmeyenler veya ihmal edenler hakkında da kanunun 45,57,58'nci maddelerinde özel hükümler konulmuştur.

Sivil savunma teşkilat ve tedbirleri bakımından yurtiçi; 1 - Hassas bölgeler, 2 - hassa olmayan Bölgeler olmak üzere başlıca iki bölge çeşidine ayrılmaktadır.

Adı geçen kanunun 2. ci maddesi gereğince, hayati önem ve özelliklerinden dolayı düşman taarruzlarına bilhassa hedef olabilmek için şehir, kar saba ve mevkilere «Hassas Bölge» denilmektedir. Bu bölgeler, kanunun 3. cü maddesine göre tesbit ve ilgili mülki idare amirliklerine bildirilmektedir.

Hassas bölgeler; şehir, kasaba veya mevki adlar ile tayin olunmakla beraber, bu bölgelerin sınırlarının, buralara yapılması muhtemel taarruz silâhlarının tesir alanlarına girebilecek banliyölerini ve yakın çevrelerini

de içine alacak şekilde tesbiti ve mahallî sivil savunma plânlarında gösterilmesi gerekmektedir.

Hassas bölgelerin dışında kalan yerler, hassas olmayan bölgelerdir. Hassas olmayan bölgelerde, kanunun 9 cu maddesinde belirtilen daha az teşkilat ve tedbirler uygulanmaktadır.

Hassas bölgelerdeki başlıca sivil savunma görev ve hizmetlerini, kanunun 5 ve 21 ci maddelerindeki deyimlerle aşağıdaki gibi sıralayabiliriz:

- I— Teşkilat,
- II— Tesisat,
- III — Donatım,
- IV— Eğitim,
- V— Tahliye ve Seyrekleştirme, (1)
- VI — Gizleme, (1)
- VII — Plânlama,
- VIII— Halk tarafından yapılacak teşkilat ve alınacak tedbirler (1)
- IX — Sev ve idare ve genel kontrol,

Kanunun çeşitli maddelerinde çoğunlukla terimler halinde geçen bu teşkilat, tesisat ve hizmetlerin ne suretle düzenleneceğini ve yürütüleceğini açıklayıcı ve tamamlayıcı tüzük ve talimatların çoğu henüz çıkmadığından halen bu işler, kanunun 5 ci maddesine göre İçişleri Bakanlığınca tesbit ve tebliğ olunan esaslar, tasarılar ve emirler dairesinde hazırlanmakta ve yapılmaktadır.

Çeşitli tasarı ve tamimlerde yer alan bu işleri, ana hatlar ile topluca ve kısaca gözden geçirmek, ilgililer için faydalı olur düşüncesiyle bu yazı ile sunmağa çalışacağım.

I— Teşkilat (Kanun Madde 31-33) :

Kanunun 31 – 33 cü maddelerine göre sivil savunma taşra teşkilâtı aşağıdaki bölümlere ayrılmaktadır. (*)

* Kanunun 5 v 21 ci maddelerinde bu terimler aynen geçmemekte ise de; 21'nci maddedeki hizmet ve faaliyetlerini» terimi için de diğer maddeler icabı olan bu işler de yer alır.

1. Sivil Savunma Müdürlük, Mütéhasssılık veya Memurlukları,
2. Sivil Savunma Mahallî Kuvvetleri,

- A) Şehir ve kasaba sivil savunma teşkilleri,
- B) Korunma Kılavuzları,
- C) Resmî ve özel müesseselerin sivil savunma teşkilleri,

1. Sivil Savunma Müdürlük, Mütéhasssılık veya Memurlukları (2)

7126 sayılı kanunla kabul edilen kadrolarla bütün illerde Sivil Savunma Müdürlükleri, büyük ve önemli bazı ilçelerde de Sivil Savunma Mütéhasssılık veya Memurlukları kurulmuştur.

İllerde Sivil Savunma müdürleri, ilçelerde Sivil Savunma mütéhasssı veya memurları, buldukları il veya ilçenin Sivil Savunma idare şubesinin başkam olup, mevzuat hükümleri ve mahallî mülkî idare âmirlerinin emir ve direktifleri altında, bölgelerindeki Sivil Savunma faaliyet ve hizmetlerini yürütmekle görevli ve bu görevlerinden mülkî idare âmirlerine karşı sorumludurlar. (Görev ve İşbölümü hakkında Yönetmelik madde 3)

2 Sivil Savunma Mahallî Kuvvetleri:

İdare Merkezleri; Sivil Savunma mahallî kuvvetlerinin başında, olağanüstü halde itibaren bu teşkilat ve kuvvetleri sevk ve idare edecek olan «İdare Merkezlerini» incelemek yerinde olur.

Kânunun 16 cı maddesi gereğince, hassas bölgelerde mahallî idare âmirlerinin başkanlıkları altında savunma sekreterliği, Sivil Savunma müdürlük, mütéhasssılık veya memurlukları personeli ile Sivil Savunma servisleri başkanları ve diğer yardımcı personelden mürekkep bir «Sivil Savunma. İdare Merkezi» kurulur. Olağanüstü halden itibaren aşağıda yazılı Sivil Savunma servisleri bu merkezlerden sevk ve idare olunur. Diğer bir deyimle bu merkezler aynı zamanda mahallî hükümet otoritesinin seferi idare merkezidir. (*)

* 7126 sayılı kanunim 85 sayılı kanunla değıştirilen 31-11 ci maddesinde taşra teşkilatı «Sivil Savunma müdürlükleri, Memurlukları» olarak ifade edilmekte ve bundan illerde müdürlükler, bulunan ilçelerde memurluklar kast olunmakta ise de; 85 sayılı kanunla alman taşra teşkilatındaki «Mütéhasssı» kadrolarından büyük bazı ilçelere de Sivil Savurtna mütéhasssısı verilmiş olduğundan, yani halen bazı ilçelerde Mütéhasssı, bazılarında Memur bulunduğundan, ilce Sivil Savunma idare kademelerini «Mütéhasssılık veya Memurluk» şeklinde ifade etmek gerekmiştir.

İdare merkezleri şehir dışlarında nispeten emniyetli bölgelerde, tercihan yeraltı sığınaklarda bulunmalıdır.

Hassas bölgeler; Sivil Savunma servislerinin kuruluş, sevk ve idareleri bakımından topoğrafik, imar, iskân, sanayi ve trafik durumlarına ve İdarî bölümlerine göre en az 20 şer bin nüfusluk talî bölgelere ayrılırlar. Her talî bölge için de, esas idare merkezine bağlı olarak bir talî idare merkezi kurulur.

Sivil Savunma mahallî kuvvetleri; A) Şehir ve kasaba Sivil Savunma teşkilleri, B) Korunma kılavuzları, C) Resmi ve özel müesseslerin Sivil Savunma teşkilleri olmak üzere üç kısma ayrılmaktadır.

A) Şehir ve Kasaba Sivil Savunma Teşkilleri:

Şehir ve kasaba Sivil Savunma teşkilleri, mahallî hükümet, belediye ve ilgili işletme ve idareler teşkilat ve personeli ile kanunun 13 cü maddesi hükmünce halktan seçilecek mükelleflerden teşkil olunur.

Kanunun 33 - a maddesinde sadece adı geçen bu teşkilatın, kuruluş ve görevleri 20'nci maddesinde sözü edilen tüzük, seçilecek mükelleflerinin yoklama, muayene, görevlendirme ve göreve çağırılma şekilleri 13'ncü maddesinde sözü edilen tüzük ile tesbit olunacaktır. Ancak, halen tasanlar halinde bulunan bu tüzükler henüz yürürlüğe konulamamış olduğundan, kanunun 5'nci maddesine dayanılarak İçişleri Bakanlığınca tesbit ve tebliğ edilmiş tasan ve esaslara göre, hassas bölge şehir ve kasabalarda aşağıdaki Sivil Savunma teşkilleri (servisleri) kurulmaktadır.

1. Alarm ve irtibat servisi: Sivil Savunma idare ve talî idare merkezlerinin alarm haberlerini alma, yayma ve diğer haberleşme hizmetlerini yürütmek üzere, mahallî PTT. Müdürlüğü yönetiminde olarak kurulur. Çekirdeğini PTT. Personeli teşkil eder. Halktan da yeteri kadar yardımcı mükellefler verilir. Ekipler ve postalar halinde çalışır.

2. Emniyet ve Trafik servisi: Mahallî Emniyet müdür veya âmirleri emrindeki emniyet kuvvetleri, halktan seçilecek yardımcı mükelleflerle takviye ve genişletilmek suretiyle meydana gelin Tehlikeli zamanlarda çıkacak panik ve kargaşalıkların önlenmesini, artacak emniyet ve trafik hizmetlerinin yürütülmesini sağlamağa çalışır.

3. İtfaiye servisi: Mahallî itfaiye müdür veya âmiri emlindeki barış itfaiyesi, sefer ihtiyacına göre sağlanacak araç ve gereçlerle halktan seçilecek yardımcı mükelleflerle kuvvetlendirilmek ve genişletilmek suretiyle meydana getirilir. Talî bölgelere ayrılan yerlerde her talî bölge için

En az bir itfaiye grubu kurulur. Barış itfaiyesi bulunmayan yerlerde belediye yerlere bağlı olarak halktan seçilecek mükelleflerle seferi itfaiye takımları teşkil olunur. Bu servisin görevi barış itfaiyesinin aynı olup, seferde çıkacak yangınlarla mücadele eder.

4. Enkaz kaldırma ve kurtarma servisi: İllerde Bayındırlık müdürleri, ilçelerde bayındırlık veya belediye mühendis, mimar veya fen memurları yönetiminde olarak yeteri kadar mükelleflerden kurulur. Tali bölgelere ayrılan şehirlerde her tali bölge için en az bir Enkaz kaldırma ve kurtarma birliği bulunur. Düşman taarruzları sonucu meydana gelecek enkazların kaldırılması, altında kalanların kurtarılması gibi hizmetleri görür.

5. Sağlık Servisi: Barışta mevcut sağlık tesis ve teşkilleri, savaş zamanında da halkın sağlığını koruyabilecek, geniş zayıat karşısında ilk yardım, tedavi ve morg hizmetlerini yapabilecek şekilde ilâve tesisler ve mükellefe personel ve ekipler ile kuvvetlendirilme ve teşkilâtlandırılma suretiyle meydana getirilir.

İllerde Sağlık ve Sosyal yardım müdürleri, ilçelerde hükümet tabipleri emrinde bulunacak bu servis aşağıdaki hizmet kollarına ve ekiplerine ayrılır.

- I. İlk yardım ve tedavi işleri kolu,
 - a) İlk yardım ekipleri,
 - b) Ambulans ekipleri,
 - c) Tedavi tesisleri,
 - (1) İlk yardım istasyonları,
 - (2) Emprovize hastaneler,
 - (3) Sabit hastaneler,
- II. Koruyucu hekimlik işleri kolu,
 - a) Kontrol ve numune alma ekipleri,
 - b) Mücadele, dezenfeksiyon ve dekontaminasyon ekipleri,
- III. Morg işleri kolu,
 - a) Toplama ve taşıma ekipleri,
 - b) Teşhis ve bıraktıklarını tesbit ekipleri,
 - c) Gömme ekipleri,

6. Sosyal Yardım Servisi: Bu servis, İllerde Millî Eğitim, ilçelerde ilköğretim müdürlerinin başkanlıkları altında, ilgili teşkilât personeli ile yeteri kadar yardımcı mükelleflerden kurulur. Kızılay şubesi başkanları da, servis başkanı yardımcısıdır. Bu servis aşağıdaki hizmet bölümlerine ayrılır.

- a) Enformasyon işleri ekipleri,
- b) Acil iâşe ve giydirme ekipleri,
- c) Barındırma ekipleri,
- d) İşsiz ve kimsesizlere yardım ekipleri,

7. Teknik Onarım İşleri Servisi: Belediyeler ve ilgili işletme ve idareler tarafından, esasını kendi personel ve araçları teşkil etmek ve halktan seçilecek mükelleflerle takviye olunmak suretiyle kurulur. Düşman taarruzlarının tesirler ile hasara uğrayacak elektrik, havagazı, su kanalizasyon, telgraf, telefon gibi tesislerdeki bozuklukların acil onaranlarını yaparlar.

Bu servis, tesislerin neveleri ve işletmeleri itibariyle aşağıdaki kollara ayrılır ve her kol kendi idare veya işletme âmiri (Kolbaşkanı) tarafından sevk ve idare olunur. Belediye Fen İşleri müdür, mühendis veya fen memurları bu servisin başkanı olarak, müşterek çalışmaları gerektiren hallerde kollar arası işbirliği ve koordinasyonu sağlarlar.

- I. Elektrik işleri onarım kolu,
- II. Havagazı işleri onarım kolu,
- III. Su işleri onarım kolu,
- IV. Kanalizasyon işleri onarım kolu,
- V. Telgraf, Telefon işleri onarım kolu,

8. Ulaştırma ve İkmal servisi: Belediye başkanları yönetiminde ilgili teşkilat ve yardımcı mükellef personel de yeteri kadar taşıt araçlarından kurulur. Sivil Savunma servislerinin ikmal, iâşe ve gerekenlerin ulaştırma ihtiyaçlarını sağlar. Tahliye işlerinde yardımcı olur. İkmal, ulaştırma ve yedirme kısımlarına ayrılır.

Yukarıdaki servislerde adlan geçen, daire ve işletmelerin müdür veya âmirleri bu servislerin başkanı olarak, barıştan itibaren teşkilatlandırılmalarını, yetiştirilmelerini ve gerektiğinde sevk ve idarelerini takip ve sağlamakla görevli ve sorumludurlar.

Barışta kurulacak, donatılacak ve yetiştirilecek Sivil Savunma servisleri personeli; olağanüstü halde veya seferde göreve çağrılırlar. Şehir ve kasabalar dışında idare veya talî idare merkezleri emrinde ve nispeten emniyetli yerlerde barıştan tesbit veya tesis olunacak bina veya barakalar gibi barınma yerlerinde toplanır; barındırılırlar. Her hangi bir taarruzdan sonra buralardan hasar ve zayıat yerlerine yetişerek kurtarma, yardım, onarma ve söndürme işlerine girilir.

Sivil Savunma servisleri; 7126 sayılı kanunun 6'ncı maddesi hükmüne göre, mahallî mülkî idare amirliklerince lüzum görülerek verilecek emir üzerine, tabii afetlere ve büyük yangınlara karşı yapılacak her türlü kurtarma ve yardım işlerine de katılırlar.

B) Korunma Klavuzları:

Kanunun 17'nci maddesinde belirtildiği gibi, hassas bölgelerde Sivil Savunma hizmet ve görevlerinde halka önderlik etmek, Sivil Savunma idare kademe ve kuvvetlerde halk arasında irtibatı sağlamak, aileler arası karşılıklı işbirliği ve yardımlaşmayı koordine etmek üzere, buralarda devamlı oturan ve iyi tanınan kimselerden, tercihan muhtar ve ihtiyar kurulu üyelerinden «Korunma Klavuzları » seçilir.

Tüzük tasarısı ile tesbit ve tebliğ olunan esaslara göre, klavuz teşkilatı kuruluşu şöyledir.

1. Başklavuzluk : (5000: 10000 nüfusluk mahalle veya semtlerde)

- 1 Başklavuz,
- 2 Başklavuz yardımcısı,
- 3 İlk yardım klavuzu,
- 3 İtfaiye klavuzu,
- 3 Kurtarma klavuzu,

12 Toplam,

2. Blok Klavuzu : (1000: 2000 nüfusluk bloklarda)

- 1 Blok klavuzu,
- 1 Blok klavuz yardımcısı,
- 2 İlk yardım klavuzu,
- 2 İtfaiye klavuzu,
- 2 Kurtarma klavuzu,

8 Toplam

Vali ve kaymakamlar tarafından verilecek direktif dairesinde klavuz teşkilatının kurulmasından, seçilmesinden, barıştaki çalışmalarından kademeler sıra sile emniyet (polis) teşkilatı, bucağ teşkilatı bulunan yerlerde doğrudan bucağ müdürleri sorumludurlar.

Klavuzlar olağüstü halden itibaren, Sivil Savunma idare veya talî İdare merkezleri emrine girerler. İlk yardım, itfaiye ve kurtarma klavuzları, bağı oldukları blok veya başklavuz olup, görevlerde ilgili hizmetler bu klavuzlar vasıtası ile yürütülür.

C) Resmi ve özel müesseselerin Sivil Savunma teşkilleri:

Resmî ve özel daire, müessese ve fabrikalarda da, personel miktarlarına ve durumlarına göre, Alârm irtibat inzibat ve kontrol, İtfaiye, Sağık, Kurtarma ve Teknik onarım gibi Sivil Savunma ekipleri kurulur.

Bu ekiplerin kurulma, eğitim, donatım ve yönetimi ilgili daire, müessese ve fabrikalara ait olup, 7126 sayılı kanunun 40'nci maddesine göre çıkacak tüzükte bu hususlar etraflıca yer alacaktır.

Bu ekiplerle birlikte daire, müessese ve fabrikalarda Sivil Savunma bakımından alınacak tedbirler de vardır ki, bu teşkilat ve tedbirlerin takıp ve kontrolü; müesseseler arası ve şehir Sivil Savunma servislerde karşılıklı işbirliği ve yardımlaşma hususların düzenlenmesi, mahallî mülki idare amirliklerine düşmektedir.

II — Tesisat:

Sivil Savunma tesisleri olarak aşağıdaki hususları inceleyebiliriz. Bunlardan bazılarını, yukarıdaki ilgili teşkilat bölümleri içine almak ta mümkün ve uygun idiye de, kanunun 5'nci maddesindeki deyimle «Tesisat» başlığı altında ayrı bölümde mütalâa edilmiştir.

1. idare Merkezleri (yerleri) : Yukarıda geçen Sivil Savunma idare ve talî idare merkezleri için, şehir dışı nispeten emniyetli bölgelerde barıştan sığmaklar veya elverişli binalar gibi münasip barınma ve çalışma yerleri tesis veya tesbit olunur. (Kanun madde 15,16)

2. Âlâmî Sistemi: Hava tehlikesine ait ikaz ve alarm haberlerinin alınması ve yayılması için, ikaz ve alârm merkezlerde İdare merkezleri, idare, merkezlerde alârm sirenleri ve önemli bazı tesisler arasında gerekli muhabere ve irtibat şebekesi ile şehirlerde her taraftan sesleri duyulabilecek siren tertibatı yapılır.

Radyoaktif serpinti gibi icabında bucak ve köylere ve diğer meskûn, yerlere kadar ulaştırılması gerekli tehlike haberlerinin, buralardaki halka duyurulması için de, mahallî imkân ve şartlara göre telli, telsiz, sesli, ışıklı, motorlu ve yaya haberciler gibi mümkün olan her türlü araç, tesisat ve işaretlerle tertibat alınır. (Kanun Md. 26,29)

3. Toplanma yerleri: Sivil Savunma servisleri mükelleflerinin görevle çağrıldıkları zaman toplanmaları ve hizmete hazır olabilmeleri için, şehir ve kasabalar dışında idare veya tali idare merkezleri civarında münasip bina veya barakalar gibi barınak yerleri tesbit veya tesis olunur.

4. Depolar: Sivil Savunma servislerinin araç, gereç ve teçhizatlarının bakım ve saklanması için, şehir dışı nisbeten emniyetli yerlerde depolar tesis olunur. Bu depolara ait hükümler kanunun 30 cu maddesine göre çıkarılacak Sivil Savunma Donatım ve Kıyafet Tüzüğü'nde yeracaktır.

5. Sığınaklar: Kanunun 15 ci maddesine göre, Sivil Savunma bakımından şehir ve kasaba plânlarının tanzim ve tadili hususlarile mühim bina ve tesislerin yer ve şekillerinin seçilmesi, her cins sığınak tipleri ve bunların nerelerde, ne suretle ve kimler tarafından yaptırılacağı, kullanılacağı, bakım ve korunmaları hususlarının bir tüzükle tesbiti gerekmektedir.

Yine bu madde hükmünce, hassas ve tahliye kabul bölgelerinde genel sığınaklar yaptırılması, belediyeler ve imar müdürlüklerince verilecek inşaat ruhsatlarında ve yapılacak inşaatlarda sözü geçen tüzük hükümlerinin uygulanması icabetmekte ise de, Sivil Savunma bakımından yapılarda uygulanacak esaslar ve sığınaklar tüzüğü henüz çıkmadığından, bu hususlar halen uygulanmamaktadır. Ancak bazı belediyeler tarafından düzenlenen imar yönetmeliklerinde yeni yapılacak binalar için sığınak yeri mecburiyeti, de konulmaktadır.

Sivil Savunma bakımından şehir ve kasaba planlarile mühim bina ve tesislerin yer ve şekillerinin teshilinde uygulanacak esaslar baklandaki tüzük (15 ci maddenin değişmesinden evvel olmakla beraber) 6/7/1959 gün ve 4/11715 sayılı kararla çıkmıştır. Bu tüzük hükümlerinin uygulanması da, belediyeler ve diğer ilgili daire ve müesseselerden takibi gerekmektedir.

III — Donatım:

Sivil Savunma teşkilat ve hizmetlerinin yürütülmesi için gerekli bilimum araç, gereç ve teçhizat ile bu hizmetlerle görevli personelin tanınma

işaret ve kıyafetleri ve bunların tedarik, dağıtım, depolama, bakım ve kullarına işleri, Sivil Savunmanın donatımını teşkil eder.

Bu araç, gereç ve teçhizat ile işaret ve kıyafetler ve bunların tedarik, tahsis, kullanma yer ve şekilleri, 7126 sayılı kanunun 30 cu maddesine göre yayınlanacak bir tüzükle tesbit olunacaktır.

Sivil Savunma fonundan sağlanacak araç ve gereçler tedarik ve dağıtım genel olarak Sivil Savunma İdaresi Başkanlığına aittir. Ancak il ve ilçelerde evveldenberi mevcut bulunan veya merkezden gönderilecek araç ve gereçler ile, merkezden verilecek ödeneklerle mahallerinde alınacak olanların depolama, bakma korunma ve kullanma işlerinin düzenlenmesi mahalli mülkî idare amirliklerine düşmektedir. Teknik onarım servisine ait araç ve gereçler bağlı olduktan işletme ve idarelerce tedarik ve muhafaza olunurlar.

Sivil Savunma malzemesi hiç bir suretle tahsis olunduıkları maksat dışında kullanılamaz. Kullanılması kanunun 52 ci maddesi hükmünce cezain gerektirir.

IV — Eğitim:

Kanunun. 14 cü maddesinden anlaşılacağı gibi illerde yaptırılacak Sivil Savunma, eğitimi Sivil Savunma servisleri personeli eğitimi. halk eğitimi olarak iki bölüme ayrılır.

a) Personel eğitimi; Sivil Savunma servislerine seçilen personelin görev ve hizmetlerinde yetiştirilmeleri için yaptırılacak eğitimidir. Merkezden bildirilecek programlar ve esaslar dairesinde ilgili servis başkanlıklarınca yaptırılır, Yılda 72 saati geçemez.

b) Halk eğitimi; Halkın Sivil Savunma konularında aydınlatılması ve öğrenimleri için yapılır. Halk, münasip toplanma yerlerine davet edilerek seri konferanslar verilmek, radyo konuşmaları yapılmak, filimler gösterilmek, afişler, büroşürler dağıtılmak gibi çeşitli yayın ve propaganda, araçlarile aydınlatılır.

c) Tatbikatlar: Sivil Savunma personelinin ve halkın, yetişme derecelerinin denenmesi, eğitimlerde kazanılan bilgilerin tatbikî alanda kullanılması için yapılır.

Tatbikatlar; genel yani bütün yurda, kısmi yani bir veya bir kaç il veya ilçeye veya bir hassas bölgenin bazı semtlerine, özel yani yalnız bazı daire, müessese ve fabrikalara şamil olur. Genel ve kısmî tatbikatlar İçiş-

leri Bakanlığının emirlerde yapılacağı gibi, kısmî tatbikatlar, mülkî idare âmirlerinin teklifi ve İçişleri Bakanlığının tasvibi ile de yapılabilir. Özel tatbikatlar, mülkî idare amirliklerince lüzum görülerek verilecek emir veya mülkî idare âmirliklerine de bildirilmek suretile ilgili müesseselerce yapılır.

V — Tahliye, Seyrekleştirme ve Yerleştirme:

Kanunun 18,19 cu maddelerine göre; lüzûm görülen hassas bölgelerle askerî harekâta sahne olabilecek tehlikeli bölgelerde yerleşmiş halk ile taşınabilir millî servetler, tahrip veya düşman eline geçmesini önlemek için, gerektiğinde tamamen veya kısmen boşaltılarak daha emin bölgelere taşınırlar. Bu hususların ilgili Bakanlıklarla işbirliği yapılarak düzenlenmesinden İçişleri Bakanlığı sorumludur.

4/11806 sayılı Sivil Savunma bakımından yapılacak tahliye ve seyrekleştirme hakkındaki tüzük hükümlerine göre, tahliyeye tabi bölgeler ve şehirlerle buralardan ne gibi personel, madde ve malzemenin nerelere, yani hangi kabul bölgelerine gönderilecekleri tesbit ve Millî Güvenlik (Millî Savunma Yüksek) Kurulunca tasvip olunduktan sonra İçişleri Bakanlığından ilgili bakanlıklara ve valiliklere bildirilir.

İçişleri Bakanlığından bildirilecek esaslar ve direktifler dairesinde, tahliye bölgelerinden boşaltılacak halk ve diğer madde, malzeme ve tesislerin boşaltma ve taşınmaları ile gidecekleri kabul bölgelerinde yerleştirilmeleri, barındırmaları ve mümkün olanların müstahsil hale getirilmelerinde ilgili hazırlıklar ve tedbirler, mahallî Valiliklerce tesbit ve düzenlenerek plânlanır.

Seyrekleştirme: fazla hassas şehirlerin tahliyeye tabi bölgeleri etrafında veya daha az hassas şehir ve kasabaların fazla taarruz uğrıyabilecek semtlerinde oturanlardan bilhassa ihtiyarlar, çocuklar, çocuklular, sakatlar ve işsizler gibi halk civar mahalle, bağ, bahçe ve köy evlerine dağıtılmak suretile yapılır. Buna ait hazırlıklar da barıştan tesbit ve düzenlenir.

VI— Gizleme:

Radar kontrolüne rağmen düşman uçaklarının istikametlerini ve hedeflerini kolayca bulmalarını ve buldukları mevkiileri tanımalarını, az da olsa güçleştirmek veya yanıltmak maksadile ışıkların söndürülmesi ve karartılması, ağaçlandırma, boyama, şekil değiştirme gibi gizleme tedbirleri alınır.

Işıkların söndürülmesi ve karartılmasında esas, geceleri havadan İliç bir ışık gözükmemesidir. Olağanüstü hallerde hükümetçe lüzüm görülerek İçişleri Bakanlığınca verilecek emir üzerine, bütün yurda veya belli bir bölgeye şamil olmak üzere buralardaki bütün şehir, kasaba ve köylerde ve diğer meskûn yerlerde ışıkların söndürülmesi ve karartılması uygulanır. Bu maksatla, burlardaki bütün dış ışıklar söndürülür. Emniyet ve trafik bakımından zaruret görülen yerlerde havaya karşı maskeli zayıf ışıklar bulundurulur. Bütanlardaki iç ışıkların dışarıya sızmaması için voltajları azaltılır; perdelerle, kapaklar veya koyu siyah perdelerle iyice kapatılır. Barıştan buna göre gerekli tertibat ve hazırlıklar yapılır.

VII — Halk tarafından yapılacak teşkilât ve alınacak tedbirler :

Bilindiği gibi Sivil Savunma bakımından sadece hükümet tarafından yapılacak teşkilat ve tedbirler yeter değildir. Fert olarak, aile olarak halk tarafından yapılacak hizmet ve tedbirler de vardır.

Bu hizmet ve tedbirleri aşağıdaki şekilde özetleyerek sıralayabiliriz:

1. Çeşitli ikaz ve alârm haber ve işaretlerde bu haberlerde yapılacak hareket ve tedbirleri öğrenmek.
2. Nükleer, biyolojik ve kimya silâhlarının tesirlerde her çeşit yarananma ve hastalanmalara karşı basit korunma, kurtarma ve ilk yardım tedbir ve hizmetlerini öğrenmek ve gerektiğinde yapmak.
3. Yangına karşı gerekli önleme ve söndürme tedbirleri almak.
4. Yiyecek ve içecek gibi önemli ihtiyaç maddelerinin, taarruzların tesirlerinden korunmasını ve enaz bir haftalık yedek bulundurulmasını sağlamak.
5. Binanın bodrum veya zemin katındaki, dışarıya bakan pencere ve duvarları enaz, tazyika ve çöküntüye en dayanıklı gibi korunmaya en elverişli bir yerini, mümkünse bazı takviye tedbirleri de almak suretile sığmak olarak hazırlamak.
6. Binalarda ışıkların söndürülmesi ve karartılması için gerekli tedbirleri almak.
7. Tahliye bölgelerinde oturanlar için, bir tahliye emri verildiği takdirde en kısa zamanda yola çıkmak üzere hazırlıklı olmak.
8. Bu hizmet ve tedbirler için binada oturanlar arasında nüfusuna göre bina korunma âmiri, itfaiyeci, hastabakıcı, kurtarıcı seçilmesi gibi iş-

bölümü yapmak; bunlar için gerekli yangın söndürme, ilk yardım ve kurtarma malzemesi tedarik ve bulundurmak.

Yukarıda sayılan bu hizmet ve tedbirlerin halka ulaştırılması, öğretilmesi ve yapılmasının teşvik ve takibedilmeleri de mülkî idare âmirlerine düşmektedir.

VIII — Plânlama:

Her il ve ilçe için Valilik ve Kaymakamlıklarca, Sivil Savunma mevzuatı ve İçişleri Bakanlığından tebliğ edilecek esaslar dairesinde ve hassas bölge olup olmadıklarına göre, yapılacak Sivil Savunma teşkilat, tesisat, donatım, eğitim, sevk ve idare gibi hizmet ve faaliyetleri tesbit eden bir «Sivil Savunma Plânı» düzenlenir. İl ve ilçe merkezleri dışındaki hassas mevkiiler için bucak müdürlükleri, bucak merkezleri dışındaki kasabalar için Belediye başkanlıklarınca ayrıca birer Sivil Savunma plânı yapılır.

Bu plânların gerektirdiği hususların tesbit ve düzenlenmesinde ve yürütülmesinde resmi ve hususi daire, müessese ve teşekküller ve belediyeler, bu konuda yapılacak işbirliği ve yardım isteklerini yerine getirmeğe mecburdurlar.

Sivil Savunma plânlarının gereken kısımları ilgili teşkilat ve idarelere de verilerek, bu hizmet ve tedbirlerin tatbiki ile bu teşkilat ve idareler görevli ve sorumlu tutulurlar.

Sivil Savunma plânları daimi surette gözden geçirilerek, değişen durum ve icaplara göre düzeltilir ve daima uygulanmağa hazır bir halde bulundurulurlar. (Kanun madde 21,22)

IX — Sevk ve idare ve Genel Kontrol:

Bölgelerindeki Sivil Savunma teşkilat, kuvvet ve vasıtalarının sevk ve idaresi görev ve sorumluluğu da mülkî idare âmirlerine verilmiştir. Mülkî idare âmirleri, barışta yapılacak plân ve hazırlıklar dairesinde, olağanüstü halden itibaren mahallî Sivil Savunma idare merkezi başkanı da olarak, bölgelerindeki Sivil Savunma teşkilat, hizmet ve faaliyetlerini bizzat veya valiler kendi adlarına görevlendirecekleri Savunma Sekreterleri veya vali muavinleri vasıtasile sevk ve idare edeceklerdir.

Mülkî idare âmirleri; barışta ve seferde kendi mülki sınırları içindeki yukarıda yazılı Sivil Savunma teşkilât, tesisat, hizmet ve tedbirlerini, ilgili dairelerdeki her türlü hazırlık ve çalışmaları; daire, müessese ve fab-

rikalar ve halk tarafından yapılması gerekli teşkilât ve tedbirleri, her safhada takip ve kontrol etmeğe ve ettirmeğe de yetkilidirler. (Kanun madde 5,21)

Hassas Olmayan Bölgelerde Yapılacak Teşkilat ve Alınacak Tedbirler

Hassas olmayan bölgeleri de, şehir ve kasabalar ve bunlar dışındaki köyler ve diğer meskûn yerler olmak üzere iki kısma ayırabiliriz. Kanunun 9 cu maddesine göre buralarda yapılması gerekli, sağlık, yangın ve radyoaktif serpintiye karşı korunma, seyyar destekleme ve tahliye edilenlerin kabulü ile ilgili Sivil Savunma tedbirlerini kısaca aşağıdaki gibi sıralayabiliriz.

A) Şehir ve kasabalarda:

1. Basit bir ikaz ve alârm (radyoaktif serpinti tehlike ihbarı dahil) tertibatı ve ekibi kurulur.
2. Belediyelere bağlı olarak seferi itfaiye takımları, mahalle veya semt, itfaiye ekipleri teşkil ve gerekli araç, gereç ve teçhizatları temin olunur.
3. İhtiyaca göre ilk sağlık yardım ekipleri teşkil, sağlık yardım merkezleri tesis, malzeme ve teçhizatları temin olunur.
4. Radyasyon, biyolojik ve kimya maddelerinin tesirlerine karşı insan, hayvan ve yiyecek maddelerinin korunmaları için sığınaklar veya kapalı yerler, kapalı kaplar temin ve diğer saklanma, saklama ve sakinme gibi tedbirler alınır.
5. Yukarıda gizleme bölümünde belirtildiği gibi ışıkların söndürülmesi ve karartılması tedbirleri alınır.
6. Kabul bölgelerinde, tahliye bölgelerinden geleceklerin yerleştirilmeleri ve barındırılmaları için gerekli hazırlıklar yapılır. Bu maksatla kabul bölgesi olan ilçe ve bucak merkezlerinde bu hizmetler için birer sosyal yardım servisi kurulur.
7. Gereken hallerde şehir, kasaba ve köylerin korunma ve kurtarma, hizmetleri için yardım ekipleri gönderilir.

B) Şehir ve kasabalar dışındaki köylerde ve diğer meskûn yerlerde:

1. Radyoaktif serpinti tehlikesi haberlerinin alınması ve buralardaki halka yayılması için mahallî imkân ve şartlara göre münasip araç, tesisat veya işaretlerle gerekli tertibat alınır.

2. Yangınlara karşı önleme ve söndürme tedbirleri alınır. Fazla hassasiyet arzeden köylerde veya mevkilerde ayrıca yangın söndürme ekipleri kurulur.

3. Yukarıdaki 4, 5, 6, (sosyal yardım servisi kurulması hariç) ve 7 ci maddelerde yazılı tedbirler aynen alınır.

Görülüyor ki, Sivil Savunma hususunda mülkî idare âmirlerine çok geniş ve önemli görev ve hizmetler düşmekte; baş tarafta da belirtildiği gibi bölgelerindeki Sivil Savunma teşkilât, tesisat, hizmet ve faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinden ve yürütülmesinden mülkî idare âmirleri bizzat sorumlu tutulmaktadır.

Gerçi il merkezlerde önemli bazı ilçelerde Sivil Savunma hizmetlerini yürütmekle görevli ve mülkî idare âmirlerine karşı sorumlu Sivil Savunma Müdürlük, Mütchassıslik veya Memurlukları vardır. Fakat bu teşkilâtın verimli olabilmesi, idare âmirlerinin bu konuya vereceği ehemmiyet, kıymet ve kuvvete bağlıdır. Yoksa idare âmirleri yeteri kadar ilgilenmez, önem vermezse sadece Sivil Savunma Müdür, Mütchassis veya Memurluklarının çabaları yeterli olamaz.

Söylemeğe lüzûm yoktur ki, yurt savunmasında «silâhlı savunma» nın lüzûm ve önemi ne ise » Sivil Savunma » nın lüzûm ve önemi de odur. Nasilki silâhlı savunma kuvvetlerinin kuruluş, sevk ve idaresi askeri makamlara ve komutanlıklara verilmiştir; bölgelerindeki Sivil Savunma teşkilât ve hizmetlerinin yapılması, sevk ve idaresi görev ve sorumluluğu da mülkî makamlara ve mülkî idare âmirlerine verilmiştir. Şu farkla ki, askeri makam ve komutanlıkların görevi hemen yalnız silâhlı kuvvetlerin teşkil, sevk, ve idareleri olduğu halde, mülkî makam ve idare âmirlerinin daha bir çok görev ve hizmetleri olduğundan, yalnız Sivil Savunma işlerde meşgul olamayacakları şüphesizdir. Ancak hiç olmazsa enaz bölgelerinin emniyet, millî eğitim, bayındırlık, sağlık, tarım gibi işlerde meşgul oldukları kadar, gerektiğinde daha da fazla, Sivil Savunma işlerde de meşgul olmaları, ilgilenmeleri, Sivil Savunma teşkilâtını desteklemeleri şarttır.

İDARE VE SİYASET

Yazan: İsmail GÜZELİŞ
Çemişgezek Kaymakamı

Genel olarak İdare ile Siyaset bir arada incelenmemekteyse de aralarında yakın ilgiler vardır. İdare daima siyasî rejim ve ideolojilerin tesiri altında kalmıştır. Merkezî ve mahallî idareler ile bunlarda vazife gören memurlar, bazı teknik elemanların, menfaat guruplarının ve politikacıların nüfusundan kendini tamamen kurtaramazlar.

1 — İdare ve siyasî ideolojiler:

İdare, siyasetin önemli bir unsurudur. Bir rejimin şekli, mutlaka idare üzerinde kendini gösterir. Meselâ Marx'a göre idare, bir sınıfın diğer bir sınıfı baskı altında tutmak için meydana getirdiği bir kuruluştur. Kapitalist rejimlerde idarenin görevi polis, ordu ve mahkemeler vasıtasıyla burjuvaları fakir işçi sınıfı olan proletaryalara karşı korumaktır. Zamanla sınıfların birbiriyle olan kavgası bitip de komünist cemiyetler kurulunca, mutlak bir eşitlik sağlanmış olacağından devlete ve İdarî kuruluşa ihtiyaç kalmayacaktır. Liberallere göre ise, idare ademî merkeziyet esasına göre olmalıdır. Vatandaş kendini ilgilendiren meselelerin ne olduğunu bilmeli ve bunların hallinde bizzat oy sahibi olarak sorumluluk yüklenmelidir. Yine bir kısım siyasî guruplar, amme hizmetinde görev alan memurlar haklarını koruyabilmek için sendika yahut dernekler halinde teşkilâtlanabilmelidir ve işçiler gibi grev hakkına sahip olmalıdır derler. Bir kısmı da; memur da bir vatandaşdır, oy vermek suretiyle devlet idaresine iştirak eder, fakat bir amme hizmetinde olduğundan başkaca bir faaliyette bulunamaz, siyasî partilerde vazife alamaz, sendika kuramaz ve grev gibi haklara sahip olamaz derler.

2 — İdare ve siyasî rejimler:

İdare, siyasî rejimin ekonomik ve sosyal yapısına göre şekil alır. Demokratik rejimlerde tarafsız bir idari siyaset, yersel bir ademî merkeziyet, hak ve hukuku teminat altına alınmış memurlar ve meclis ile bağımsız mahkemelerin kontrolüne tabi bir idare kuruluşu vardır. Diktatörlüğün

hakim olduğu rejimlerde ise amme hizmetlerinde merkezin kontrolü gayet şiddetlidir.

Siyasî partilerin miktar ve şekli de idareye tesir eder. Tek partili rejimlerde partinin çeşitli kademelerindeki otoritelerin idare üzerinde büyük etkileri vardır. Çok partili hallerde ise, bu tesir yalnız iktidardaki parti için bahis mevzudur.

Siyasî rejimlerin değişmesi halinde, idarenin eski rejime bağlı personeli arasında geniş çapta bir temizleme hareketine girişildiği sık sık görülür. Bu suretle eski memurların yerine geçen yeni rejimin elemanları, kendilerini bu görevlere tayin ettiren partiye karşı bir minnet ve şükran hissi duyarlar.

3 — Siyasî Kuvvetlerin karşısında idare:

Hükümetin başındaki başbakan ve bakanlar genel olarak bir siyasî partinin elemanı olup bu partinin ileri gelenleri ve çeşitli menfaat guruplarıyla daima temas halindedirler. Basma ve seçmenlerine sempatik gözükmeye arzusu icraatlarına ve dolayısıyla idareye tesir eder. Bugün her memlekette idarenin yüksek kademelerindeki memurların tayini hükümete aittir. İl genel meclisleri, belediye meclisleri ve muhtarlıklar ile ticaret ve sanayi odaları, sendika ve tarım kooperatifleri seçimle iş başına gelen birçok elemanları ihtiva eder. Seçim olan her yerde ise siyaset ve siyasî bir guruplaşma mutlaka olacaktır.

Merkezî kuvvet mahallî kuruluşlarda kendini, birçok memleketlerde olduğu gibi valiler veya polis, millî eğitim, ticaret, ziraat sahalarında geniş yetkiler tanıdığı müdürler vasıtasıyla temsil ettirir. Hangi şekilde olursa olsun devletin bu temsilcileri siyasî olaylara ister istemez karışır.

4 — Memurlar ve siyaset:

Şehirlerde amme hizmetinde çalışanların genel nüfusun % 10 nu geçtiği düşünülürse, millî hayatımızda önemli bir rol oynayan politikanın memurlar üzerinde nasıl bir etki yaptığı anlaşılır. Birçok memleketlerde memurları siyasî tesirlere karşı koruyacak gerekli teminatlar sağlanmamış olduğundan bu etki daha da şiddetli olur. Bazı özel hallerde; memurlar ileride atılacakları siyasî faaliyetleri için daha memuriyetlerinde iken bazı politik yatırımlara girişirler. Nitekim bizde, seçimlerden çok az evvel istifa edip görev yerinde milletvekili seçilen birçok memurlar vardır.

5 — İdare ve çeşitli menfaat gurupları:

Zamanımızın toplumsal hayatında gittikçe çoğalan çeşitli guruplar karşısında idarenin kayıtsız kalması imkânsızdır. Aynı menfaat ve fikir etrafında birleşen guruplar teşkilâtlanarak umumî efkâr, siyasi partiler, meclisler ve hükümetler üzerinde epey tesirli olmaktadır. Gayelerine ulaşmak için çok defa kilit noktalarına kendi adamlarını tayin ettirmeye, amme hizmetinde mesuliyet almış olanlarla tartışmalara girişerek onları manevi bir baskı altında tutmaya çalıştıkları görülmektedir. Ekseriyetle de bu yoldaki çalışmaları semere vermektedir. Bu sebeple, memurların hukukî durumlarını tanzim ederken bu gibi zararlı tesirleri bertaraf etmeye çok dikkat etmelidir. ¹

Bazan bu gurupların gayretleri ve çalışmaları idarenin işini de kolaylaştırmaktadır. O zaman amme hizmeti ilgililerin olumlu gayretiyle daha kolay ve mükemmel bir şekilde ifa edilir. İdareyle iş birliği yapan meslekî tarım, teşekkülleri ve endüstri sendikaları, tatbikinde menfaat gördükleri İdarî karar ve icraatlara yardımcı olurlar.

6 — Teknik elemanların siyasi etkileri:

Zamanımızın siyasi rejimleri, teknik elemanların bilgi ve raporlarından geniş çapta istifade etmektedirler. İdare, amme hizmetlerinin ifasında karşılaştığı İktisadî ve sosyal problemlerini ilgili uzman ve ilim adamlarının fikir ve raporlarına göre halletmektedir. Meselâ, bizde 27 Mayıs İnkilâbından sonra halk oyuna sunulan Anayasa Kanunu Üniversite öğretim üyelerinden meydana gelen bir Komisyona hazırlanmıştır.

Fakat bu idarenin teknik elemanların tamamen elinde olduğunu göstermez. Teknisyenler yalnız teknik bilgileriyle idareye yardımcı olmaktadır.

7 — Netice:

İdarî kuruluş, siyasetin en önemli bir unsuru olup devamlı olarak politikacıların, çeşitli menfaat guruplarının ve teknik elemanların faydalı veya zararlı etkileri altındadır.

¹ - İç İşleri Bakanlığınca hazırlanıp bir seneden beri tatbik edilmekte olan Kaymakamların Nakil Yönetmeliği bu noktada gayet faydalı sonuçlar vereceği kanatındayız.

BIBLIYOGRAFYA:

- B. Gournay — L'Administration - Presses Universitaires de France, 1962
- G. Ardant — Technique de l'Etat: de la productivite du service publis - P.U. deF. 1953
- H. L. Baratin — Organisation et methodes dans l'administraion public - B.L. 1961
- A. Bertrand — Les techniques du travail gouvernemental dans l'Etat moderne, 1954
- M. Duverger — Les Institutions Françaises - Presses Universitaires de France, 1962

FRANSIZ JANDARMASI

Yazan : Hüseyin IŞIK
Kurmay albay

II nci KISIM

Kuruluş, teşkilât ve bağıllık durumunu daha evvelki yazımızdan incelediğimiz Fransız milli jandarmanın vazifeleri çeşitli kanun, nizamname ve kararnamelerle gayet sarih olarak sınırlanmış olup, her rütbedeki J. Sb. na ve makamına kanuna uygun olmıyan isteklerin reddedilmesi salahiyeti verilmiştir.

J. Lejion ve bölge K. larıyla müfettişlerine milli jandarmanın muhtelif Bakanlıklarla olan münasebetlerinin tedkiki, tatbikat şekillerinin incelenmesi ve onu asli vazifesinden ayıracak inhirafı olduğu takdirde J. Genel Direktörlüğü vasıtasıyla ilgili Bakanlıkların dikkat nazarlarının çekilmesi salahiyeti verilmiştir. Böylece jandarma, her zaman memleketin genel güvenlik ve emniyetinin sağlanması, ana yollardaki trafiğin kontrolü vazifesine bütün gücüyle devam edebilmektedir. Hiç bir adli, askeri ve idari vazife onu bu hedefinden ayıramamaktadır.

İdari, adli ve askeri makamlarla jandarmanın münasebetleri de kesin hatlarla belirtilmiştir. Burada en karakteristik durum Fransız jandarmanın hiç bir makamın emrine verilmeyip refakatına verilmesidir. Böylece jandarma, şahsiyeti olgunlaşmış, milletin itimadını kazanmış, her türlü parti mücadelelerinden ve siyasi tesirlerden uzak bir kuvvet olmak ve bunu devam ettirmek mazhariyetine kavuşmuştur.

JANDARMANIN VAZİFELER:

Normal ve olağan üstü görevler olmak üzere iki kategoriye ayrılır. L
NORMAL VAZİFELER: Her gün veya muayyen zamanlarda yapılan ve hiç bir makamın talebine lüzum kalmadan ifa edilen vazifelerdir. (J. Hizmet nizamnamesi Mad. 147, J. teşkilât K. mad. 125)

Bu görevlerin başlıcaları şunlardır:

- a. Ana yollar, köyler, çiftlikler ve meskûn yerlere devriyeler göndermek.
- b. Suçluları aramak ve takip etmek, yakalamak, suç delillerini toplamak.
- c. Şakileri, çeteleri, soyguncuları yakalamak.
- d. Ormanları tahrip edenleri, kaçakçıları, av yasalarına uymıyanları yakalamak.
- e. Anayasaya-aykırı toplulukları, özel kanunlardaki şartlara uygun olarak dağıtmak.
- f. Devlete veya özel şahıslara ait topraklara yapılacak tecavüzleri önlemek.
- g. Gıda maddelerinin serbestçe naklini sağlamak.
- h. Vatandaşların dini ibadetlerini serbestçe yapmalarına imkân vermek.
- i. Serserileri, şüphelileri ve dilencileri göz altında bulundurmak.
- ı. Yollarda tarlalarda rastlanan veya sudan çıkarılan cesetlere rastlandığında veya bu çeşit ihbarlar alındığında gerekli tahkikatı yapmak.
- j. Fuarlarda, pazar yerlerinde, eğlence ve mesire mahallerinde emniyet ve güvenliği sağlamak.
- k. Mahkûm veya tutukluların sev sırasında kaçmalarına mani olacak tedbirleri almak.
- l. İzin ve hava değişim müddetlerini geçiren, kıtalarından savuşan asker personeli yakalamak. İzinlileri, takip ederek izin müddetlerinin sonunda birliklerine katılmalarını sağlamak.
- m. Pasaportsuz veya sahte pasaportla gezenleri yakalamak en yakın belediyeye teslim etmek.
- n. Umumi yollarda, başkalarının hayatını tehlikeye koyacak şekilde araç kullananları yakalayarak tevkif etmek.
- o. Umumi meydanlarda, fuar ve pazar yerlerinde, kanunen yasak edilmiş oyunları veya kazanılması baht ve talihe bağlı olan kumar mahiyetindeki eğlenceleri men etmek.

p. Büyük yollar üzerindeki ağaçları keserken veya başka surette zarar verirken yakalananları tevkif etmek.

r. Büyük yollar üzerinde zabıta görevi ifa etmek, her zaman için seyrüseferi ve geçitleri açık bulundurmamak, sürücülerin vasıtalarını dikkatle sürmelerini sağlamak. Mukavemet edenleri yakalayıp ilgili mahkemelere sevk etmek, az vahim hallerde para cezası vermek.

2. OLAĞAN ÜSTÜ VAZİFELER : (J. Kanun Mad. 133, J. nizamnamesi 290: 291)

Jandarmanın olağan üstü görevleri; normal görevlerin dışında kalan, talepname, yardım isteği gibi taleplerle yapılan ve ekseriya zor kullanmayı gerektiren görevlerdir. Başlıcaları şunlardır.

a. Cumhuriyet sınırlarına sokulması kanunen yasak edilen malların yurda sokulması halinde, kaçakçılığın men ve takibi işlerinde, gümrük resimlerinin alınmasında ilgili gümrük memurları tarafından talep vuku bulunduğu,

b. Orman suçlarının yakalanmasında orman memurlarının kuvveti kâfi gelmediği takdirde

c. Vergilerin tahsilinde veya toplanmış olan vergilerin muhafazası için tahsildarlar tarafından talep ve vuku bulunduğu,

d. Büyük yollar üzerindeki geçitlerde ve her hangi bir yerden geçmek için para ödenmesi zaruri olan yerlerdeki memurların talebi üzerine.

e. Sulh yargıçları ve adli polis Sb. ları tarafından çıkarılan tevkif müzakerelerinin tebliğinde,

f. Demiryol bekçilerinin talebi üzerine.

JANDARMANIN ÇEŞİTLİ MAKAMLARLA MÜNABETLERİ (J. Nizamnamesi Mad. 51 : 109)

Adli, idari ve askeri vazifelerin ifasıyla mükellef olan jandarma hiç bir mahalli makamın emrinde değildir. Hiç bir makam jandarma üzerin de inhisarcı bir nüfuz ve âmiriyyet iddia edemez ve onun vazifesinin ifa şekline müdahale edemez.

J. Sb. ve Astsubayları da bu makamlarla münasebetlerinde, vazifelerinin sınırı içinde kalır ve onlara kanunun emrettiği hürmet ve riayeti gösterirler.

Jandarma, kanunun emrettiği haller dışında hiç bir makama rapor vermez ve münasebette bulunmaz. Vazifelerini ifa ederken memleketin umumi güvenlik ve emniyetiyle, amme nizamını ilgilendiren bilgileri elde eder jandarma makamları bunları vakit geçirmeden ilgililere bildirirler. Sivil makamlar da genel güvenliğin sağlanmasında faydası olacağını tahmin ettikleri bilgileri jandarmaya gönderirler.

Hiç bir makam jandarmayı siyasi memelere, parti mücadelelerine karıştıramaz, bu mahiyette vazifeler veremez. Jandarmalar vazife gördükleri mahallerdeki siyasi cereyanlara, çekişmelere uzak kalır ve tarafsızlıklarını korurlar. Bu hususa büyük önem verilmekte ve sıra üstleri bunu dikkatle incelemektedir. Fransız sabit J. birlik mensupları bir bölgede 10 -15 sene vazife görmektedirler. Bu hal onların bölgeyi ve halkı iyice tanımalarına ve daha verimli olmasına imkân vermektedir. Fakat mahalli halkla arasında bulunması gereken mesafeyi muhafaza edemiyen veya mahalli çekişmelere karışan personel de tereddütsüz olarak buradan alınmaktadır.

Fransız jandarmasının bütün yurt sathına şamil prestijini, parti mücadelelerinin en şiddetli olduğu bu memlekette muhafaza edebilmesinin sırlarından birisi de budur. Jandarmalar daima resmi elbise ile vazife görürler.

OLAĞAN ÜSTÜ OLAYLARIN BİLDİRİLMESİ:

Kaza J.K. ları bölgelerinde vuku bulan olağan üstü olayları vakit geçirmeden ilgililere bildirirler. Bu olaylar şunlardır:

1. Hakiki bir felâket mahiyetinde olan, şahıslara ve mallara yardım bakımından çabuk ve kesin tedbirler alınmasını gerektiren olaylar. (SU BASKINLARI, ÇIĞ, BİNALARIN ÇÖKMESİ, TREN KAZALARI, BOĞULMALAR, İNFİLÂKLER YANGIN V.S.)

2. Genel nizam ve devlet emniyeti bakımından büyük önemi olan ve intizamın iadesi için özel tedbirlere lüzum gösteren olaylar. (GREVLER, İSYANLAR, ANARŞİST SUİKASTLAR, KOMPLOLAR, İSYAN TEŞVİKLERİ, SİLAH VE CEPHANE DEPOLARININ MEYDANA ÇIKARILMASI GİBİ)

3. İşleniş tarzı ve şekli itibarıyla bölgede heyecan ve endişeye sebep olan ve özel tedbirler alınmasını gerektiren cürüm ve cinayetler. (ŞEKAVET, DEVLET MEMURUNA KARŞI SUİKAST, GENEL KASALA-

RENT SOYULMASI, DEMİR YOLLARINA VE TELEFON TELGRAF HATLARINA TAARRUZLAR GİBİ)

4. Milli savundurmaya ilgilendiren olaylar. (CASUSLUK, NÖBETÇİ, DEVRİYELERE TAARRUZ, ASKERİ FİRARA VE İSYANA TEŞVİK V.S.)

Bu olaylara ait raporlar Kaza J.K. ları tarafından doğrudan aşağıda yazılı makamlara bildirilir:

- a. M. Savunma Bakanlığına f J.Gn. Direktörlüğü, teknik büro)
- b. J.Genel müfettişliğine,
- c. Askeri bölge K. lığına,
- d. Jandarma Blg. K. lığına,
- e. Kaymakamlığa,
- f. C. Savcılığına,
- g. J. Lejion komutanlığına (İki nüsha gönderilir, birisi lejion K. lığında kalır diğeri askeri Blg. K. a verilir.)
- h. Vilayet J. K. lığına (birisi valiye verilir, diğeri V. J. K. lığında kalmak üzere iki nüsha gönderilir.)

Askeri garnizon K. lığı bulunan yerlerde fevkalade olaylardan garnizon K. lığına da haber verilir.

Üçüncü maddede yazılı olan kolordu ve askeri bölge K. lıklarına bilgi vermeye lüzum yoktur.

Fevkalade olaylar vuku bulur bulmaz en kısa zamanda ilgililere bildirilir. Bilhassa başlangıçta telefon, telgraf veya telsiz tercih edilir. İlk olarak kaymakam, savcı ve J. Grup K. a haber verilir. İlk raporda olay izah edilir. Alınmış olan alınması gereken tedbirler bildirilir. Bilahere de tamamlayıcı rapor gönderilir.

Fevkalade haller dışında kaza J.K. ları kaymakamlara rapor vermek mecburiyetinde değildir. Jandarma makamları menfî rapor vermeye zorlanamazlar.

Yani bu gün asayişe müessir hadise vukubulmamıştır. Şeklinde rapor- vermeye icbar edilemezler.

Olağan üstü haller dışında kaza J.K. ları karakoldan aldıkları raporları tevhit ederek beş günde bir kaymakamlığa gönderirler.

TALEPNAME:

Fransız jandarmasının vazife sınırlarının kesin çizgilerle belirtildiğini, bunun içine girmiyen hiç bir görevin jandarmadan istenemeyeceğini ve hiç bir süretle aslı vazifesinden ayrılmaması gerektiğinin kanun ve nizamname, kararnamelerle belirtildiğini yukarıda yazmıştık.

İdari ve adli makamlar jandarmanın ifa zorunda olduğu açıkça belirtilen hususlar, âmme nizamının tehdit edildiği hallerde bunun düzeltilmesi gerektiğinde veya her hangi bir suçlunun yakalanması gibi jandarma kuvvetinin harekete geçmesini icabettiren hususlarda bu isteklerini ancak (TALEPNAME REQUISITION) ile yapabilirler.

Talepnameler prensip olarak, faaliyette bulunacak kaza J.K. lığına (J. Bl. K.), yapılır. Ancak çok acele olan ve tehirinde büyük zararlar melhuz olan hallerde J. karakol K. larına müracaat edilir.

Talepnameler ancak talepte bulunulacak kaza J.K. m sorumluluk sınırları içinde bulunan idari ve adli makamlarca yapılır. Talepnamelerin hangi kanunun hangi maddesine, hangi karara veya sebebe istinaden çıkarıldığı belirtilir.

Talepnameler yazılıdır. Muayyen bir şekilleri vardır. Gönderildiği tarihin yazılması ve gönderen tarafından imzalanması şarttır.

Talepname genel olarak şu şekildedir:

FRANSA CUMHURİYETİ:

(Fransız milleti namına)

..... sayılı kanuna uygun olarak mucibince (Kanun, nizamname, kararname))Talepte bulunulan şahsın rütbesini, ismini ve ikametgâhını) den (emretmesini, tevkif etmesini veya nakletmesini) talep ediyoruz. Fransız milleti namına yaptığımız bu teklifin neticesinden ibze bilgi verilmesini (Eğer talep bir Sb. a yapılıyorsa), bize bir raporla bildirilmesini (eğer talep karakol K. a yapılmışsa talep ediyoruz.

Gönderen makam ve imza

Çok acele hallerde ve istisnai olarak jandarmaya telgrafla müracaat edilebilir. Fakat bu takdirde kanunun emrettiği şekilde bir taleptamenin derhal gönderileceği telde zikredilir.

Talepnamelere (emrediyoruz, istiyoruz, ORDONNONS, VOULONS, ENJOIGNONS, MANDONS) gibi ibareler yazılmaz.

Jandarma makamları talepten kanunlara ve kararlara uygun olup olmadığını, talepten jandarma müdahalesi istenen halin varit olup olmadığını incelerler. Karakollara gönderilen broşürlerde jandarmanın hangi talepleri yerine getireceği hangilerini reddedeceği gösterilmiştir.

Jandarma bu taleplerin tesirini sağlayacak ve gerekli engelleri bertaraf edecek tedbirleri alır. Bunun dışında başka suretle kullanılmaz.

Talepten gönderen ve istekte bulunan makamlar jandarmanın kullanacağı kuvvetin miktarına ve vazifeyi icra şekline karışamazlar. Mesuliyet kararı veren ve kuvvetleri idare eden J. Sb. a aittir.

Harekât sonunda talepten gönderen makama bilgi verilir.

Talepten muayyen konuları ihtiva etmeli ve rapor vermek için jandarmanın her gün yer değiştirmesini gerektirmemelidir.

Talepten usulüne uygun olarak yazılmamışsa, talep gayri kanuni ise veya yerinde görülmezse Karakol K. talepten gönderen makama iade eder, karakolun bağlı bulunduğu kaza J. K. lığ.na müracaat edilmesini bildirir.

Bl. K. Grup ve lejyon K. lan da talepten kanunsuz veya talebin, yersiz olduğu kanaatine varırlarsa karakol K. m yaptığı gibi bunu göndererek makama iade ederek daha üst jandarma makamına müracaat edilmesini bildirirler. Neticede Kor. K. vasıtasıyla keyfiyet M. Savunma Bakanlığına aksettirilir.

Eğer talepten çıkararak makam talebinin acele olduğunu ve talebin, ifasından doğacak mesuliyetin kendisine ait olduğunu bildirirse talep derhal yerine getirilir.

Eğer talepten reddi yüzünden genel güvenlik tehlikeye düşmüşse M. Savunma Bakanı durumu inceler ve talebi yerine getirmeyen Jandarma mensubunu işinden çıkarır fakat ayrıca bir ceza veremez.

İnfaz edilen taleptenlerin kanuni şartlara ve formalitelere uygun, olup olmadığı sıra üstlerince her zaman kontrol edilir.

TEBLİGAT:

Jandarma, asıl vazifesinin ifasından uzaklaşarak derecede tebliğ işlerinde kullanılmaz. Posta idaresi normal tarife ihtiyaca elvermediği hallerde

Özel haberciler kullanmak zorundadır. Ancak çok acele hallerde normal vasıtaların kullanılmasının zararlı gecikmeler meydana getireceği durumlarda emirlerin tebliği ve lüzumlu bilgilerin verilmesi için jandarmaya müracaat edilir. Seçimler sırasında, seçimlere ait tutanakların getirilmesi talebi de jandarmaca is'af edilir. Bu sık sık başvurup jandarmalar ve taşıt araçları iz'aç edilmemelidir.

Eğer bir tebliğin acele olduğu iddia edilirse, jandarma bunu ifa eder fakat talepteninin suretini çıkararak M. S. Bakanlığına yazarak dunumdan haberdar eder.

FRANSIZ JANDARMASININ GÖREVLERİ:

Fransız jandarmasının görevlerini dört grupta toplayabiliriz.

- a. İdari görevler,
- b. Adli görevler,
- c. Askeri görevler,
- d. Çeşitli görevler.

I. MÜLKİ GÖREVLER (İDARİ GÖREVLER) :

Jandarmanın en önemli vazifeleri bu kategoriye dahildir. Umumi emniyet ve güvenliğin korunması, amme nizamının sağlanması ve huzurun temini için yapılan faaliyetler bunların en önemlilerindedir.

Bu görevin gayesi, yurttta genel güvenliğin, milli huzur ve sükûnetin yerleşmesidir. Jandarma bu görevini her zaman ve her yerde bizatihi mevcudiyetiyle dahi ifa eder. Her tarafta devriyeler dolaştırmak, pusular kurmak ve suç işlemeye engel olacak tedbirler almak suretiyle önleyici kolluk görevi yapmak suretiyle bu vazife ifa edilir.

Önleyici ve adli kolluk görevlerini kesin hatlarla birbirinden ayırmak mümkün değildir. Genel bir ifade ile, suç işlemeyen evvel suç yapmaya engel olmak kasdıyla alınan tedbirler ve yapılan faaliyetler önleyici kolluk görevine girer. Meselâ yollarda veya umumi yerlerde arama yaparak ruhsatsız bıçak ve tabanca taşıyanları yakalamak önleyici kolluk görevine girer. Halbuki bıçak taşıyan şahıs bununla bir suç işlemişse jandarmanın bilini yakalamak için gösterdiği gayret ve faaliyetler adli zabıta vazifesine girer.

Suç işlendikten sonra delillerin toplanması, failin tesbiti, yakalanması ve nakli gibi faaliyetler de adli zabıta görevine girer.

Jandarmanın, bölgenin özelliklerini, halkın karakterini ve özelliklerini gayet iyi bilmesi sayesinde, âmme nizamını ve genel güvenliği sarsacak hareketlerin vakfından evvel veya anında haber alınması suretiyle çıkması muhtemel karışıklıkları önleyecek tedbirleri alması hayati önemi haizdir.

Jandarmanın başlıca idari görevleri şunlardır:

- a. İdari tahkikatların yapılması,
- b. Şahısların ve taşıt araçlarının kontrolü, taşıt kazalarının önlenmesi için tedbirler almak.
- c. Ecnebilerin takibi ve kontrolü.
- d. Avcıların takibi ve yasaklara riayetlerinin sağlanması,
- e. Ormanların korunması,
- f. Yer sarsıntısı, su baskını, yangın, çığ gibi tabii afetler sırasında alınan tedbirler ve yapılan soruşturmalar.
- g. Genel nizamın sağlanması, refakat ve himaye görevleri.
- g. İnsan ve hayvan bulaşıcı hastalıklarına karşı tedbirler alma,
- h. Şose ve köprülerin korunması,
- i. Hava meydanlarının korunması,
- j. Ekonomi polisi görevlerini ifa etmek.
- k. Devlet büyüklerinin korunması,
1. Şüphelileri kontrol, casuslarla ve sabotajcılarla mücadele.

İDARİ POLİS GÖREVLERİ:

İdari polis görevleri İçişleri Bakanının vali ve belediye Başkanlarının yetkisi dahilindedir. Milli huzur ve güvenin, sükûnetin yerleşmesini gaye edinir. J. hizmeti esnasında bu görevi her zaman ifa eder.

İdari polis görevi, başlıca şu kategorilere ayrılır:

I. TRAFİK POLİSİ GÖREVİ:

- a. Kara yolu trafik polisi,
- b. Demir yolu trafik polisi,

- c. Nehir yolu trafik polisi,
- d. Hava yolu trafik polisi,
- e. Muhabere şebekesi trafik polisi,

2. EKONOMİ ZABITASI,

3. GENEL EMNİYET VE GÜVENLİK ZABITASI,

- a. Nizamın sağlanması,
- b. Bölgenin güvenliğinin sağlanması,

TRAFİK KONTROLÜ:

Jandarmanın ananevi trafik kontrol görevi her sene daha genişlemektedir. 1957 senesinde Fransa jandarması benzin sarfiyatının %c 19,7 sini bu göreve tahsis etmiştir.

Trafik faaliyeti üç veçhe arz etmektedir:

1. Yolcular ve vasıta kullananları eğitmek suretiyle trafik kazalarını azaltmak. Fransız jandarması bu sahada kesif bir faaliyet içindedir. TRAFİK KAZALARINI önleme derneği ile beraber okullarda, panayırlarda veya memleketin muhtelif yerlerinde kurslar açmakta, sergiler tertiplemekte, filmler göstermekte, müsabakalar tertiplemekte, böylece vatandaşların trafik kaidelerini öğrenmelerini ve buna riayetlerini sağlamaktadır. Fransa Avrupanın arazisi en geniş devleti olup kara ve su yollar çok geniştir 920.000 Km. her mevsimde trafik elverişli kara yolu, çok kesif bir demir ve su yolu şekesine sahiptir. Bu sebeple sayılan gittikçe artan taşıt araçlarının artmasıyla münasip olarak kazalar artarsa büyük miktarda insan kaybı ve milli servetin hedef olacağı muhakkaktır. Fransız jandarmasının kesif ve verimli faaliyeti sayesinde trafik kazalarının taşıt araçlarına nazaran artışı gittikçe bir düşüklük arz etmektedir. Buna rağmen 1957 senesinde G6 300 Trafik kazası vuku bulmuştur. Bu kazalar neticesinde 98.000 kişi yaralanmış ve 5600 kişi ölmüştür.

2. Kazaya uğrıyanlara yardım ve tahkikat yapmak:

Kazazedelere yardım hususunda sivil derneklerle sıkı bir işbirliği mevcuttur. Hayır dernekleri jandarmaya 2000 den fazla telefon sağlamışlardır. Bu telefonlar ana yollar üzerinde beşer kilometre aralıkla konmuştur. Kazazedeler buradan telefon ederek karşılarında en yakın jandarma karakolunu direkt olarak bulmaktadırlar. Böylece durumu öğrenen jandarma der-

hal gelerek yaralıları hastaneye sevketmekte ve tahkikatı yapmaktadır. Felâkete uğrıyanların süratle yardımına koşulması için hayır dernekleri tarafından bir çok taşıt araçları alınarak jandarmaya verilmiştir. Acele hallerde yaralıları helikopterle de tahliye edilmektedirler.

3. Trafik kaidelerine aykırı hareket edenler yakalanarak mahkemeye sevkedilmektedir. Az vahim hallerde Fransız jandarmasının trafik suçu işleyenlere para cezası vermek hakkı vardır.

Trafik kontrolü J. Gruplarındaki trafik kontrol takımlarınca ve J. Bl. K. lıklarınca yapılmaktadır. Trafik kontrol Tk. ları 6-24 kişiden müteşekkil olup hepsi de motorsikletlidirler. Gerek bunlar gerekse sabit J. bir personeli trafik kaidelerini gayet iyi bilen ve trafik kontrolünde ihtisası bulunan personelden müteşekkilidir.

Jandarma birlikleri trafik kontrolüne yarayan her çeşit modem cihaza sahiptirler. Fazla süratli giden arabaların sürat göstergesinin fotoğrafını uzaktan çekebilecek hassas fotoğraf makineleri, taksigraf ve taksitemetreler, aydınlatma donatımı, barikat, kurmaya ve bu suretle vasıtaları durdurmaya yarayan donatıma sahiptirler. Bölüklerdeki telsizli otomobillerden birisi trafik kontrolüne ayrılmıştır. Bilhassa tatillerde ve hafta sonlarında jandarmalar bir çok taşıt aracını muayene ve kontrol ederler. Fransız jandarmasının herkese istediği anda hüviyetini sormak yetkisi vardır Trafik kontrolü sırasında bir çok suçlular ve takipteki şahıslar yakalanmakta olduğundan buna büyük önem verilmektedir.

Trafik kontrolüne tahsis edilen vasıtalarla oturarak dört yaralı, sedye ikiyaralı taşımak mümkündür. Trafik kesafetinin fazla olduğu bölgelerde helikopterlerle trafik akışı kontrol edilmekte ve bu suretle gerekli tedbirler süratle alınmaktadır.

AMME NİZAMININ SAĞLANMASI VEYA TABBİİ AFETLERDE YAPILACAK YARDIM GÖREVLERİ

Büyük nümayişler, grevler, siyasi toplantılar gibi amme nizamının tehdit edildiği veya genel nizamın süratle bozulmasının mümkün olduğu hallerde ilgili makamlar jandarmanın büyük kuvvetlerle olay yerinde bulunmasını talebederler. Acele hallerde kaymakamlar kaza J.K. larıyla anlaşarak kaza dahilindeki karakollarda bulunan sabit birlik personelini bir yere toplıyabilirler. Durum her iki taraftan daha üst makama bildirilir. Eğer bu birlikler toplandıkları mahalde üç günden fazla kalacaklarsa J. Blg K. vasıtasıyla M. Savunma Bakanına, vali vasıtasıyla İçişleri Bakanına bilgi,

Amme nizamının tehdit edildiği hallerde vali, vilayeti dahilindeki jandarma birliklerinin muayyen bir bölgeye toplanmasını isteyebilir. Bu takdirde durum lejion K. vasıtasıyla M. Savunma bakanına, valilikçe İç işleri Bakanına bildirilir.

Kuvvet toplanması halinde ilgili kaza ve Vilâyet J. K. larının boşaltılmasını tehlikeli gördükleri kritik noktalarda lüzumlu asgari kuvvet bırakılır.

Fransız jandarması büyük yangınlar, su baskınları, zelzeleler gibi felâketlerin vukuunda evvelden hazırlanmış bir plâna göre derhal olay yerine giderek yardım yapar ve amme nizamını sağlar. Jandarmanın halk üzerindeki prestij ve otoritesi bu yardımın yapılmasında ve organizesinde çok büyük başarılar sağlamasına sebep olmaktadır.

1959 senesinde MALAPASSE barajının yıkılarak PREJUS şehrinin su baskınına uğraması hadisesinde jandarma, en kısa zamanda faaliyete geçerek felâketzedelerin ve eşyaların kurtarılması, yağmanın önlenmesi için canla başla çalışmıştır. Azgın sular tarafından hayatları tehdit edilenler jandarmanın fedakâr çalışmaları ve cansiperane gayretleriyle kurtarılmışlardır. Bu sırada bir helikopter Tk. K. olan yüzbaşı, çiftlik binasına mahsur kalanlardan on üçüncü şahsı kurtarıırken başından ağır surette yaralanarak aynı günde ölmüştür.

ADLİ VAZİFELER:

Jandarmanın adli vazifeleri adalet Bakanlığının yetkisindedir. Bu bölüme giren vazifeler ceza ve ceza muhakemeleri usulü kanunda açıklanmışlardır. Bu bölüme başlamadan evvel jandarmanın mahalli adli memurlarıyla olan münasebetlerini kısaca açıklamak faydalıdır.

Savcılar ve sorgu yargıçları genel olarak bölgelerindeki kaza J.K. ile muhabere yaparlar. Talepnameler, müzakereler ve diğer istekler karakollara ancak bu kanalla yollanır. Acele hallerde karakollara müracaat edilir. Şahitlerin ihzarı ancak istisnai ahvalde ve kesin zaruret halinde jandarma tarafından yapılır.

Karakol ve Bl,K, ları adli zabıta yetkisine sahiptirler. Bl. K. ları adli vazife sırasında savcılarının emrinde değil refakatindedirler. Bu sebeple her hangi bir suçtan ihmalî görülen J. mensubini hakkında C. savcılığınca doğrudan doğruya tahkikat yapılamaz. Savcı tahkikat yapmak istediği J. Sb. 1 ve suçunu onun üstü olan V.J.K.A. bildirir. Vilâyet J.K. durumu inceler ve dört kişilik bir tahkik heyeti kurar. Bu heyetin ikisi orduya mensup subay

lardan seçilir. Biri üst subay olur. Diğer ikisi de jandarma subayı olup birisi şikâyet edilen subayın âmiri, diğeri de aynı vilâyet J.K. lığına bağlı diğeri bir J. subayıdır. Bu heyetin vereceği karara göre işlem yapılır. Ferdi haklara büyük önem veren ve demokrasiye kavuşmak için çok kanlı ihtilâller yapan Fransa, jandarmanın adli vazifelerini çok kesin hatlarla belirtmiştir. Jandarmanın otoritesini ve yetkisini suistimal etmemesi ve şahıslar aleyhine kullanmamasına büyük önem verilmiştir. Jandarma ancak istisnai hallerde silah kullanmak yetkisine sahiptir. Bunlar da şunlardır (22/9/943 tarihli resmî gazetenin 2469 uncu sayfasında yayınlanan karara göre: J. Sb. ve Astsb. ları idari veya adli makamların gayubetleri sırasında yalnız aşağıdaki hallerde silâhlarını kullanırlar:)

1. Şiddet veya tecavüz hadiselerine karşı veya kendilerine tecavüz eden şahıslar silâhli ise,
2. Kendilerine teslim edilen vazife, şahıs veya yeri başka şekilde muhafaza edemedikleri ve mukavemete ancak silâh kuvvetiyle karşı koyabilecekleri halde.
3. Jandarma muhafazasındaki şahıs kaçmaya teşebbüs eder, müteaddit dur emrine itaat etmezse, silâh kullanmadan başka yakalama çaresi yoksa.
4. Taşıt aracı sürücülerini dur emrine itaat etmez ve başka şekilde durdurmaları mümkün olmazsa.
5. Taşıt araçlarını durdurmak için tel, dikenli çit, barikat gibi vasıtalarından faydalanılır.

Jandarmalar yakaladıkları, teslim aldıkları veya muhafazasına memur edildikleri şahıslara kötü muamele etmezler. Bu husus kanunla şiddetle men edilmiştir.

Buna mukabil vazifesinin ifası sırasında mukavemete, tecavüze veya tehdide maruz kalan jandarma mensubini: KANUNA MUKAVEMET) şeklinde bağırıldığı takdirde her kes ona yardım etmeye mecburdur.

BAŞLICA ADLİ VAZİFELER ŞUNLARDIR:

1. Suçluyu yakalamak, tahkikat yaparak adliyeye teslim etmek.
2. Meşhut suçlara el koymak ve suçlularını yakalamak.
3. Firardaki suçluları takip ederek yakalamak.
4. Mahkemelerde inzibatın muhafazası, mahkûm ve mevkufların duruşmaya getirilip götürülmesi, başka yerlere nakli.

Fransada ceza evlerinin muhafazası jandarmaya ait değildir. Bu maksatla kurulmuş Adalet Bakanlığına bağlı özel bir muhafaza teşkilâtı vardır. Adliyeye getirilip götürülecek mahkûm ve mevkûflar için özel karakollar vardır. Meselâ Paris adliye sarayında bu maksatla kurulmuş elli kişilik bir jandarma karakolu vardır.

Temyiz ve ağır ceza mahkemelerinin şeref ve muhafaza görevleriyle diğer mahkemelerin muhafaza ve emniyet işleri jandarmaya aittir.

Fransız ve Türk jandarmalarının adli vazifelerinde başlıca şu farklar göze çarpmaktadır:

1. Bizde ceza muhakemeleri usulü kanununa göre C. savcılarını bütün zabıta makam ve memurlarına ağızdan veya yazılı emir verdikleri halde, Fransada Kaza J.K. a, acele hallerde de karakol K. larına yazılı olarak müracaat eder talepte bulunurlar.

2. Bizdeki adli vazife sarıh olarak sınırlanmamıştır. En büyük yüklerden birisi şahitlerin ihzaren mahkemeye gönderilmesidir. Her sene yüzbinlerce şahit jandarmamız tarafından ihzaren mahkemeye götürülmekte hatta bu yüzden emniyet ve asayiş görevleri aksamaktadır. Fransada ise adli vazifeler gayet kesin hatlarla belirtilmiştir. J. Nizamnamesininin 84. maddesine göre Fransız jandarması nadiren şahitlerin ihzarında kullanılır.

3. Bizde adli vazifesini suistimal ettiği sanılan J. mensubini hakkında — zabıta âmirleri hariç — savcılar doğrudan doğruya tahkikat yaptıkları halde, Fransada dört kişilik bir heyetin vereceği karara göre hareket edilmektedir.

4. Bizde otuz senedenberi ceza evlerinin muhafazası görevi, muvakkat kaydıyla jandarma tarafından yapılmaktadır. Halbuki Fransada adalet Bakanlığına bağlı özel bir muhafaza teşkilâtı vardır.

ASKERİ VAZİFELER:

Jandarmanın askerî vazifeleri M. savunma Bakanlığının yetkisindedir. Bunların başlıcaları şunlardır:

1. Seferberlik hazırlıklarına yardım etmek, seferberlik emirlerini tebliğ etmek.

2. Terhis edilmiş yedek Sb. ların yoklamalarını yapmak yer değiştirmelerini takip etmek.

3. Memleket savunmasına yardım edecek sivil teşkillerin eğitimini yaptırmak, bunlara ait esleha, mühimmat ve teçhizatı muhafaza etmek.

4. Seferberliğini süratla tamamlayarak memlekete vuku bulacak düşman tecavüzlerini önlemek, paraşütçülere, sabotajcılara karşı muharebe etmek.

Seyyar ve sabit J. birliklerinin mevcutları gittikçe arttığından, barışta ve seferde yurt içi savunmasıyla ilgili görevleri gündün güne önem kazanmaktadır. Bunlar iç savunma kuvvetlerinin öncüsüdürler. Sabit J. birlikleri bütün memleket sathına yayılmış geniş teşkilâta sahiptirler. Gerek arazi gerekse halka ait çok kıymetli haberler elde etmek ve buna göre hareket etmek zorundadırlar. Seyyar J. birlikleri ise kısa zamanda emniyet ve güvenliğin sarsıldığı bölgelerde sabit J. birlikleri ile çok sıkı bir münasebet devam ettirirler. Seferde bu vazifeler daha çok önem kazanır.

Bu günkü nükleer çağda muharebelerin baskın şeklinde başlayarak geniş mikyasta sabotaj ve hava indirmelerinin bunu takibedeceği göz önünde bulundurulursa, ekseri ahvalde seferberliğin tamamlanmasına imkân bulunamayacağından mütearrızlar karşılarında ilk olarak jandarmayı bulacaklardır.

5. Firar, bakaya, yoklama kaçağı olanları yakalamak.
6. Askerler tarafından işgal edilen bölgelerde mahalli zabıta görevini yapmak.
7. Askeri Trafik Polisi görevini yapmak.
8. Garnizon Polisi görevini yapmak.
9. İzin müddetini geçiren askeri şahısları yakalamak.
10. Askeri mahkemelerin inzibatını sağlamak askeri zor müzekkerelerini infaz etmek.

JANDARMANIN ASKERİ MAKAMLARLA MÜNASEBETİ:

Fransız Jandarması diğer makamlara karşı olduğu gibi askeri makamlara karşı da istiklâlini muhafaza etmektedir.

Jandarma, silâhlı kuvvetlerin bölünmez bir parçasıdır. Törenlerde sağ başta bulunur ve resmî geçitlerde diğer kuvvetlerden önde geçer. (J. Kanunu Mad. 150 - 151)

Garnizon Komutanları hiç bir sebeple Jandarmanın günlük faaliyetlerine ve mutat hizmetlerine karışamazlar ve kanunda yazılı faaliyetlerini men edemezler (J. Kanunu Mad. 152)

Bölgede asayişa müessir önemli hadiseler vuku bulur veya vukubulacağı haber alınırsa mahalli J. Kuvvetleri ile intizamın iadesi, kargaşalığın giderilmesi mümkün olamayacaksa idari makamlar oradaki askeri komutanın yardım talep ederler. Acele hallerde Jandarma subayları da Ordu birliklerinden yardım isteyebilirler. Bu esnada sivil makamlardan kendilerine gelen talepnameyi gösterirler.

Jandarmaya yardımcı olarak gelen Ordu birliğinin Komutanının rütbesi yardıma geldiği J. Subayına eşit veya küçükse Ordu birliği Jandarmanın emrine girer. Eğer daha büyük rütbeli bir subay gelmişse Komutayı ele alır, fakat J. Subayı talepnameyi göstererek buna göre hareket edilmesini sağlar. Kaza J. K. ları Bölgelerinde vuku bulan fevkalade olayları askeri bölge ve ast bölge K. larına yazı ile bildirirler.

MUHABERE VE TAŞIT ARAÇLARI:

Fransız Jandarması vazifesini başarmaya yardım edecek çeşitli teknik araca sahiptir.

Sabit J. nin normal hizmeti devamlı ve metodik bir keşfe dayanır. Bölge arazisinin esaslı surette incelenmesi, soyguna hırsızlığa veya pusu kurmaya elverişli yerlerin tesbiti, halkın mizacının ve karakterinin tanınması, sabıkalarının, şüphelilerin devamlı surette kontrolü ve kimlerle temas halinde olduklarının ne yaptıklarının bilinmesi bu muvaffakiyetin asıl rüknüdür.

Jandarma böylece bölgesi hakkında derin ve geniş bir bilgiye sahip olur. Fransız Jandarması her sene 8 milyon çeşitli iş yapmakta ve bu vesile ile Fransız halkının dörtte biri ile temas sağlamaktadır.

Fransız Jandarması hiç bir siyasi kuvvetin tesirine kapılmadan, mahalli parti çekişmelerine veya menfaat kavgalarına katılmadan metanetle vazifesini yapmakta, ne olup bittiğini öğrenerek neler olabileceğini istidlal etmek suretiyle olaylara takaddüm ederek gerekli tedbirleri almaktadır.

Yani Fransız Jandarması hadiselerin peşinden koşan bir teşkilât değil, onların sebeplerini ve muhtemel inkişaf sahalarını, intikal bölgelerini önceden bilerek buna göre tedbirler alabilen bir kuvvet haline gelmiştir.

Sınır boylarına yerleştirilen Radarlar nasıl belirli mesafeden vukubulacak taaruzları haber verilerse, memleket içinde muayyen sorumluluk alanları olan 4000 sabit J. Karakolu da kendi bölgelerinde günün 24 saatinde vazife başındadırlar. Her yerde gözleri ve kulakları vardır. Gördükleri ve duyduklarını süratla kendi üstlerine ve sorumlu sivil makamlara ulaştırırlar.

Jandarmanın her yere girebilmesi, her şeyi görebilmesi, gördüklerini ve duyduklarını süratla ulaştırması çok önemlidir.

Fransız Jandarması vazifesini başaracak her çeşit teknik araca donatıma ve elamana sahiptir. Bütün memleket sathına yayılmış olan bu teşkilât için muhabere ve ulaştırma sisteminin hayati önem olduğu aşikârdır.

Fransız Jandarması da İTALYADA olduğu gibi özel bir telefon şebekesine sahip değildir. PTT Teşkilâtı çok geniş olduğundan Jandarma buradan tercihi olarak faydalanmaktadır. Böylece Fransız Jandarması kendisine mahsus bir Telefon şebekesi kurmak ve bunu idame ettirmek külfetinden kurtulmuştur. Türkiyedeki Jandarma Telefon şebekesinin de en kısa zamanda PTT Genel Müdürlüğüne devralınması lazımdır. Böylece Jandarmamız hem takati dışındaki bir külfetten kurtulacak hem de aynı istikamette muhtelif devlet teşkilâtının tesis ettiği hatlar toplanarak malzemenin insan gücünden ve Telefon direklerinden tasarruf sağlanacaktır. Bu vesile ile Ormanlarımızın tahribi de kısmen önlenecektir.

Fransız Jandarması çok geniş ve kifayetli bir telsiz şebekesine sahiptir. Karakollar Kaza J. K. lıklarına, kaza J. K. lıkları V. J. K. lıklarına telsiz çevrimleri ile bağlıdırlar. Aynı vilâyetin Kaza J. K. lıkları birbiri eriyle telsiz muhaberesi yapmaktadırlar.

Aynı şekilde Vilâyet J. K. lıkları J. Bölge K. lıklarına ve J. Genel Direktörlüğüne bağlıdırlar. Karakollarda telsizle donatılmış otomobiller vardır. Devriye ter her zaman Karakolları ile ve komutanları ile temasa geçerek durumu anlatmak ve alacakları yeni emirlere göre hareket etmek imkânına sahiptirler.

Lüzum görüldüğü zamanlar sabit ve seyyar yeni telsiz çevrimleri meydana getirilebilir. İcabında silâhli kuvvetlerin ve İçişleri Bakanlığının Telsiz şebekesinden de faydalanırlar. Böylece bütün J. sınıfı en küçük ünitelerine kadar birbirleriyle çok sıkı irtibatlıdırlar. Büyük kısmı özel surette yetiştirilmiş personele ihtiyaç hissettirmeyen araçlar sayesinde vazifeler sür'atle görülmektedir.

Jandarma motosikletten en ağır tonajlı kamyonu ve tanklara kadar her çeşit araca sahiptir.

Jandarmanın hizmetini başarabilmesi için ihtiyaç hissedilen her çeşit araç, esliha ve donatım sağlanmış ve bu uğurda hiç bir maddi fedakarlıktan kaçınılmamıştır.

Halen her J. Karakolunda.

2 adet Jeep (birisi telsizli ve 2 seyfar sedyeli)

2 adet Motosiklet.

Karakoldaki J. x. sayısı kadar bisiklet vardır.

Her Kaza J. Birliğinde:

4 Otomobil vardır. Bunlardan 2 si Telsizlidir. Bu arabalardan birisi trafik işlerinde kullanılır.

8 Motosiklet vardır. 6 adedi Trafik işlerinde kullanılır.

Vilâyet J. K. lıklarında (J. Grup K.)

730 adet çeşitli tipte otomobil ve yeteri kadar motosiklet vardır.

ÖZEL TEÇHİZAT MALZEME VE AKAÇLAR:

Fransız Jandarması vazifesinin ve bulunduğu bölgenin özelliklerine uygun araç ve donatıma sahiptir. Hizmet neyi icabettiriyorsa neyi lüzumlu kılıyorsa esirgenmeden her şey verilmektedir. Jandarma da bölgesinin ve vazifesinin gerektirdiği eğitime ve bilgiye sahip kılınmaktadır.

ADLİ POLİS GÖREVİNİN BAŞARILMASI İÇİN: İlmî çalışmaya imkân verecek âlet ve malzeme ile dolu Polis el çantaları, arama karakollarındaki mütehassis eleman, Polis köpekleri, aranan şahısların eşgal ve hüviyetlerini tesbit eden fiş dosyaları (Her Vilâyette bir adet), Fotoğraf makinaları mevcuttur.

TRAFİK POLİSİ GÖREVİNİ BAŞARMAK İÇİN: Sür'atlı ve telsizle donatılmış motorlu vasıtalar, Motosikletler, barikat kurmaya yarayan çeşitli vasıtalar, otomobillerin sür'atlarını uzaktan tesbit edecek fotoğraf makinaları, taksigraf taksimetre ve her çeşit aydınlatma donatımı, Helikopterler mevcuttur.

Dağlık bölgelerdeki görevini başarabilmek için Jandarma sıkı bir dağcılık eğitimine tabi tutulmakta ve her çeşit dağa tırmanma malzemesi ve donatımı verilmektedir. Buradaki Jandarmalar en sarp dağlara ve kayalara tırmanmağa, karda izleri takip ederek felâket zedeleri kurtarmağa muktedirler.

Dağlarda kaybolan veya kazaya uğrayan uçaklara, felâkete uğrayan dağlık bölge halkına her zaman Jandarma yardım elini uzatmaktadır.

Nehir veya deniz kıyılarına korumaya memur edilen Jandarmalarda, hücum botlarına ve deniz altında harekete imkân veren donatıma sahiptirler.

JANDARMANIN YENİ VAZİFELERİ VE TEŞKİLLERİ:

Çok eski şenlere giden şanlı bir maziye sahip olan Fransız Jandarması Cemiyet hayatındaki değişiklik ve ihtiyaçları gözönünde bulundurarak ciddi etüdler neticesinde teşkilâtını zamanın ihtiyaçlarına göre geliştirmekte ve değiştirmektedir. Bunların başlıcaları şunlardır:

1. 1938 senesinden itibaren Karayolları Trafîğindeki büyük artış yüzünden şu yenilikler yapılmıştır.
 - a. Motosikletli Karakollar kurulmuştur.
 - b. Seyyar J. nin Trafik Kontrol Karakolları kurulmuştur.
 - c. Helikopter ve çeşitli kontrol aletleri kullanılmasına lüzum hasıl olmuştur.
2. Hava Trafîğinin artma yüzünden hava nakliye birlikleri kurulmuştur.
3. Cürümlerin çoğalması, suçluların daha az iz bırakacak suç işlemeleri yüzünden:
 - a. Araştırma karakolları.
 - b. Arama bülten ve kütükleri.
 - c. İz takip eden polis köpekleri.
 - d. Foto labaratuvarları.
 - e. Teknik polis malzemesi.
 - f. Sınır Karakolları meydana getirilmiştir.
4. Sivil Halkın korunması Genel nizam ve intizamın korunması mecburiyetleri telsiz şebekesi ve helikopter takımları kurulmasını intaç etmiştir.
5. Dağlık bölgedeki halkın çoğalması kayak müfrezeleri teşkilini gerektirmiştir.

JANDARMANIN 1957 YILINDAKİ ÇEŞİTLİ FAALİYETLERİNİN İNCELENMESİ:

1. TEVKİFLER:

- a. % 96,15 Sivil Personel.
- b. % 3,85 Askeri Personel.

2. MAHPUS VE MEVKUF NAKLİ:

- a. % 84,85 Adli.
- b. % 3,85 Askeri Personel,
- c. % 3,75 İdari.

3. HİZMETİN ÇEŞİTLİ BAKANLIKLARA GÖRE TASNİFİ:

- a. % 33,4 Adalet Bakanlığı.
- b. % 31,7 M. Savunma Bakanlığı.
- c. % 29,5 İçişleri Bakanlığı.
- d. % 2,5 Ekonomi Bakanlığı.
- e. % 2,0 Diğer Bakanlıklar.

4. BENZİN SARFIYATININ HİZMETLERE GÜRE TASNİFİ:

- a. % 29,6 Nizam ve intizamın sağlanması.
- b. % 24,6 Özel servisler, e. % 19,5 Trafik polisi.
- d. % 21,7 Diğer hizmetler.
- e. % 4,6 Hizmetin kontrolü,

MUHTELİF BAKANLIKLARIN YAZILI TALEPLERİ ÜZERİNE YAPILAN İŞLERİN ÜÇ SENELİK MUKAYESESİ:

Hizmetin Çeşidi	Seneler 1938	1953	1957
Savunma Bakanlığına	6.020.752	3.819.616	4.990.000
İçişleri Bakanlığına	783.246	594.638	653.500
Adalet Bakanlığına	1.158.801	1.466.226	1.884.000
Ekonomi Bakanlığına	202.578	322.037	392.000
Tarım Bakanlığı	11.391	19.167	27.853
Deniz Bakanlığı	35.825	116.672	120.000
Milli Eğitim Bakanlığı	643	3.369	4.269

EN MÜHİM BAZI HİZMETLER:

Tahkikat	797.101	898.904	594.000
Tevkifler	152.245	204.369	193.000
Trafik Polisi (Tahkikat ve para cezası)	416.554	1.514.527	1.554.600
Genel Nizamın korunması	1.471.715	1.226.563	2.924.000
Vazifede ölenler	25	34	109
Vazifede yaralananlar	493	711	1.160

PERSONEL DURUMU:

Fransız Milli Jandarmasında yalnız Subay ve Ast Subaylar vardır. Türkiyede olduğu gibi muvazzaf erat yoktur. İtalyan Jandarmasında ise Seyyar J. Birliklerinde bir miktar muvazzaf er mevcuttur.

Ast Subayların rütbeleri şunlardır:

1. J. ve 1 nci Sınıf Jandarma,
2. Üst Çavuş.
3. Baş Çavuş.
4. Kd. Baş Çavuş.

ASİ SUBAYLARIN KAYIT VE KABUL ŞARTLARI:

- a. Fransız olmak.
- b. Müracaat ettiği sırada 20,5: 35 yaşları arasında olmak.
- c. Muvazzaf askerlik hizmetlerini tamamlamış olmak.
- d. Boyu 1.64 den aşağı olmamak. (Paris C. Muhafız Kıt'asına gireceklerin boyu 170 Cm. den aşağı olmaz.)
- e. Beden Kabiliyeti talimatnamesinde aranan şartları haiz olmak.
- f. Gerek sivil gerek askeri hayatında dürüst ve kusursuz yaşamış olmak.
- g. ilkokulu bitirmiş olmak. (Fransada İlkokullar 7 sınıftır.)
- h. Yapılacak müsabaka imtihanını kazanmak.

Bu şartlara haiz olanlar Jandarma hazırlık okulunda 6 ay eğitime ve Kursa tabi tutulurlar. Fransada 2 hazırlık okulu vardır. Birisi Chaumont'da diğeri Chatellerault'dadır. Bunlar Jandarma Okulları K. lığına bağlıdır. Ve K. ları Yarbay rütbesinde bir J. Subayıdır. Okullar 6 Bölüktür. Her bölükte 150 kişi vardır. Bölük K. ları Binbaşdır.

Okuldaki derslerin başlıcaları şunlardır:

1. Genel Kültür bilgileri.
2. Askeri Kültür bilgileri.
3. Mesleki bilgiler.
4. Spor.
5. Teknik bilgiler. (Trafik Polisi, Motorcülük, Muhabere, Fotoğrafçılık)

Okula alman öğrencilere evvela daktilo ile yanlışsız ve sür'atlı yazı yazması öğretilir. Öğrenciye maaş verilmekte ve yemek masrafı kendilerine ödetilmektedir. Ahçı, bulaşıkçı ve çamaşırcıları da öğrenciler kendi, paraları ile tutarlar.

Kurs sonundaki imtihanı başarı ile bitiren Jandarmalar Sabit ve Seyyar Jandarma birliklerine dağıtılırlar. Orada Genç Jandarmalar daha kıdemli ve ehliyetli arkadaşlarıyla vazifeye gönderilirler. Böylece hem tecrübesizlikleri sebebi ile hata yapmaları önlenir hem de daha kıdemli arkadaşlarının nezaretinde hizmete alışmak ve yetişmek imkânını bulurlar.

5 senelik hizmetini tamamlayanlar yeniden muayene olarak uygun rapor aldıkları takdirde (meslekten Jandarma) sınıfına kabul edilirler ve yemin etmek suretiyle yeni vazifelerine başlarlar. Meslekten Jandarmaya kabul edilmenin bir çok avantajları vardır.

5 nci seneyi bitirdiği halde meslekten Ast subaylar sınıfına kabul edilmeyenlerin Jandarma ile ilişkileri kesilir.

J. SUBAY KAYNAKLARI:

Fransız J. sinin 3 ayrı Sb. Kaynağı vardır.

1. Ordunun Teğmen, Yüzbaşı rütbelerindeki muvazzaf subaylar arasında açılacak müsabaka imtihanını başarı ile kazananlardan M. Savunma Bakanlığınca, tesbit edilen kontenjan miktarında Subay alınır. İmtiha-

nı kazanan miktar fazla ise baştan itibaren en iyi dereceliler alınır. J. ye alınacak Teğmenler 24 - 35, Yüzbaşılar 28 - 42 yaşları arasında olmalıdırlar. Bu şartlara uymayanlar kabul edilmez.

2. Ordunun muhtelif sınıflarında muvazzaflık hizmetini tamamlayarak terhis edilen Yedek subaylardan M.S. Bakanlığınca tesbit edilen kontenjen miktarı kadar müsabaka imtihanı ile alınır.

Teğmen ve üsteğmenlerin yaşlarının 35 şı, Yüzbaşılarnn 42 yi geçmemiş olması lazımdır.

3. Muvazzaf Jandarma Ast Subaylarından müsaba imtihanını kazananlar.

Ast Subayların müsabaka imtihanına girebilmeleri için Kd. Baş Çavuşluktan 2 sene hizmet görmüş olmaları ve yaşlarının 36 yı geçmemiş bulunması lazımdır. En çok 3 defa imtihana girilebilir. Muvaffak olmuyanlar yeniden imtihana alınmazlar.

1 nci ve 3 ncü maddelerdeki kaynaklar asildir. Bunlarla ihtiyaç sağlanamazsa Yedek subaylardan alınır. J. Sb. Okulu halen PARİSE 44 Km. deki MÖLÜN şehrindedir. Okulun tedris müddeti iki senedir.

1. Müsabaka imtihanını kazanan J. Ast Subaylarına 1 nci sene Genel Kültür, askeri kültür ve adli bilgiler verilir.

Sene sonundaki imtihanda başarı kazanan ast subay öğrenciler ikinci sınıfa geçerler. Sene içinde dersleri takibe yeterli olmadıkları anlaşılanlar derhal geldikleri birliklere iade edilirler Sene sonundaki imtihanda muvaffak olamayanlar da birliklerine gönderilir. Disiplin bakımından okulda kalmaları mahzurlu görülenlerin de ilişkileri kesilir. Ve Keyfiyet bir raporla J. Genel direktörlüğüne bildirilir.

2. Müsabaka imtihanını kazanan muvazzaf ve yedek subaylar yalnız 2 nci sınıfın tedrisatına katılırlar. Birinci sınıfını geçen Ast Sb. Öğrenciler de bu sınıfa devam ederler. Bu seneki eğitimin gayesi öğrencilerin bilgi seviyelerini yükseltmektir.

J. Sb. Okul Komutanı Albay veya Yarbay rütbesinde bir J. Subayıdır.

Okuldaki başlıca kadro subayları ve vazifeleri şunlardır:

1. Eğitim Başkam. Öğrencilerin yetişmeleri hususunda okul komutanının yardımcısıdır.

- a. Yıllık Program tasarımlarını ve haftalık çalışma tablolarını düzenler.
- b. Öğretmenlerin modern eğitim sistemlerine uyarak daha verimli olmalarını sağlayacak tedbirler alır.
- c. Öğrencilerin yetişmelerini ve gelişmelerini takip eder.
- d. Sinema, Kütüphane ve Matbaa işlerini yürütür.

2. Tabur Komutanı: Askeri eğitim bakımından eğitim başkanının yardımcısıdır, icabında ona vekâlet eder okul Komutanının direktiflerine uygun olarak eğitim Başkanı ile birlikte askeri eğitim Programını hazırlar.

Askeri dersler grubundaki öğretmenlerin çalışmalarını kontrol eder ve daha verimli olmalarını sağlayacak tedbirler alır.

3. öğretmenler ve eğitim Subayları: Her biri kendisine verilen branşın dersini hazırlar ve öğrencilere bu konularda ders verirler. Öğrencileri daime sıkı bir kontrol altında bulundurmamak, Disiplin sağlamak, mesleki ve ahlâki durumlarına daima vakıf olmak zorundadırlar. Öğretmen subaylar öğrencilerin okul içindeki ve dışındaki durumlarını yakından takip ederek onların kültür, Moral, ahlâk ve aile durumları ile karakterleri hakkında çok derin ve doğru bilgi sahibi olmaya çalışırlar.

Ayrıca Spor ve sinema gibi özel hizmetlerin idaresini deruhte ederler.

4. Okul Komutan yardımcısı: Okulun Kur. Başkanı vazifesini görür. Bütün yazı işlerini idare eder emir ve raporlar hazırlar, Büro işlerini düzenler. Okulun iç hizmetini, kışla işlerini idare eder.

5. Okul TABUR K. Yardımcısı: İdari hizmetlerin işlemlerini sağlar. Vazife ve sorumluluğu özel yönetmeliklerle tesbit edilmiştir. Muhasebe subayının faaliyetini murakabe eder ve işlerin usullere nizamlara uygun ceryan etmesini sağlar.

6. Muhasebe Subayı: Okulun Lv. Müdürü ve Veznedarıdır. Okul K. tarafından icabında ek görev olarak öğretmenlik verilmiştir.

7. Spor Öğretmeni Subayı: Eğitim subayları arasından seçilir öğrencilerin beden kabiliyetlerinin gelişmesine çalışır. Okulun Spor faaliyetlerini idare eder. Müsabakalar hazırlar, Mücadele sporları ve atış eğitimine bilhassa önem verir emrinde bir çok beden öğretmenleri vardır.

JANDARMA SUBAY OKULUNUN GAYESİ: Öğrencilerin kültür seviyelerini yükseltmek, onların ehliyetle vazife görmelerini sağlayacak

teknik ve pratik bilgiler vermektir. Okutulan derslerin başlıca konuları şunlardır:

J. nin vazifesi, vasıfları, yetiştirilme tarzı, J. nin tarihçesi, iç hizmeti Karakolun kuruluşu ve vazifeleri, taleplamelerin mahiyeti, J. nin idari, adli ve askeri vazifeleri ve bu makamlarla münasebetleri, atışlar, spor eğitimi, Emniyet ve asayişin sağlanması, kitle psikolojisi, çingeneler serseriler, dilenciler, seyyar satıcılar v.s. dir.

Ayrıca Ceza hukuku, medeni Hukuk, edebiyat, Fransa, Coğrafyası okutulur.

J. Sb. okulu ile Ast Sb, okulları ve eğitim birliklerinin bir kısmı J, Okullar Komutanının emrinde olup, bu kanallar Jandarma Genel Direktörlüğüne bağlıdır. Okullar Komutanı bir J. Generalidir. 3 subaydan ibaret bir Karargahı vardır. Eğitimde Birlik ve beraberliği sağlar. Eğitim direktifleri yayınlar, okulların gelişmesi için gerekli her türlü tedbiri alır. Okuldaki derslerin büyük kısmı amelidir. Geniş ve bol malzemeli laboratuvar ve dersanelerde öğrenciler okuduklarını amali olarak tatbik imkânını bulmaktadırlar. Her öğrenci Seri daktilo yazmayı iyi araç kullanmayı ve onarmayı, parmak izi almayı delilleri kıymetlendirmeyi öğrenmektedir.

Bilhassa disipline ve kıyafet düzgünlüğüne büyük önem verilir. Öğretmenler ve kadro subayları öğrencilere bu hususta parlak birer örnek teşkil ederler, öğrenciler öğretmenlerin ve kadro subaylarının çok sıkı nezaret ve murakabası altındadırlar. Her sınıftan bir Kıdemli seçilir ve Komutanlarına yardım eder. Okulda Tabildot usulü ile işe yapılır. Ve masraf öğrencilerin maaşından kesilir. Burada kâr gayesi güdülmez. Temiz ve bol kalorili gıda temini esastır.

KIYAFET:

1. SUBAYLAR İÇİN:

- a. Gece elbisesi.
- b. 1 Numaralı merasim elbisesi.
- c. 2 No. lu şehir elbisesi. (Gündelik elbise.)
- d. 3 Numaralı daimi hizmet elbisesi. (Şehir içi hizmet elbisesi)
- e. 4 Numaralı nizam ve otoriteyi sağlama elbisesi.
- f. 5 Numaralı sahra elbisesi. (Şehir dışı hizmet elbisesi)

2. Öğrenci subay ve Ast Sb. ların elbiseleri:

- a. 1 No. lu Merasim elbisesi.
- b. 2 No lu gündelik elbise.
- c. 3 No. lu daimi hizmet elbisesi.
- d. 4 No. lu nizam ve intizamı sağlama elbisesi.
- e. 5 No. lu sahra elbisesi (Şehir dışı hizmet elbisesi)

GECE ELBİSESİ: Resmi kabul ve merasimlerde giyilir. Eğer bu elbise yoksa yerine 1 No. lu elbise giyilir.

1 NUMARALI ELBİSE: Askeri ve sivil makamlarca verilen resmi kabullerde, Delegasyo'un resmî ziyaretlerinde, bir askeri mahkeme heyetine katılma evlenmek veya resmî cenaze merasiminde,

2 NUMARALI ELBİSE: Daimi vazife dışında, bir merasim karakteri olmuyan her halde, sivil makamları şahsi ziyaret sırasında. Bir soruşturma veya disiplin heyetine iştirakte. Hususi ziyaretlerde, evlenme ve cenaze merasimlerinde,

3 NUMARALI ELBİSE: Günlük hizmetler sırasında giyilir.

4 NUMARALI ELBİSE: Genel nizam intizamın sağlanması görevlerinde.

5 NUMARALI ELBİSE: Seferberlikte, manevralarda, tatbikatlarda, kırdı, ikâmette ve Seyyar Jandarma görevlerinde giyilir.

NETİCE: Fransız Jandarması hakkındaki tetkiklerden şu neticelere kolayca ulaşabiliriz:

1. Fransız J. si silâhlı kuvvetlerin bölünmez bir parçası ve şerefli bir uzvudur. Resmî geçitlerde ve protokolda diğer birliklere takaddüm eder.

2. Mahalli askeri makamlar J. nin günlük hizmetlerine ve bunun ifa tarzına müdahale edemezler.

3. Jandarma hiç bir makamın emrinde değildir. Mahalli makamlar Jandarmayı asli vazifesinden ayıracak taleplerde bulunamazlar. Talepnamelerin ne şekilde olacağı kanunda gösterilmiştir. Talepnamelerdeki istekleri muhik görmeyen Jandarma makamları bunu reddedebilirler.

4. Jandarma mensubinine konforlu lojmanlar ve daha bir çok avantajlar sağlanmıştır. J. nin maaşı diğerlerinkinden fazladır. Meslek mem-

leket çapında geniş bir sevgiye ve itibara mazhardır. Bu sebeple pek çok istekli içinden en iyilerini almak imkânı mevcuttur.

5. Jandarma, meslekten istikbâl bekliyen profesyonel personelden yani Subay ve ast subaylardan müteteşkildir.

6. Adli vazifeler sınırlı ve belirlidir. Ceza evlerinin muhafazasıyla ilgili değildir.

7. Jandarma bol miktarda araca ve telsize sahiptir. Ayrıca vazifesini başarmasına yardımcı dokunacak her Şey verilmiştir. (Helikopter, Dağcılık malzemesi, Polis köpekleri, Polis çantaları v.s.)

8. Asırlardan beri Fransız Millî Jandarması halk huzurunu sağlamak için çalışmaktadır. Vazifesi günden güne genişlemektedir. Milletle sıkı bir irtibat halindedir. Memleket sathında geniş bir aç şeklinde yayılmış olan J. teşkilâtının devamlı ve daimi oluşu, çok sıkı bir emir komuta şebekesinin devam etmesi, J. nin modern hayatın gittikçe gelişen problemlerine cevap verebilmesi imkânını sağlamaktadır.

İhtiyaçtan doğan eski fakat mantiki bir kanuna dayanan, çeşitli vazifelere ve muhtelif ünitelere, iyi yetiştirilmiş personele sahip olan jandarma memleketine faydalı mümtaz bir teşekküldür. Tecrübelerden faydalanarak teşkilâtım zamanın icaplarına uydurmasını bilmektedir.

FAYDALANILAN ESERLER:

1. LOİS ET DECRETS ANNOTES SUR L'ORGANİSATİXON ET LE SERVİCE DE LA GENDARMERİE.

2. Memduh Ergül'ün Fransız Jandarması hakkında idare dergisinde yayınlanan makaleleri.

3. Hayri İlkorur'un J. dergisinde yayınlanan Fransız J. si hakkındaki makaleleri, ve raporları.

4. Fransızca J. dergileri.

ESRARIN MEŞRU OLMİYAN TİCARETİNE VE KULLANILMASINA KARŞI ALINACAK TEDBİRLER

Yazan: Sabri SÖZER

İçişleri Bakanlığı
Müsteşar Muavini

Uyuşturucu maddelerin meşru olmıyan ticaretine ve kullanılmasına karşı koyma denince, bu konulara ait olayların önlenmesi veya en az sayıya indirilmesi için alınacak tedbirler sistemi hatıra gelmelidir. Bu tedbirlerden bir kısmı suçun işlenmesine etkili olan unsurları kaldırmağa yararlar, işsizliğin önlenmesi, boş vakitlerin; eğlence, gezi, spor, okuma vesair uğraşlarla doldurulması bu kabildendir. Bir kısım tedbirler, halk üzerinde bu çeşit suçlara karşı hassasiyet ve nefret duyguları uyandırmak yoluyla suçun işlenmesine engel olurlar. Sinema, projeksiyon, afiş, broşür, konferans, kurs vesair araçlarla yapılan etki ve propağandalarda olduğu gibi. Bazı tedbirler de tutkunların uyuşturucu madde bulmalarını önlemeye yararlar. Eczanelerde dip koçanlı reçete usulünün uygulanması, bu reçetelerin bir defadan fazla kullanılmaması, tarım alanlarının teknik ve idare bakımlarından kontrol altına alınması vesaire gibi.

Bunların dışında bazı tedbirler daha vardır ki suç işlemeye eğilimli kişiler üzerinde bir korku ve çekimserlik yaratmak suretiyle bunların suç işlemelerine engel olurlar. Yasaların; ağır cezaları ve bunun yanıbaşında sürgün, genel güvenlik gözetimi altında bulundurulma, memuriyet veya meslekten alıkonulma veya meslek ve sanatın yapılmasını durdurma gibi tedbirleri içine alan hükümleri kapsamaması bu kabildendir. Bizim bu incelememizin konusunu, başlıca uyuşturucu maddelerden biri olan Esrarın, meşru olmıyan ticaretine ve kullanılmasına karşı koyma tedbirleri teşkil edecektirki tedbirler sisteminin yukarıda temas ettiğimiz çeşitli kısımlarının dışında kalan ve en etkililerinden olan önleyici zabıta tedbirlerinden ibarettir.

Uyuşturucu maddelerin meşru olmıyan ticareti ve kullanılmasıyla en etkili savaş üretim kaynaklarında yapılanıdır. Esrarın üretim kaynaklarını, münhasıran esrar almak amacıyla ekilen Kenevir bitkisi alanları teşkil eder. Esrarın dağıtım, satış ve kullanma yerleri bu kaynaklardan

beslendikçe, gerek zabitanın, gerekse kendilerine denetleme ve kontrol görevi verilen diğer kuruluş ilişkilerinin çalışmaları etkisiz ve o yerde kalmak zorundadır. Açıkça belirtmek gerektir ki, dağıtım, satış ve kullanma yerlerine gönderilen ham ve işlenmiş uyuşturucu maddelerin zabıta tarafından bu mahallerde elde edilen miktarı, gerçek olanın ancak bir kısmından ibarettir. Bu bakımdan karşı koyma tedbirlerinin üretim kaynaklarında toplanmasında, buralardan yapılacak beslemeleri önlemek yani kaçakçılığın kökünü kurutmak, bu suretle gizli dağıtım, satış ve kullanma yerlerindeki olayların sayısını zabıta çalışmalarına hacet kalmaksızın azaltmak bakımından yarar vardır.

Zabıta, esrarın dağıtım, satış ve kullanma mahallerinde gereken karşı koyma tedbirlerini almakla beraber, asıl kuvvet ve tedbirleri bu maddenin üretim kaynaklarında toplamak üzere tertip almalı ve bunu bir çalışma plân ve programı haline getirmelidir. Dağıtım, satış ve kullanma mahallerinde önce önemsiz gibi görünen ufak çaptaki olayların, zabıtayı bazen çok önemli olaylara götürebileceği göz önünde tutularak, bu gibi olaylar hiç bir zaman küçümsenmemelidir. Bu bakımdan, küçük çaptaki olayların, el konulduğu mahalden alınarak zabıta metodlarına göre üretim kaynaklarına götürülmesi yollarının araştırılması, hizmet elemanlarının savsamaması gereken özellikler arasında bulunmalıdır.

Bu konunun önemini, İstanbul'da 1955 yılında el konan bir olayı örnek almak suretiyle izah edelim:

İstanbul'da Büyükdere'de sabıkalı bir esrar satıcısı, küçük bir perakende satış esnasında suç üstü yakalanıyor İstanbul zabıtası bu küçük olayı bu noktadan alarak önce toptan satıcılardan M.A. ya, bundan da asıl toptan satıcı A.T. na intikal ettirip A.T. nu evinde suç üstü yakaladıktan sonra üretim kaynağının Bilecik İlinin B. köyü olduğunu tesbit ediyor. Derhal bir ekip göndererek bu köyde esrar almak amacıyla kenevir yetiştiren O.T. 1, alıcı pozisyonuma giren ekip elemanlarından birine 27 kilo esrar satarken yakalıyor. Bu örnekte görülüyor ki, zabıta olaya önce küçük bir perakende satış olarak el koymuş, daha sonra çeşitli el değışildiklerini geriye doğru tesbit ederek sonunda esrarın asıl üretim kaynağı olan yeri bulmuştur.

Öncesi küçük çapta zabıta olayından ibaret olan bir hadisenin, üretim kaynağına kadar götürülerek büyük bir kaçakçılık olayıyla sona ermesinin önleyici zabıta tedbirleri bakımından 3 önemli sonucu olmuştur. Birincisi; esrar almak amacıyla kenevir yetiştiren kaçakçı ekicinin A.T. dan başka daha bir çok toptancı kaçakçılara yapabileceği satışların önlenmiş olması, İkincisi; mahkemece verilen hapis cezasından ötürü uzun

bir süre üretim ve yapım faaliyetinden uzaklaştırılmış bulunması, Üçüncüsü de; bu cezanın o köyde ve civarındaki köylerde benzer faaliyetlerde bulunanlara ibreti müessire olması ve belki de aynı yolda bulunanlardan bazılarının girişim ve cesaretlerini kırmış bulunmasıdır.

ESRARI YEREN NEBAT:

Uyuşturucu maddelerin denetlenmesine dair olan 2313 sayılı kanunda, esrarı veren bitki için «Hint Keneviri» deyimini kullanıldığından, uygulamada bazı tereddütlere ve yanlış anlayışlara yol açan bu deyimın anlam ve kavramının açıklanmasında yarar olacağı düşünülmüştür.

Uyuşturucu maddelerin denetlenmesine dair olan 2313 sayılı kanun Büyük Millet Meclisince 18/Haziran/1933 tarihinde kabul edilmiştir. Bu kanunun 3 üncü maddesinde aynen şöyle denilmektedir:

«Münhasıran esrar yapmağa yarıyan nebatın (Hint Keneviri) ekilmesi ve her ne şekilde olursa olsun esrarın ihzar, ithâl, ihraç ve satışı memnudur.»

Bahis konusu kanunun 23 üncü maddesinde de şu hüküm mevcuttur.

«Münhasıran esrar ihtisaline yarayan nebatat her nerede olursa olsun sıhhat ve ziraat memurları tarafından verilecek müşterek rapor üzerine mahallin en büyük Mülkiye Memuru tarafından verilecek emirle imha edilir.»

Öbür yandan, 14 Ocak 1933 tarihinde 2108 sayılı kanunla daha önce kabul edilerek yürürlüğe girmiş olan 12 Şubat 1955 tarihli «Cenevre Afyon Mukavenamesi»nin 1 inci maddesinde de şu hükme tesadüf etmekteyiz:

«Herhangi isimle ticarete çıkarılırsa çıkarılsın reçinesi çıkarılmamış olan (Cannabis Sativa L.) nebatının kurumuş uzvu tenisleriyle çiçeklenmiş veya meyvalanmış mezherlerine (Hint Keneviri) denir.»

Görülüyor ki Cenevre Afyon Mukavenamesinde Hint Keneviri deyimıyla Cannabis Sativa L. bitkisinin kendisi değil, bu bitkinin reçinesi çıkarılmamış yani esrarı alınmamış dişi cinsinin çiçek veya meyva taşıyan dalları kastedilmiştir.

Cannabis Sativa L. bitkisine gelince; bu bitki doğrudan doğruya kenevir bitkisinden başka bir şey değildir. Türkiye’de Hint Keneviri ismini taşıyan bir bitki bilinmemektedir. Esrar, önemli bir sanayi bitkisi olan kenevirden alınmaktadır. Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyin

uyuşturucu maddeler komisyonu tarafından hazırlanan ve Birleşmiş Milletler mümessillerinin 1961 yılında NEW - YORK'da yaptıkları konferansta kabul edilen Tek Sözleşme¹ de de belirtildiği gibi «Cannabis Bitkisi» tabiri Cannabis cinsinden (Cannabis Sativa L.) her türlü bitkiyi, «Cannabis» terimi ise, ticaret alanında isimleri ne olursa olsun reçinesi çıkarılmamış olan Cannabis bitkisinin çiçek veya meyva taşıyan kurutulmuş dallarını ifade eder. Şu halde Hint Keneviri denildiği zaman 1925 tarihli Cenevre Afyon Mukavelenamesinde de açıklandığı gibi, bu ismi taşıyan bir bitkiyi değil, esrarı alınmamış olan kenevir bitkisinin çiçek veya meyva bulunan kurutulmuş dallarını hatıra getirmek lâzımdır.

Uyuşturucu maddelerin denetlenmesine dair olan 2313 sayılı kanunun 3 ve 23 üncü maddelerinde münhasıran esrar yapmağa yarayan bitkinin yetiştirilemeyeceği, ekildiği takdirde sağlık ve tarım memurları tarafından verilecek ortaklaşa rapor üzerine mahallin en büyük Mülkiye Memurunun emriyle zabıta tarafından yok edileceği hükmü mevcuttur. 3 üncü maddede «Münhasıran esrar yapmağa yarayan bitki» ibaresinden neyin anlaşılması gerektiğini belirtmek için hemen kerre içinde (Hint Keneviri) deyimini konulmuştur. Bu suretle «Münhasıran esrar yapmağa yarayan bitki» ibaresindeki amacın Hint Keneviri olduğu ifade edilmek istenmiştir.

Esrar kenevir bitkisinden çıkarıldığına ve bu bitki de ya lifi veya hem lifi ve hem de tohumu için veyahut sadece esrar almak amacıyla yetiştirildiğine ve bu bakımdan çeşitli nitelikte verimleri bulunduğuna göre «Münhasıran esrar yapmağa yarayan bitki» değildir. Türkiye'de ne sadece esrar yapmağa yarayan ve ne de Hint Keneviri ismi verilen bir bitki bulunmadığına bakılacak olursa, 2313 sayılı kanunun hazırlanması ve çıkarılması sırasında esrarın hangi bitkiden alınmakta olduğunun bilinmediği, 1925 tarihli Cenevre Afyon Mukavelenamesinin 1 inci

1 Bu Sözleşme şimdiye kadar kabul edilip uygulanagelen milletlerarası özelliği haiz Sözleşme, Anlaşma ve Protokollarla halen yürürlüğe girmemiş olan 1953 Afyon Protokoluna yeni hükümlerin ve sentetik uyuşturucu maddelerinde katılması suretiyle tümünün yerine geçmek üzere hazırlanmıştır.

Sözleşme, 1 Ağustos 1961 tarihine kadar Birleşmiş Milletler Teşkilatına üye bütün Devletlerle, üye olmamakla beraber Milletlerarası Adalet Divanı statüsüne veya Birleşmiş Milletlerin Uzmanlık teşekküllerine katılan devletlerin ve Konseyin üyeliğe çağıracağı her devletin imzasına açık tutulmuştur.

19 Haziran 1962 tarihine kadar 26 Devletin onayladığı bu sözleşme, 40 ncu onaylamayı izleyen 30 ncu günün bitmesinde otomatikman yürürlüğe girecektir. NEW-YORK'da mümessillerimiz tarafından imza edilen bu sözleşme, Türkiye Büyük Millet Meclisinin onayından henüz geçmemiş bulunmaktadır.

maddesindeki Hint Keneviri deyiminin anlam ve kavramının da anlaşılmadığı sanısı hasıl olmaktadır.

Şu özelliği de belirtmek gerekir ki, kenevir bitkisi, dünyanın bir çok yerlerinde yetiştirilmekte ve mahalline göre Hint Keneviri, Amerikan Keneviri, Türk Keneviri... gibi isimler verilmektedir. Kuru veya nemli iklim şartları, farklı topraklar, ısı derecesi, mevsimlerin uzunluk veya kısalığı gibi faktörler, ihtiva ettiği reçine (esrar) miktarında ayrımlar husule getirmektedir. Hint, Amerika, Türk keneviri... gibi deyimler bu ayrımları belirten isimlerden başka bir şey değildir. Bir kenevir bitkisi nerede yetiştirilirse yetiştirilsin, tohumun üretildiği yerdeki bitkiye benzer. Bir kaç kuşak geçtikten sonra mahalli ayrımlılık karakterleri belirleme ve o mahal karakterini almağa başlar. Bu bakımdan Türkiye’de önce de işaret edildiği gibi Hint keneviri mevcut değildir. Esrar almak üzere yapılan kenevir ekilişlerine el koyan ilgili memurlara, Hint keneviri ekmemiş olduğu savıyla bu durumun tesbitini ileri süren kaçakçı ekicilerin - bu deyimini açıklayan 1925 tarihli Cenevre Afyon Mukavelenamesinin 1 inci maddesindeki hüküm yürürlükte olmasına rağmen 2313 sayılı kanunun açık bıraktığı kapıdan yararlanma ümidiyle - kovuşturmadan kurtulma çabalarına yaramakta ve bu suretle esrar üretimine karşı koymayı güçleştirmekte olan bu deyim kanun metninden çıkarmak gerekmektedir. Nitekim, uygulamada tereddütlere ve bir çok yanlış anlayışlara vesile olduğu içindir ki 1961 Tek Sözleşmesinde bu deyim kullanılmamıştır.

TEK SÖZLEŞMENİN ESARLARLA İLGİLİ HÜKÜMLERİ:

Tek Sözleşmenin, esrar ve kenevir bitkisiyle ilgili hükümlerini iki kategoride toplamak mümkündür:

1 — Tedbirde serbest olan devletler: Yalnız sınai amaçlarla yani elyaf ve tohumundan yararlanmak üzere veya bahçıvanlıkta yetiştirilen kenevir bitkisi sözleşme hükümlerinin dışında bırakılmıştır. Ancak, ülkelerinde bu amaçla kenevir tarımı yapılan devletler, bu bitki yapraklarının kötüye kullanılmasını yani esrar alınmasını veya bunların kaçakçılığını önlemeye yetecek tedbirleri alacaklardır. Türkiye bu kategoriye giren devletler arasında bulunmaktadır.

Ayrıca, bir ülkede esrar kaçakçılığın önlemede, halkın sağlığını koruma bakımından alınacak en uygun tedbir, kenevir bitkisi tarımının yasaklanmasını gerektiriyorsa, devletin bu yola kendi inisiyatifıyla yönelmesi gerekmektedir.

2 — Belli tedbirleri almak zorundaki devletler: Kenevir bitkisinden reçine (esrar) nin ¹ ve reçinesi alınmamış çiçekli veya meyvalı tepeler (çiçeklenme tepeleri) in ² alınmasına müsaade eden devletlerdir. Bu devletler, haşhaş tarımında ve haşhaştan afyon çıkarılmasında alınması gereken tedbirlerde olduğu gibi, kenevir bitkisinin tarımında, ekim bölgelerini tayin etmek, bu bölgelerde kenevir yetiştirecek ekicileri müsaadeye tâbi tutmak, ekecekleri arazinin mahâl ve alanını ekim müsaade belgelerinde belirtmek, alacakları reçinesini çıkarılmamış çiçek veya meyva taşıyan kurutulmuş dallarının veya reçine (esrar) sinin tamamını bir devlet teşekkülüne parası karşılığında teslim etmelerini sağlamak vesaire gibi kaçakçılığı önliyecek bir denetleme sistemi kurmak zorundadırlar.

KENEVİR BİTKİSİNİN KARAKTERİSTİK NİTELİKLER VE ÖZELLİKLERİ:

Esrarın tedarik kaynağını teşkil eden üretim alanlarında alınacak tedbirler, bu maddeyi veren kenevir bitkisini iyi tanımayı, bunun için de tarımı hakkında genel bilgiye sahip olmayı gerektirir. Kenevir bitkisinin, görünüşünde, sap ve yapraklarında, meyva ve dış kabuklarında, koku ve temas etkilerinde ve ekiliş şekillerinde kolaylıkla tanınmasına yarıyacak bazı karakteristik nitelikler ve özellikler vardır ki karşı koymanın gerektirdiği önleyici tedbirleri almakla görevlendirilmiş olanların bunları bilmelerinde yarar vardır :

1 — GÖRÜNÜŞÜ:

Kenevir, tohumdan yetiştirilen olgunluk döneminde 90 santimetreden 4,5 - 5 metreye kadar boy atabilen yıllık bir bitkidir. Küçükken açık Yeşil olan rengi, olgunlaştıkça koyu yeşile doğru değişir. Şekil bakımından dallı budaklı bir görünüş yanında dalsız bir görünüş de arzedebilir. Bu değişiklikler, tohumun cinsi, mahalli toprak ve iklim şartları, büyüme esnasında civarında bulunan diğer bitkiler vesaire ile ilgilidir.

Gövde üzerinde 10 - 50 santimetre aralıkla pek göze çarpmayan boğumlar bulunur. Yaprak ve dallar bu boğumlardan çıkar Dal ve sürgünleri de boğumların üzerindeki yaprakların hemen üstünde olup gövdede

¹ Birinci kalite saf esrar.

² Bu tepeler kesilerek üzerinde küçük yapraklarıyla birlikte kurutulup ufalandıktan veya kaba dokunmuş bir kumaş arasında ezildikten sonra gayet ince bir elekten geçirilirse ikinci kalite esrar elde edilir.

bir birine tam karşı gelecek şekilde, yani 180 derece açıyla bulunur. Bir üst boğumdan süren dallar ise aşağıdakilere nazaran 90 derece açıyla yer alırlar.

Her dal büyüme bakımından ana gövdeninkine benzeyen bir yol izler. Tıpkı ara gövde gibi yapraklanır. Büyüme dönemini tamamlayınca üst kısmında ana gövdede olduğu gibi bir çiçeklenme tepesi teşekkül eder.

2 — YAPRAKLAR:

Kenevir bitkisi, el parmakları gibi açılan birleşik şeklindeki yapraklarıyla kolayca tanınabilir. Bu yaprakların her biri 5-7-9-11, fakat genellikle 7 yaprakçıktan müteşekkildir. Her yaprakçık, karakteristik bir şekilde tüylü, kenarları destere dişi gibi girintili çıkıntılı ve damarlıdır. Ana damardan ayrılan ikincil damarlar, bu yaprakçıkların destere dişi gibi olan sivri uçlarında son bulur.

Bitkinin birleşik yaprakları, tepesine doğru çapça küçülür. Bu küçülme sonucunda üst yapraktaki birleşik yapraklardan bazılarının teşekkül etmediği görülebilir. Çiçeklenme tepelerindeki küçük yaprakçıklar böyledir. Esrar, bu yaprakların üzerinde, tohumların olgunlaşması zamanında beliren tüylü guddelerin içinde bulunan reçineden ibarettir.

3 — ORGANİK CİNS AYRILIĞI:

Kenevir, tek cinsli bitkiler topluluğuna girer. Erkek ve dişi karakter taşıyan organları ayrı ayrı bitkilerde bulunur. Erkek ve dişi bitkinin çiçek açmadan önce kesin olarak ayırıldılması olurlu değildir. Dişi bitkinin çiçekleri, gövde ve dallarının uçlarındaki küçük yaprakçıklar arasında göze çarpmıyacak kadar küçüktür. Esrar, bu cinsinden alınır. Erkek bitkinin çiçekleri, daha çok ve çabuk göze çarpar. Tohumlama görevini tamamladıktan sonra yavaş yavaş bozularak kurur.

4 — TOHUM (MEYYA) VE DIŞ KABUKLARI:

Dişi bitki, olgunluğa erişirken çiçekli tepelerindeki dallarda, her biri bir dış kabuğun içerisinde bulunan tohum (meyva) lar teşekkül eder. Yeşil renkte olan dış kabuğun üzerinde tüyler görülür. Olgunlaşan tohumların, açık yeşilimsi sarıdan kahve rengine kadar değişen bir rengi vardır. Çok defa benekli olup şekil bakımından mercimek büyüklüğünde yuvarlak ve dantelalı bir görünüş arzeder. En geniş yerdeki çevresi boyunca

uzanan oldukça sert bir çıkın tiyle ikiye ayrılmış gibidir. Tohumun içinde Hindistan cevizinin içine benzeyen beyaz ve yağlı bir kısım mevcuttur.

Tohum ve dış kabuklar kenevirin tanınmasını kolaylaştırır. Şüphe halinde alman bitki numuneleri içinde bu kısımların bulunup bulunmadığına dikkat etmek lazımdır.

5 — KOKUSU VE TEMAS ETKİSİ:

Yeşil bitkinin kendine özgü ağır bir kokusu vardır. Temas edildiği zaman biraz yapışkan bir etki bırakır. Her yanı gayet ince tüylerle kaplanmış bir durumdadır. Bu tüyler gözle biraz zor ayırđedilebilir ise de, On beş defa büyüten bir mercekle kolayca görülebilir.

Çiçeklenme tepelerinde bulunan küçük yeşil yaprakların üstündeki tüylü guddeler, tohumların olgunlaşması döneminde el ile sıkıldığı zaman parmaklara reçine denilen kokulu ve yapışkan bir maddenin bulaştığı görüldür ki esrar ismi verilen uyuşturucu madde budur.

6 — BULUNABİLECEĞİ ÇEVRELER:

Kenevir, bir çok memleketlerde çeşitli iklim, toprak ve su koşullarında yetişen bir bitkidir. Lübnan, Pakistan, Amerika Birleşik Devletlerinin Kaliforniya [Eyaleti gibi bazı ülkelerde kendiliğinden yetiştiği görülmektedir. Ülkemizde, lif veya tohumundan veyahut hem lif ve hemde tohumundan faydalanılmak üzere tarla ziraatı halinde ekilmektedir. Kendiliğinden yetiştiği görülmemiştir. Bu bakımdan, Kenevir bitkisi görüldüğü zaman bunun herhalde bir kişi tarafından ekildiğini kabul etmek, esrar alınacağından şüphe edilmesi halinde yetiştirenini araştırmakla beraber bitkiyi de kontrol altına almak gerekir.

Kenevirin esrar almak amacıyla yapılan ekilişlerinde genel olarak gidilmesi güç olan, şüpheyi çekmiyeceği umulan mümkün olduğu kadar uzak mahaller seçilir. Dere kenarlarında, tarla sınırlarında, ev bahçelerinde, mısır tarlaları arasında yetiştirenler de görülmüştür. Amerika Birleşik Devletlerinin Los Angeles Eyaletinde tesbit edilen bir olayda kenevirin, etrafı duvarla çevrili, damsız, dışardan bakıldığı zaman normal bir garaj binası sanısı verecek bir mahal içinde yetiştirildiği müşahade edilmiştir. Bu bakımdan kenevir bitkisinin tarım alanlarında olduğu kadar meskûn mahallerde de yetiştirilebileceğini gözden uzak tutmamak gerekir.

7 — REÇİNE (ESRAR)NIN OLUŞUMU:

Reçine (Esrar) nin oluşumunu anlamak için kenevir bitkisinin çiçek zamanından önce ve sonraki durumlarını incelemek gerekir.

Dişi bitkinin çiçek açan uçlarının etrafını saran küçük yeşil yaprakların üzerlerinde, çiçek açmaya kadar, uzun, ince ve uçları sivri tüyler çıkar. Çiçek açtığı zaman guddeli bir şekil almağa başlar. Tohumların olgunlaşması döneminde de şişkince bir baş halini alır. Bu başlara dikkatle bakıldığı zaman gayet küçük noktalar halinde gözlemek mümkündür. Tüylü guddeler bu sırada parmakla sıkılırsa içindeki reçine (esrar) nin yapışkan bir halde bulaştığı görülür.

Isı derecesi yüksek olan mahallerde veya reçinelerin fazla bulunması hallerinde tüylü guddeler kendiliğinden yırtılır. Buralardan havanın etkisiyle kuru toz halinde çıkan reçine (esrar), bitkinin yaprak, dal, sap ve çiçeklerine yayılır. Güneşin şiddetli bulunduğu zamanlarda deri elbiseler giyerek tarlalarda dolaşıldığı takdirde, bitkinin yaprak, çiçek, dal ve sapsularına bulaşmış olan reçine (esrar) nin deri elbiselere yapışıp kaldığı görülür.

Tohumların tam olgunlaşması zamanında çiçeklenme tepelerindeki küçük yaprakların üstündeki tüylü guddelerin reçine (esrar) yapması sona ermektedir.

Tüylü guddelerin içinde bulunan reçine (esrar) de çiçeklerin açmasına ve tohumların olgunlaşmasına yarayan maddeler vardır. Bitkiyi, sıcak ve kurağa karşı korumağa, onun dayanıklılığını artırmağa yarar. Çiçek açmağa başladığı zaman ile tohumların olgunlaşması zamanı arasında fazla miktarda bulunmasının sebebi budur. Esrar almak amacıyla kenevir yetiştirenler, bu sebepten ötürüdür ki kurak çiçek açma ve meyva zamanında yağmurların düşmediği sıcak ve kurak bölgeleri seçerler. Isı derecesi orta ve sulak bölgelerde, bitkinin fazla reçine yapması gerekmemektedir. Bu gibi çevrelerde yaprak, dal ve sapsular daha fazla gelişmekte, buna karşılık bitki, daha az reçine (esrar) yapmaktadır.

ESRARIN ÜRETİM KAYNAKLARINA YÖNELTİLECEK TEDBİRLER:

Esrarın üretim kaynaklarına yöneltilecek karşı koyma tedbirlerini, kenevirin esrarı az veya hiç olmayan çeşidinin ekilmesi ve önleyici zabıta tedbirleri olmak üzere iki bölüme ayırmak suretiyle incelemek gerekir,

A — Kenevirin esrarı az veya hiç olmıyan çeşidinin ekilmesi:

Ülkemizde esrarın, ekimi serbestçe yapılmakta olan yerli kenevir bitkisinden alınmakta olduğu, bundan önceki konularda belirtilmişti. Bu bitkinin çeşitli bölgelerde yetiştirilen tiplerinde bulunan esrar, miktar bakımından bir biriyle özdeş değildir. Özdeş sayıda ve büyüklükte olan kenevir bitkilerinden elde edilen esrarın miktarı, bazı tiplerde az olduğu halde bazılarında daha çok olduğu görülür. Bu durum, bazı bitki tiplerinin esrar vermeye o kadar elverişli olmadığını göstermektedir. Bu bakımdan kenevirin, lif ve tohum bakımından verimli olmakla beraber esrarı az veya hiç olmıyan çeşidinin araştırılması ve bulunduğu takdirde bu cins kenevir ekiminin geliştirilmesi, esrarın meşru olmıyan ticaretine ve kullanılmasına karşı koymada alınacak tedbirlerin en önemlisi sayılmalıdır.

Ülkemizde kenevir bitkisinden her ne şekilde olursa olsun esrar alınması yasak edilmiş olduğuna göre, bu konuda ilmî araştırmalar yapılması bu gün için olurlu görülmemektedir. Bu çeşit araştırmalara girilebilmesi, uyuşturucu maddelerin denetlenmesine dair olan 2313 sayılı kanunun esrar alınmasını yasak eden 3 üncü maddesine, ilmî araştırmaların bu hükümden ayırık olduğunu belirtecek bir fıkranın eklenmesine bağlı bulunmaktadır. Bu özellik sağlandıktan sonra yapılacak araştırmalardan olumlu sonuçların alınması yani kenevir bitkisinin yerine özdeş sınaî değerde başka, bitkilerin bulunması veya reçinesi pek az olan çeşitlerinin üretilmesi halinde, bunların ekilmesi geliştirileceği cihetle, o zaman esrarı fazla olan her çeşit kenevir bitkisinin yetiştirilmesini yasaklamada en küçük bir sakınca kalmıyacaktır.

Tarım Bakanlığına, bu yönde bir görev ve çalışma olağanının verilmesi esrarın üretim kaynaklarında alınması gereken tedbirlerin en iyisi ve en önemlisi olacağı sanılmaktadır.

B — Önleyici zabıta tedbirleri: Esrarın üretim bölgelerinde alınacak önleyici zabıta tedbirlerinin plânlaştırılmasında gözönünde tutulması gereken başlıca özellikler şunlardır:

1 — Uyuşturucu maddelerin denetim ve kontrolü, hizmetin özellik ve alanına göre kuruluşu ve bir takım tedbirleri gerektiren önemli bir konudur. Hizmete uygun kuruluş en iyi karşı koyma aracıdır. Bu gün uyuşturucu maddelerin kötüye kullanılmasını önlemede milletlerarası izlenen sistem, karşı koyma organlarının merkezileştirilmesi doğruluğunda gelişmektedir. Her ülkede en iyi yetişmiş elemanlarla merkezî ve bağımsız bürolar kurulmakta olduğu görülmektedir. Bu işlerin ülkemizde de yalnız uyuşturucu madde konularıyla görevlendirilmekle beraber zaman zaman

aktif hizmetler görece elemanları da içine alacak (bağımsız merkezî bir servise verilmesi, Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konseyin uyuşturucu maddeler ve Milletlerarası Kriminal Polis (Enterpol) komisyonlarının toplantılarında üye devletlerin merkezî bir kontrol sistemi kurmaları gerektiğine dair yapılan temenni ve tavsiyelere ve bu bakımdan karşı koyma tedbirlerinin gerek milletlerarası, gerekse milli yöndeki gelişme durumlarına uygun olması itibariyle yararlı görülmektedir.

2 — Esrar arayıcı olarak yetiştirilen Polis köpekleri, hizmet elemanlarını, esrarın dağıtım, satış ve kullanma yerleri dahil üretim alanlarında kaçakçı ekiciler tarafından tarla, bahçe, depo ambar, samanlık, ahır v.s. mahallerde gizlenen veya gömülen, yanında bulundurulmuş, başka yerlere götürülmek veya gönderilmek üzere ambalajlı veya ambalajsız eşya arasında taşıma araçlarına konulan esrarın yerini kokusunu almak suretiyle kolaylıkla gösterebilir.

Bu gün Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa, Belçika, Federal Almanya, Avusturya ve İsrail gibi devletlerin Polis kuruluşlarında köpeklerin zekâ ve çok kuvvetli olan koku alma duygusuna dayanan yardımcı hizmetlerinden geniş ölçüde yararlanılmaktadır. Ülkemizde, 1 inci maddede bahis konusu edilen merkez servisinin çalışmalarına esrar ve afyon arayıcı olarak yetiştirilmiş bu çeşit Polis köpeklerinin yardımcı hizmetlerinin katılması, olumlu sonuçlar alınmasını sağlayacak tedbirler arasında sayılmağa değer görülmektedir.

3 — Kenevir bitkisinin karakteristik nitelikler ve özellikleri bir mısır veya buğday başağının ilk görünüşte hemen dikkati çeken nitelik ve özelliklerine benzer. Bir çiftçi, uzaktan bir bakışla bu bitkileri biri birinden ve diğerlerinden kolaylıkla nasıl ayırdedebilirse, uyuşturucu madde konularıyla görevlendirilen hizmet elemanlarının da yol üzerinden geçerken baktıkları kenevir tarlalarını diğerlerinden kolaylıkla ayırarak derhal tanıyacak, bunların hangilerinden esrar alınması şüphesi olduğunu aynı şekilde kestirecek bilgilere sahip olmaları, bunun için de yetiştirilmeleri, ayrıca zaman zaman meslek eğitimine tâbi tutulmaları gerekir.

Şu hususu da belirtmek gerekir ki, kendi insiyatifleriyle hareket etmek zorunda bulunan hizmet elemanlarına gereken bilgilerin verilmesi niteliği, görevin iyi bir şekilde yürütülmesini sağlayacak tek faktör değildir. Bunların yanca beden bakımından da, karşı koyma metodlarına göre yetiştirilmiş olmaları gerekir.

Hizmet elemanlarının iyi ahlâk ve karaktere sahip olmaları ve bu hallerini bütün hizmet yılları boyunca muhafaza etmeleri niteliği de bilgi ve

beden bakımlarından yetişmiş olmaları kadar ve (hatta daha önemlidir. Bu elemanlar görev sırasında göz alıcı, çekici bir çok şeylerle, kötü ve meşru olmayan tekliflerin cazibesıyla her zaman karşılaşabilirler. Bu gibi hallerde her türlü olağan ve ihtimallerin bertaraf edilebilmesi bunların ahlâk ve karakterleri üzerinde hassasiyetle durulmuş, yetiştirme sırasında ve hizmet yılları boyunca bu niteliklerinin olumlu yolda geliştirilmiş olmasıyla kaabildir.

4 — Esrarın meşru olmayan ticaretine ve kullanılmasına engel olacak tedbirler arasında, haber alma işlerini iyi düzenlemiş olmanın büyük önemi vardır. Zabıta, bu çeşit suçları işleyecekleri umulan kişilerin faaliyetlerini önceden öğrenerek karşı faaliyetlere zamanında girişebilmek için bu müesseseden hakkile yararlanmak ihtiyacıdadır. Haber alma işleri, uyuşturucu maddelerin meşru olmayan ticaretine ve kullanılmasına ait her türlü faaliyetleri gizlice öğrenme, değerlendirme ve karşı faaliyetlere geçme konularını kapsayan çalışmaların tümünü içine almalıdır. Bu işlerde, hizmet elemanlarından ve kendiliğinden haber getiren kişilerden başka, uğraşları gereğince o bölgede dolaşan kimselerle işe yarar bilgi verebilecekleri umulan diğer kişilerden yararlanılması, alınan bilgilerin özellikle esrarın üretim kaynaklarına götürülmek üzere değerlendirilmesi lüzumlu görülmektedir.

5 — Esrarın meşru olmayan ticaretle meşgul olan ve bu maddeleri kullanan kişilerin her türlü hareket ve temaslarına kendilerine hissettirmeden göz altında tutmanın, oturdukları mahallerde gezi ve sair sebeplerle geçici veya sürekli olarak ayrılmaları hallerinde, gittikleri mahal zabıtasına bilgi vererek aynı tedbirlerin oralarda da devam etmesini sağlamanın, bunların iyi gördükleri ve daima temas halinde buldukları çiftçiler varsa, tarım yaptıkları arazi de tesbit edilerek kenevir ekimi yaptıkları takdirde 7 inci maddede belirtilen esaslar gereğince kontrol altına alınmanın yararları vardır.

6 — Esrarın meşru olmayan ticaretine ve kullanılmasına ait olaylara el koyan zabıta, ilgililerin bu maddeyi nereden ve ne suretle aldıklarını, kendi metotlarına göre üretim mahallerine götürmek amacile araştırmalıdır. Bu konuda en küçük olayların bazen en önemli üretim kaynaklarının meydana çıkmasına yarayabileceği göz önünde tutularak, bu gibi olayların değerlendirilmelerindeki yararlar hiç bir zaman hatırdan çıkarılmamalıdır.

7 — Bir İlin İlçe ve Bucak bölgelerinde esrar almak amacile kenevir yetiştiren köyler, geçmişteki olaylar ve haldeki durumları itibarile zabıtaca bilinir. Bu köylerdeki kaçakçı ekicilerin, 4 ve 5 inci maddelerde belirtil-

diği şekilde ve özellikle köylerde sık sık görev gezileri yapan ve bu bakımdan köylü ile sürekli temas halinde bulunan işçileri, sağlık, tarım maliye ve milli eğitim mensubu memurlarla (Bucak müdürleri, gezici sağlık memurları, hayvan sağlık memurları, öğretmenler, ilk öğretim müfettişleri, tarım memurları, maliye ve özel idare tahsildarları, teşkilâtı bulunan yerlerde sıtma ve trahom savaş memurları.....) köy muhtar ve korucuları ve o köylerle ilgilerinden ötürü yararlı olabilecekleri umulan diğer kişiler vasıtasile tesbiti mümkündür. Bu tesbit yapılamadığı takdirde sağlık ve tarım memurlarile işbirliği yapacak iyi yetişmiş tecrübeli hizmet elemanlarının esrar almak amacile kenevir yetiştirdiği bilinen köylerin tamamında veya bir kısmında çalışmalarını toplamak suretile taramalar yapmaları da kabildir.

İster kaçakçı ekicilerin tesbiti suretile, isterse tarama şeklinde tesbit edilsin, bir kenevir ekilişinin aşağıdaki hallerde şüpheli sayılarak behemehal kontrol altına alınması gerekir:

a) — Ülkemizde kenevir ekilişi tarla ziraatı halinde yapılmaktadır, bu takdirde bitkiler arasındaki aralıklar 5 -15 santimetre arasında değişmekte ve 25 - 30 santimetreyi nadiren bulmaktadır, bu sık ekiliş durumu, bitkinin fazla dallanmasına, çiçeklenme tepelerinin meydana gelmesine ve özellikle fazla esrarın teşekkül etmesine engel olmaktadır.

Bir kenevir tarlasında bitki aralıkları bu şekilde sık olmayıpta 0,50 - 2 metre arasında yani bitkinin fazla dallanmasına ve bu takdirde çiçeklenme tepelerinin meydana gelmesine ve özellikle fazla esrarın oluşumuna imkân verecek şekilde aralıklı olursa bu ekilişten şüphe edilmesi gerekir.

b) Bir kenevir tarlasında tohumlamadan sonra bitki aralıklarını açmak esrar vermeyen erkek bitkilerin çıkarılmış olması dişi bitkiden esrar alınacağını gösterir.

c) — Bir kenevir ekilişinin, bilinen tarım alanından uzak mahallerde bulunan münferit sahalarda yapılmış olması şüphe uyandırması gereken hallerdendir.

d) — Bitkinin, şüpheyi çekmemesi için dere kenarlarında bir kaç sıra halinde veya evlek aralarında iki evleği bir birinden ayırmak amacile yetiştirilmiş sanısı verecek şekilde en aşığı 50 santimetre aralıkla ve bir sıra halinde yetiştirilmekte olduğunun görülmesi esrar alınacağını gösteren delillerdir.

e) — Kenevirin, mısır veya buna benzer bitkilerin arasında, çit duvar, tahta perde veya bu görevi gören çalıların veya diğer engellerin arkasında gizlenmesi suretile yetiştirilmekte olması, tanınmasını güçleştirmek için budanmış bulunması şüpheli ekiliş sayılmasını gerektirir.

f) — Esrar, bitkinin çiçek açmağa başladığı zamanla tohumların olgunlaşması zamanı arasındaki dönemde oluşumlaştığına, tohumlar olgunlaştığı sırada bitkinin reçine (esrar) yapması sona erdiğine göre şüpheli ekilişlerin ve genellikle araştırmaların bu dönem zamanında, uyuşturucu maddelerin denetlenmesine dair 2313 sayılı kanunun 23 üncü maddesi gereğince kendilerine bu konuda görev verilmiş olan İl ve İlçelerin tarım ve sağlık mensuplarının da katılacakları zabıta ekipleri tarafından yapılması gerekir.

BATI DEVLETLERİNDE VE BİZDE İTFAİYE TEŞKİLÂTI

Yazan
Mehmet TABCAN
 Tetkik kurulu Müşaviri

1 — GİRİŞ:

Geniş halk topluluğunun can ve mal güvenliği ile yakinen ilgili bulunan itfaiye teşkilâtının önemi ikinci dünya savaşı içinde iyice anlaşılmıştır. Bu savaşın devamı sırasında konvansiyonel silâhların umulmadık gelişme göstermesi ve bilhassa nükleer silâhların kullanılmasından sonra, harbin çeşitli tahribatına uğrayan devletler, daha savaşın devamı esnasında itfaiye teşkilâtını personel ve vasıta yönlerinden takviye ve teçhiz için her türlü imkânlarla baş vurmuşlardır.

İlim ve teknik alandaki devamlı gelişmeler, insanların yaşayış şekil ve şartlarının düzenlenmesini sağlamakta, kişilere daha rahat ve güvenilir bir yaşayış temin etme amacını gütmekte isede, bu gelişme çeşitli kaza ve yangınların artmasına da sebep olmaktadır.

Bu yönlerden insanlar, her alandaki türlü gelişmelerin karşılığını çok defa masum kimselerin hayatları pahasına ödemektedir.

Endüstri ve madencilik alanlarında kullanılan enerji kaynaklarında, çeşitli nakil araçlarında, evlerde konfor sağlayan bazı eşya ve möblede görülen devamlı gelişme ve değişimler sonucu meydana gelen kaza ve yangınlar karşısında insanı koruyacak ve büyük hadiseleri önleyecek teşkilât ve vasıtaların sağlanması ve bunların modern tekniğin icaplarına uydurulması batı devletlerinde ön plânda yer almakta ve gerçekleşmesi hususunda azami, gayret sarf edilmektedir.

II — TARİHİ BÜYÜK YANGINLAR:

1 — LONDRA yangını:

12 Eylül 1666 da vuku bulmuştur. Şiddetli bir rüzgarın himayesinde 5 gün devam etmiş, 6 kişinin ölümüne ve 13.200 konutun yanmasına sebep olmuştur.

2 — MOSKOVA yangını:

Eylül 1812 de Rus orduları Napolyonun büyük ordusu önünden çekilirken şehri yakmışlardır. Şiddetli rüzgar yangını batıya yöneltmiş ve 5 gün devam etmiştir. Sonunda şehrin 4/5 i harabeye dönmüş, 38.000 ev yanmış ve yıkılmıştır.

3 — CHİCAGO yangını:

1817 ekim ayında çıkmıştır. Yangın 4 gün devam etmiş ve sağmak halinde yağın bir yağmur sonunda önü alınmıştır. 17.400 ev yanmış, 250 kişi Ölmüş ve 1040 kişi ağır yaralanmıştır.

4 — SANFRANCİSCO yangını:

1906 sonbaharında vukua gelen deprem sonu başlamış ve 3 gün devam etmiştir. 28.000 ev yanmış, 510 kişi ölmüş ve 1120 kişi ağır yaralanmıştır.

5 — HAMBOURG yangını:

Her biri 700 uçaklı 3 hava akımı sonunda 27 temmuz 1943 de başlamıştır. 16.000 ev derhal alev içinde kalmış ve bölge (ATEŞ TUFANI) halini almıştır. Mevcut konutların % 54 ü ve şehrin 3/4 ü tahribata uğramış, 60.000 kişi ölmüştür.

6 — TOKYO yangını:

280 uçağın hucumu sonunda 9 mart 1945 de başlamıştır. 40 Km. lik saha harabeye dönmüş ve 84.000 kişi ölmüştür.

7 — HİROCHİMA yangını:

6 ağustos 1945 sabahı 400 metre yükseklikte infilak ettirilen atom bombasının sebebiyet verdiği (ATEŞ TUFANI — TEMPETE DE FEU) şehri tamamıyla harap etmiş ve 11 Km. karelik saha tanınmaz hale gelmiştir. Yangın sonunda 70.000 kişi ölmüştür.

8 — CHİCAGO okul yangını:

1 Aralık 1958 günü ders bitiminden yarım saat önce (Notre Dame des Anges) okulunda yangın çıkmıştır. Yangın sonunda 90 öğrenci, 3 din adamı yanmış ve 77 öğrenci ağır yaralanmıştır.

Bizde, gerek Osmanlı imparatorluğu devrinde ve gerekse 1923 den sonra, ülkenin muhtelif yerlerinde büyük çapta yangınlar vukua gelmiştir.

Memleketimizde batı anlamında ve yurt çapında yıllık yangın önleme ve söndürme istatistikleri tutulmadığından, muhtelif şehirlerde çıkan yangınların sebepleri, devam müddetleri, kullanılan yangın söndürme araçlarının cins ve miktarları, ölen ve ağır yaralanan kişilerin adetleri, yanan yapı miktarı ve değerleri, gibi hususlar gerçeğe uygun şekilde bilinmemektedir. Bu bakımdan eski eser ve gazetelerde dağınık halde bulunan bilgiler, ihtiyaca uygun şekilde değerlendirilememektedir.

III — KURULUŞ DEVRİ:

İtfaiye teşkilâtı her memleketin bünyesine uygun şekilde eski çağlardan beri kurulmuş ve geliştirilmiştir. Mısır, Sümer, Asur ve bilhassa Romalılar zamanında itfaiye teşkilâtı çok defa askeri birliklerin bünyesi içinde yer almıştır.

O devirlerde yangınlara karşı alınan ilk tedbir, ateş söndürme zamanının mevsimlere göre ilânı idi. Ateş söndürme saati gelince, şehrin yüksek bir yerinde bulunan görevliler Çan veya mahalli özelliği haiz bir vasıtayı hızla çalardı. Bunu müteakip bütün ateşler söndürülür veya üstü esaslı şekilde örtülürdü. Bu çağlarda, çıkan yangınları zamanında görmek ve yayılmasını önlemek maksadıyla ağaç veya taştan yangın kuleleri yapılmıştır. Her mevsimde lüzumlu suyu sağlamak için şehrin belli ve önemli yerlerinde yer altı havuz ve sarnıçları inşa olunmuştur.

LONDRA şehir meclisi 1189 yılında her kapının önünde içi su dolu bin fiç bulundurulmasını karar altına almıştır. 1666 yılında vukua gelen büyük yangını müteakip, şehir meclisi büyük binalarda deri kova; merdiven, el ile işleyen tulumba, kazma, kürek ve kanca bulundurmaya karara bağlamak suretiyle halka ilân etmiştir.

Diğer batı devletlerinde de yangınları önleme ve söndürme konusunda buna benzer tedbirler alınmıştır.

IV — GELİŞME DEVRİ:

1 — İNGİLTERE:

İngilterede ilk yangın sigortası 1680 yılında kurulmuştur. Her yangın sigorta şirketi, iş hacmini göz önünde tutarak bir itfaiye teşkilâtı kurmuş-

tur Bu şirketler başlangıçta yalnız sigorta ettikleri binalarda çıkan yangınları söndürmek suretiyle fazla tazminat ödenmesini önlüyorlardı.

Zamanla bu özel itfaiye teşkilâtı kendi aralarında birleşmek suretiyle kuvvetlerini artırdı ve mücadele alanlarını genişlettiler.

1833 yılında Londradaki sigorta itfaiye teşkillerinin hepsi birleşerek (LONDRA İTFAİYESİ) ni meydana getirdiler.

1865 yılında LONDRA itfaiye kanunu yürürlüğe girdikten bir müddet sonra yangın söndürme işi bir kamu hizmeti olarak kabul edildi. Sigorta şirketlerine ait itfaiye teşekküllerini de içerisine alan bir teşkilât Londra belediyesi tarafından idare edildi. 1824 de EDİNBURG ve 6828 de MAN-ÇESTER olmak üzere daha bir kaç büyük şehirde belediye itfaiyesi kuruldu.

1938 yılında çıkarılan bir kanunla, İngilteredeki bütün kasaba ve şehirlerde yangınla mücadele teşkilâtı kurulması mecburiyeti konmuştur.

Barış devri ihtiyaçlarını tamamiyle karşılayan yeni (İngiltere İtfaiye Kanunu', 1 nisan 1948 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Memleket daha makul esaslara, göre bölgelere bölünerek her kısımda (İtfaiye Tugayı) teşkil olunmuştur. İtfaiye teşkilleri İçişleri Bakanlığının kontroluna bırakılmıştır. Bu kanunla itfaiye tugayları masrafının %c 25 nin hazineden ödenmesi esası kabul edilmiştir.

İngilterede halen Sivil Savunma ve yangınla, mücadele işleri teşkilâtı birleştirilmiştir. Bu iki önemli hizmet (Sivil Savunma ve yangınla mücadele genel müdürlüğü) tarafından yönetilmektedir. *

İÇİŞLERİ BAKANLIĞI:

- 1 — eğitim, kıyafet, rütbe ve disiplin birliğini sağlamak,
- 2 — İtfaiye araç ve gereçlerini standart hale getirmek,
- 3 — özlük iş ve işlemlerini müşterek esasa, bağlamak,
- 4 — komşu itfaiye birlikleri arasında iş birliğini sağlamak,
- 5 — İtfaiye birliklerinin, itfaiye enspektörleri vasıtasıyla teftiş ve murakabelerini sağlamak

* Mustafa Erdoğan,

İngilterede silâhlı kuvvetlerin dördüncü rüknü (Sivil Savunma)
Sivil Savunma dergisi sayı 12 sahife 8 – 18

6 — Her kademedeki personelin eğitimi için itfaiye kolej, okul ve kursları açmak,

7 — İtfaiye ile ilgili yayınlar yapmak,

8 — Araştırma merkezleri kurmakla görevli ve bu işlerin yürütülmesinden sorumludur.

2 — FRANSA:

İtfaiye alayı 1811 yılında teşkil edilmiştir. Bu alay tamamiyle askeri bir birliktir. REGİMENT DES SAPEURS POMPIERS adı verilen bu birlik, Paris ve bütün Seine departmanında itfaiye ve can kurtarma hizmetini ifa ile mükelleftir.

1 Ocak 1954 tarihinden beri teşkilât, hizmete alma, disiplin, terfi, tecziye ve iç hizmet yönlerinden doğrudan doğruya ORDU BAKANLIĞI na bağlıdır. İtfaiye ve can kurtarma hizmetlerinin ifası yönünden paris polis müdürünün emrine tabidir. Ordu bakanlığı yetkisi dışında kalan ve hizmetle ilgili bulunan diğer hususlar İçişleri Bakanlığınca yönetilmektedir.

Alayın kanunla tesbit edilen mevcudu halen 100 subay, 520 astsubay, 3350 onbaşı ve itfaiye erinden ibarettir.

SEİNE departmanı 59 yangın bölgesine ayrılmıştır. Büyük olaylarda komşu merkezler istenilen yardımı yapmakla ödevlidir.

7 Mart 1953 gününde yürürlüğe giren DECRET, diğer şehir ve komünlerdeki itfaiye birliklerinin teşkilât ve umumi idareleri ile ilgilidir Bu kararnamede:

Komün itfaiye birliklerinin İçişleri Bakanlığına bağlı bulunduğu, bu birliklerin teşkili veya gerekli değişikliklerin yapılması için belediye meclisinin isteği ve valinin tasvbi icap ettiği, personel tayininde Belediye Başkanı, vali ve Bakanlığın haiz olduğu değişik yetkiler; personelin yetiştirme ve hizmet ifası esasları etrafıca belirtilmiştir.

90 transız departmanının 88 de {Service departemental d'incendie et de secours) teşkilâtı mevcuttur. Şehirlerdeki yangın söndürme merkezleri küçük komün ve köylerdeki (Centre de secours) lara büyük yangınlarda yardım ederler. Her departamanda 25 - 35 kadar (centre de secours) vardır.

İtfaiye birlikleri kısmen gönüllü ve kısmen profesyonel itfaiye erlerinden müteşekkildir. Her birliğin personel mevcudu ve bölgesinin sınırları departeman valisinin bir emirnamesi ile tayin ve tesbit edilir her departemanda, yangınla ilgili teknik konularda valiye yardım eden bir enspektör vardır. Enspektör yangın birliklerinin teşkilâtlandırılması, eğitim, teftiş ve kontrollarla görevli ve valiye karşı sorumludur.

3 — BELÇİKA:

Halen yürürlükte bulunan 1790 tarihli kanun, komünleri yangın ve diğer tabii afetleri önceden alacağı tedbirlerle önleme ve vukuu halinde mücadele etmekle görevli kılmıştır.

1833 tarihli komün kanunu, komün sınırları içinde itfaiye birlikleri teşkilinin ancak komün meclisinin kabulü ve kralın emri ile mümkün olabileceğini belirtmiştir.

15 mart 1935 günlü Kraliyet kararnamesine göre:

- 1 — komünlerin doğrudan doğruya veya diğer komünlerle birleşerek itfaiye teşkilâtı kurmakla ödevli olduğunu,
- 2 — İtfaiye subaylarının tayini hakkındaki komün meclisi kararlarının provens valisinin tasvibine arz olunacağını,
- 3 — Komün itfaiye teşkilâtının İçişleri Bakanlığının teftiş ve murakabesine tabi olduğunu,
- 4 — Her provens valisinin, Provens sınırı içindeki komünleri yangınları önleme ve söndürme yönünden itfaiye bölgelerine ayıracağını,
- 5 — Komün itfaiye birlikleri arasında iş birliğinin sağlanması için gerekli tedbirlerin alınacağını tayin ve tasrih etmiştir.

Halen Belçikada (Yangına karşı bölge müdafaa grubu) adı altında 180 grup mevcuttur Bu gruplarda görevli 13.000 itfaiye eri bölgenin önem ve genişliğine göre taksim ve tevzi edilmiştir.

4 — AVUSTURYA:

Viyanada ilk itfaiye birliği 1685 yılında teşkil olunmuştur. Uzun ve devamlı bir deneme ve gelişme sonunda, ilk modern itfaiye teşkilâtı 1854 yılında kurulmuştur.

Başkentin en büyük tiyatrosunun 1885 yılında yanması üzerine, itfaiye birliğinin ihtiyaçları ve noksanları kısa zamanda tamamlanmış, o ta-

rihe kadar bağı olduğu teşkilâtle ilgisi kesilerek muhtar ve mesleki bir teşekkül haline getirilmiştir.

İtfaiye birliği askeri esaslar üzerine müesses bir sivil teşkilât olup Viyana belediyesine bağlıdır. Kadrosu 32 subay, 1310 assubay ve erattan ibarettir. Viyanada halen 7 büyük itfaiye kışlası ve şehrin muhtelif yerlerinde 29 itfaiye karakolu vardır.

Viyana, Gratz ve diğer büyük şehirlerde belediyelere bağlı profesyonel, küçük şehir ve kasabalarda ise gönüllü itfaiye teşkilâtı mevcuttur.

5 — İSVİÇRE:

İsviçrenin Berne, Geneve, Züriç gibi büyük kantonlarında modern itfaiye teşkilâtı mevcuttur. Bu teşkilât günün ihtiyaçlarına göre tanzim edilmiştir. İtfaiye teşkilâtının kuruluşu, personel durumu, eğitim, vasıta ve malzeme miktarı gibi hususlar ileri görüş ve düşünüşü ihtiva eden kanun, tüzük ve decret'lerle tayin ve tesbit edilmiştir. İçişleri Bakanlığı itfaiye teşkilâtının genel idare ve murakabesi ile görevlidir.

6 — ALMANYA:

Federal bir devlet olan batı Almanyanın her eyaletinde, mahalli özelliklere göre kurulmuş, modern vasıta ve malzeme ile mücehhez itfaiye teşkilâtı mevcuttur.

A — Münih İtfaiye Teşkilâtı:

İtfaiye birliklerinde görevli ve gönüllü olmak üzere iki çeşit personel mevcuttur. İtfaiye teşkilâtı Belediye bünyesi içinde görev ifa etmekle beraber, genel idare yönünden İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Bakanlık, itfaiye teşkilâtının kullandığı vasıta ve malzemenin standart hale gelmesini sağlar, teşkilâtı teftiş ve kontrol ettirir Okul kolej ve kurslar açmak suretiyle eğitim işlerini yürütür.

Şehrin kesif inşaat ve iskân bölgesi görevli, şehir sınırlarına yakın seyrek inşaa ve iskân bölgesi gönüllü itfaiye personeline tahsis edilmiştir. Münih şehri bu yönden 41 bölgeye ayrılmıştır.

B — Batı Berlin:

Batı Berlin 26 görevli ve 9 gönüllü olmak üzere 35 itfaiye bölgesine ayrılmıştır.

BERLİN, BREMEN ve HAMMURG şehir devleti olarak idare edilmektedir. Bu üç devletin taşra teşkilâtı yoktur. Hükümet bakan yetkisini Haiz senatörlerden müteşekkildir.

Batı Berlin İçişleri senatörlüğü; itfaiye, hava gazı, elektrik, su, otobüs ve temizlik gibi mahalli ve beledi hizmetlerin tedviri ile görevlidir. İtfaiye teşkilâtı bir baş müdürlük olarak idare edilmekte ve kendi bünyesinde 6 şubeye bölünmüş bulunmaktadır. Üst kademelere teknik üniversite veya dengi yüksek okulları bitirenler tayin edilebilmektedir. 1960 yılında baş müdür bulunan zat kimya yüksek mühendisi ve fizik doktoru idi.

7 — İTALYA:

Yangınla mücadele işleri genel müdürlüğü İçişleri Bakanlığına bağlıdır. Bu genel müdürlüğün idari ve teknik servisleri bulunmakta, birliklerin teftiş ve kontrolü enspektörler tarafından yapılmaktadır.

Üst amir ve subayların maaşları devlet tarafından, itfaiye erlerinin maaşları ise mahalli idarelerce ödenmektedir. İtfaiye birliklerinde, gönüllü personel yerini gittikçe görevli personele bırakmaktadır.

8 — HOLLANDA:

Yangınla mücadele işlerinin yürütülmesinden belediyeler sorumludur. İçişleri Bakanlığına bağlı yangınla, mücadele işleri genel enspektörlüğü teşkilâtı mevcuttur. Genel enspektör yangın konusunda Bakanın teknik müşaviridir. Genel enspektör muhtelif bölgelerde yangından korunma ve mücadele tedbirlerinin tatbiki ve mahalli itfaiye birliklerinin teftiş ve murakabesi ile görevlidir. İtfaiye alanında yapılması gerekli değişiklikler hakkında Bakana gerekçeli rapor verir.

9 — POLONYA:

İtfaiye birlikleri, İçişleri Bakanlığı emrinde belediyelere bağlı bir teşekküldür. Varşova şehri hariç, diğer şehirlerdeki itfaiye teşkilâtı gönüllü personele dayanmaktadır. Profesyonel itfaiyeci miktarı daha azdır.

10 — MACARİSTAN:

1918 yılından itibaren, itfaiye teşkilâtı İçişleri Bakanlığına bağlı bir askeri teşekküldür. Personel tam bir askeri disiplin içinde yetişmekte ve modern vasıta ve malzemelerle mühnez olarak görev ifa etmektedir.

V - İTFAİYE PERSONELİNİN EĞİTİMİ:

İtfaiye personelinin eğitimi teşkilâtın başarı ile görev yapmasının ilk şartıdır. Bu yönden, her kademedeki itfaiye personelinin yetişmesi için batı memleketlerinin çoğunda itfaiye okul ve kollajleri anıldığı gibi devamlı kurs ve tatbikatlarda düzenlenmektedir.

Bu okul ve kolejlere kabul şartları, öğretim müddeti, ders programı gibi hususlar ilgili tüzüklerde etraflıca belirtilmiştir. Muayyen kademeye tayin veya terfi edebilmek için okul ve kolleji başarı ile bitirmek şarttır.

A — İTFAİYE OKULLARI:

1 — İngiltere’de:

1941 yılında BRIGHTON yakınında SALTDEAN da (İtfaiye Hizmet Koleji) açılmıştır. Bu kollej itfaiye subay ve amirlerini tekamül eğitimi ile meşguldür. Kollej masrafının % 50 ni Mahalli İdareler müştereken ödemektedirler. Kollej 1951 yılında VATTON HOUSE’ya nakledilmiştir. Bu nakli müteakip modern laboratuvar, deneme ve eğitim salonları ile donatılmıştır.

2 — Almanya’da:

Batı Berlin’in TEGEL semtinde modern bir itfaiye okulu vardır. Alman itfaiye teşkilâtında, her kademedeki terfi mesleki öğrenim ve imtihana tabi olduğundan yüksek tahsilli şube müdürleri ve müşavirler dahi belli kademeye terfi edebilmeleri için mesleki öğrenimden geçmek zorundadırlar.

VESTFALİ eyaletinin MÜNSTER şehrinde Almanya’nın en büyük itfaiye okulu vardır. Bu okul adeta itfaiye akademisi mahiyetindedir. Bu okulun bir kısmı amirlerin tekamül kursu ile meşguldür. Asıl okul kısmında, müstakilen okulu olmayan eyaletlerin gönderdikleri personel yetiştirilmektedir.

3 — Avusturya’da:

Avusturya itfaiye okulu LİNZ şehri yakınında bulunmaktadır. Okulun zengin fizik ve kimya lâboratuvarları mevcuttur. Okula orta okulu bitirmiş, itfaiye hizmetlerinde ehliyet göstermiş ve tecrübeli elemanlar im-

tihanla alınmaktadır. İki yıllık öğretim devresinde ameli ve nazari olarak yangınları önleme ve söndürme dersleri verilmektedir. Okulu başarı ile bitirenler belli kademelere tayin ve terfi edebilirler.

4 — İtalya:

ROMA ve MİLANO şehirlerinde modern araçlarla eğitim ve denemeler yapan itfaiye okulları mevcuttur. Bu okulların zengin fizik ve kimya laboratuvarları, kütüphaneleri ve ameli deneme sahaları vardır.

5 — Fransa'da:

Merkez itfaiye okulu Paris'te CHAPTAL sokağında bulunmaktadır, okul İçişleri Bakanlığı tarafından yönetilmektedir. Bu okulda il itfaiye müfettişleri müfettiş muavinleri, itfaiye subay ve amirleri staj göstermektedir Bundan başka Paris'e 36 km. mesafede geniş bahçeler içinde bulunan bir şatoda NANVİLLELAROCH itfaiye okulu vardır. Bu okul Fransa'nın adeta itfaiye harp akademisi mahiyetindedir. Bu okulda düzenlenen kurs ve stajlara, valiler, kaymakamlar, itfaiye müdür ve uzmanları sivil savunma müdür ve uzmanları belli süre devam etmektedir. Öğrenim süresi 3 - 4 ay sürmektedir.

Bu okul Fransa'da itfaiye konusunda en yüksek teknik bilgi veren bir müessesedir. Pek çok yangın olaylarının nihai ekspertiz raporları bu müessesede düzenlenmektedir. Fizik, mekanik, kimya laboratuvarları zengin kütüphanesi, eğitim ve tatbikat salonları, çeşitli spor salon ve sahaları ile Fransanın önemli bir teknik bilgi ocağıdır.

B — İTFAİYE İNCELEME VE ARAŞTIRMA ENSTİTÜLERİ:

1 — Almanya'nın KARLSRUHE şehrinde yüksek teknik okuluna bağlı (itfaiye inceleme ve araştırma enstitüsü) vardır. Öğretim personeli ünlü profesör ve ilgili bilim dallarında doktora yapmış değerli uzmanlardan ibarettir. Bu enstitüye teknik üniversite veya yüksek teknik okulları bitirmiş mühendisler kabul edilmektedir.

Enstitünün başlıca çalışma konusu:

Yangın söndürme vasıtalarında görülen gelişmenin incelenmesi, yanan yapı madde ve malzemesinin özelliklerinin tetkiki, bunların yangına karşı mukavemetlerinin artırılması, itfaiye vasıta ve malzemesinde atan-dardizasyonun sağlanması tevsiyeleri gibi hususları kapsamaktadır.

2 — PRAG'da (İtfaiye Yüksek Araştırma Enstitüsü) mevcuttur, Bu enstitüde yangınları önleme ve söndürme yönlerinden pek çok teknik inceleme ve araştırmalar yapılmaktadır. Motopomp, hortum ve ateşe mukavim elbise dokuları hakkında değerli araştırmalar yapılmaktadır.

3 — Hollanda da, yangından korunma teşkilâtının RİJSWIJK de iyi techiz edilmiş bir inceleme ve araştırma laboratuvarı vardır. Bilhassa çeşitli yapı malzemesinin yangına karşı dayanıklılık derecesi ve alınması gerekli tedbirler tesbit edilerek ilgililere duyurulmaktadır.

4 — Pariste bulunan yangından korunma enstitüsü, çeşitli yangınlara karşı alınması gereken tedbirler ile korunma metotlarını incelemektedir.

5 — ZÜRİCH Kantonunda bulunan Federal malzeme deneme enstitüsünde türlü yapı malzemesi üzerinde değerli incelemeler yapılmaktadır,

6 — İngilterede, yangın araştırma teşkilatı tarafından ilim, teknoloji ve ameli tecrübe alınında değerli inceleme ve araştırmalar yapılmaktadır.

VI — BİZDE İTFAİYE TEŞKİLATI:

İstanbulun fethinden sonra, yangınları önleme konusunda önemli tedbirler alınmış, yeniçeri ocağı bünyesi içinde (Tulumbacılar Birliği) kurulmuştur. Sonradan bir Padişah fermanı ile; her evde bir merdiven, içi su dolu bir fiç, kazma ve kürek bulundurulması irade olunmuştur.

Fransadan yurdumuza gelerek ihtida eden ve (GERÇEK DAVUT) adını alan Fransız mühendisi tarafından yapılan ve DİDON adı verilen tulumbalar ilki defa 1724 yılında Tophane yangında kullanılmıştır. Bu tulumbaların önemini anlayan hükümet bir kısmı yeniçerileri Gerçek Davut emrine vermek suretiyle bir (TULUMBACI ORTASI) kurulmuştur. Ayrıca, eskiğa kapısının bahçe kısmında (YANGIN KÖŞKÜ) adı verilen ahşap bir gözetleme kulesi yapılmıştır.

Şehzade başında kapamacılar karşısında bir (İTFAİYE KIŞLASI) inşa olunmuştur.

Gerçek Davudun kurduğu teşkilât 110 yıl devam etmiş ve 1826 yılında yeniçeri ocakları ile birlikte kaldırılmıştır. Ocağın kaldırılmasından tam 48 gün sonra, Hoca Paşada bir yangın çıkmış, itfaiye teşkilâtı mevcut olmadığından yangın KUMKAPI ya kadar uzanan sahayı yakıp kül etmiştir. Bu acı ve korkunç felaket üzerinde; itfaiye teşkilâtını yeniden kurmak ihtiyacı duyulmuştur. Yaşlı subayların idaresinde 1827 yılında yarı askeri bir teşkilât kurulmuştur.

1869 yılından sonra yangın söndürme işi yalnız askeri birliklere bırakılmamış, Şehremaneti ve belediye şubeleri de görevlendirilmiştir. Her belediye şubesinde bir itfaiye birliği kurulmuştur. Aynı zamanda mahallelerde gönüllü tulumacı teşkilâtı meydana getirilmiştir.

1871 yılında Beyoğlunda çıkan yangında, bu teşkilâtın kifayetsizliğinin anlaşılması üzerine Macaristandan (KONT SEZEÇSİENYE) adında bir itfaiye subayı uzman olarak getirilmiştir. Bu zat 26 Eylül 1874 tarihinde o zamanın şartlarına göre mükemmel addedilen 4 nizamiye ve bir Bahriye taburundan müteşekkil (İTFAİYE ALAYI) nı kurmuştur. 1877 savaşıdan sonra bu alaya bir tabur ilave edilmiştir. Anadolu yakası yangınları için 1893 de Üsküdar'da bir tabur daha teşkil edilmiştir. 1899 da Bahriye Taburu kurulmuştur.

25 Eylül 1923 den itibaren 49 yıllık itfaiye alayı ve 34 yıllık bahriye itfaiye taburu görev ve yetkilerini şehremanetine devretmişlerdir.

Memleketimizde itfaiye teşkilâtı halen mahalli belediyeler bünyesi içinde yer almaktadır.

VII — MEMLEKETİMİZDE İTFAİYE TEŞKİLATININ ISLAHI FAALİYETİ:

Gerek meşrutiyet devrinde ve gerekse cumhuriyetin ilânından bu güne kadar itfaiye teşkilâtının yeniden organize edilmesi; personel, vasıta ve malzeme durumunun günün şart ve ihtiyaçlarına göre tayin ve işler hale getirilmesi için bir kaç defa, teşebbüse geçilmiş; bu maksatla yerli ve yabancı uzmanların fikir ve mütalealarına müracaat edilmişsede, düzenlenen raporlar tatbik mevkiine konulmamıştır.

Bu raporlar içinde en ilgi çekenlerden biriside reasürans şirketi tarafından memleketimize getirilen İsviçre yangından koruma teşkilâtı müdürü yüksek mühendis (N. GRETENER) tarafından hazırlanan (Türkiyede yangınları önleme işinin geliştirilmesi hakkında teklifler) adlı ve ZURİHC 28 Ağustos 1958 günlü rapordur.

En yeni ve ileri fikirleri ihtiva eden ve tamamıyla ilmi esas ve düşünce çerçevesi içinde hazırlanan bu raporda:

Türkiyede bir yangı zabıtası kanununun henüz mevcut olmadığı, bazı kanunlarda bu maksatla konulmuş iptidai hükümler bulunduğu, yapı projeleri ve fenni tesisat plânlarının yangın yönünden kontrol edilmediği, resmî ve özel işletme ve müesseselerde yangın söndürme vasıta, malzeme ve

tesisatının yetersiz ve çok iptidai olduğu, bu teşkilâtın yüksek mürakabesinin İçişleri Bakanlığının görevine dahil olması gerektiği, bu yönden yetkisini kanundan alan bir (Yangından koruma ihtisas makamı) teşkilinin zaruri olduğu açıklanmakta ve bu teşkilâtın yetkileri belirtilmek suretiyle bazı değerli tavsiyelerde bulunmaktadır.

VIII — MEMLEKETİMİZDE İTFAİYE TEŞKİLATININ DURUMU

1937 yılından beri uygulanan (İtfaiyecilik ve yangından korunma tedbirlerine dair talimatname) Bakanlık talimatı mahiyetini haiz olup 4445 sayılı kanunun 6 ve 1580 sayılı belediye kanununun 15. maddesinin 22. fıkrasına müsteniden hazırlanmıştır. Sözü geçen talimatnamede sonradan yürürlüğe giren mali, İdarî ve imar mevzuatına tezat teşkil eden hükümler mevcuttur. Mevcut talimatnamenin mevzuatımız muvacehesinde yeniden incelenmesi ve gerekli düzeltmelerin yapılması 1956 yılında ele alınmış ise de; mevcut teşkilâtın yeniden ve modern esaslara uygun şekilde organize edilmesi maksadı ile keyfiyetin yeni bir kanun mevzuu olarak ele alınması uygun görülmüştür.

İtfaiye kanunu 1951 yılında ele alınmış, ilgili Bakanlık ve 7 il itfaiye temsilcisinin katıldığı komisyonda tasarı günlerce tetkik ve müzakereye tâbi tutulmuş ise de kanuniyet kespilmesi için gerekli işlemlere tevessül edilmemiştir. Mezkûr kanun tasarı 1953 yılında tekrar ele alınmış, inceleme ve görüşmeler sonunda Sivil Savunma kanununun kabulünden sonra çalışmalara başlanılması uygun görülerek toplantıya son verilmiştir.

Halen çeşitli kanun ve tüzüklerimizde yangınların Önlenmesi ve söndürülmesi ile ilgili dağılık ve yetersiz hükümler mevcuttur. Bilhassa 1959 yılında yürürlüğe giren 7126 ve 7269 sayılı kanunlarla, yangın konusunda mahalli mülkiye âmirlerine âcil ve çok önemli görev ve sorumluluklar yükletilmiştir. Halbuki bu hizmeti yürütmesi gereken itfaiye teşkilâtı, halen yukarıda belirtilen talimatname esaslarına göre mahalli belediyelerin bünyesi içinde mahdud imkân, yetersiz kadro, ihtiyacı karşılamayan vasıta ve malzeme ile kifayetsiz şekilde çalışmaktadır.

Batı memleketleri bu konuyu, yukarıda açıkladığı şekilde uzun yıllar önce halletmiş, vasıta, malzeme ve teçhizat yönünden yeterli teşkilât meydana getirmek suretiyle her yıl milyonlarca değeri olan millî servetin heder olmasını önlemiştir.

Üyesi bulunduğumuz milletler arası yangın önleme ve söndürme teknik komitesi (C.T.İ.F. — COMITÉ TECHNIQUE INTERNATIONALE

DE PREVENTION ET D'EXTINCTION DE FEU) 12.8.1900 tarihinde faaliyete başlamış ve bu güne kadar yangınla mücadele alanında önemli konuları ele almak suretiyle 15. kongresini tamamlamıştır. Komiteye dahil üye devletler içinde müstakil itfaiye kanunu ve bu kanuna göre kurulmuş teşkilâtı bulunmayan tek devletin biz olduğumuzu açıklarsak; bu önemli dâvayı nasıl ihmal ettiğimiz kolayca anlaşılacaktır.

Halen 67 ilimizden 11 il merkezinde, 573 ilçemizden 382 ilçe merkezinde itfaiye teşkilâtı mevcut değildir.

Nüfusu 10. binden aşağı 505 ilçe merkezinden itfaiye teşkilâtı bulunan 130 belediyenin 1955 yılında bütçelerine konulan itfaiye ödeneği toplamı 350.000 lira olup bu belediyelerde sözü geçen yılda kuruluş kadrolarında. 237 faal itfaiye personeli, 58 motopomp, 24 arazöz ve 9500 metre hortum mevcuttur. Bahsi geçen 130 belediyenin 1960 yılı bütçelerine konulan itfaiye ödeneği toplamı bir milyon 50 bin lira olup aynı yıl kuruluş kadrolarına göre 285 faal itfaiye personeli, 60 motopomp, 32 arazöz, 13.000 metre hortum mevcuttur. Bu ödeneğin büyük bir kısmı yılı içinde başka fasıl veya maddelere aktarılmakta ve çoğunda yılı sonunda tenkis edilmektedir.

Nüfusu 10. binden yukarı 123 belediyenin 1960 bütçelerine konulan itfaiye ödeneği toplamı 20 milyon lira olup aynı yıl kuruluş kadrolarına göre 2290 faal itfaiye personeli, 244 motopomp, 240 arazöz, 14 otomatik merdiven ve 95.000 metre hortum vardır.

Bu miktarın 8.5 milyon lirası ile 743 personel, 130 motopomp, 54 arazöz 7 otomatik merdiven ve 60.000 metre hortum İstanbul; 4 milyon lirası ile 450 personel, 45 motopomp, 50 arazöz, 4 otomatik merdiven ve 7000 metre hortum ise nüfusu 100 binden yukarı Ankara, İzmir, Adana, Bursa ve Eskişehir belediyelerine aittir.

Halbuki bir milyon nüfuslu Münih şehrinin itfaiye bütçesi 6 milyon D. Marktır. Teşkilâta 490 ücretli personel, 44.500 metre hortum, 62 arazöz, 90 motopomp, 45 römork, 9 otomatik merdiven, 5 vinçli kamyon, 4 hortum arabası, 3 kurtarma arabası, 14 binek arabası, 10 ambulans vardır.

Frankfurt eyaletinin 110.000 nüfuslu OFENBACH şehri itfaiyesinin 9600 metre hortumu, 8 arazözü, 2 otomatik merdiveni, 2 vinçli kamyonu, 2 kurtarma ve 1 hortum arabası, 2 vinçli kamyonu, 3 binek arabası ve 4 ambulansa vardır.

Batı şehirlerinin bu geniş imkânları karşısında bizim 123 belediyemizde mevcut personel, vasıta, malzeme ve teçhizatın gerçek ihtiyacı karşılamaktan ne kadar uzak olduğu kolayca anlaşılır.

Yurdumuzda son beş yıl içinde 6000 yapı yanmış ve 55 milyon liralık zarara sebep olmuştur. Bu miktara yapılar ile birlikte yanan ticari eşya, ham madde, ev eşyası, çeşitli sebeplerden ileri gelen orman, harman, hasat akaryakıt, deniz ve kara taşıt araçları yangınlarının tevhit ettiği maddi ve manevi zararlar eklenirse her yıl karşılaşılan yangın tehlikesinin azamet ve vahameti kendiliğinden anlaşılacaktır.

IX — YANGINLA MÜCADELE İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEŞKİLÂT VE VAZİFELERİ HAKKINDA KANUN TASARISI:

Bir memlekette millî gelirin en önemli kaynağını teşkil eden çeşitli ürünlerin istihsalinde olduğu kadar, bunların istihlâk veya ihracına kadar korunmasında da modern tekniğin icaplarına uygun teşkilâtın kurulması ve ileri usullerin kullanılması zaruridir. Çeşitli istihsal ürünlerinin korunmasını güçleştiren başlıca faktörlerden biri de, ne zaman ve ne suretle vukua geleceği önceden bilinemeyen türlü yangınların yarattığı âfet ve tahribattır.

Batı memleketlerinde türlü yangınlara karşı önceden müessir mücadele ve korunma tedbirlerinin alınmasını sağlayacak mevzuat çok eski yıllardanberi uygulanmakta, gerekli teşkilât ve müesseseler kurulmuş bulunmaktadır.

Memleketimizde yangınlardan korunma konusunda devamlı inceleme ve araştırma yapan, yangın istatistiklerini değerlendiren, halka, resmi ve özel teşekkül ve müesseselere çeşitli yayın ve propaganda vasıtaları ile rehber olan, yangınları önleme ve korunma mesuliyetini deruhte eden resmi bir teşekkül mevcut değildir.

Nitekim bu ihtiyaç ve zaruret göz önünde tutularak 1955 yılında Başbakanlıkta ilgili Bakanlık ve müesseseler uzmanlarının iştiraki ile bir komisyon teşkil edilmiş ve bu komisyon durumu uzun uzadıya inceledikten sonra (Yangından Korunma Enstitüsü) nün kurulması tavsiye edilmiştir. (Bunun üzerine 1960 yılında İmar ve İskân Bakanlığı yangınlardan koruma enstitüsü teşkilât kanunu tasarısını hazırlamış ise de; Başbakanlık yüksek makamınca yangınla mücadele işleri genel müdürlüğü ve yangından korunma enstitüsü teşkilât kanunlarının tek metin halinde tevhidden hazırlanması emredilmesi üzerine ilgili Bakanlıklar temsilcileri

ile yapılan toplantı sonunda enstitü kanununun yangınla mücadele işleri kanun tasarısı içinde yer alması uygun görülerek görüşmelere başlanılmıştır.

7126 sayılı kanuna göre kurulacak yardımcı itfaiye teşkillerinin seferde umulan görevleri başarabilmeleri; barışta kurulacak yangınla mücadele teşkilâtının personel, vasıta, malzeme, teçhizat ve tesisat yönlerinden kifayet ve müessiriyetine bağlıdır.

Bu durum karşısında, memleketimizde de bu işleri teknik esaslara uygun şekilde yürütecek özel bir kanun ve teşkilâta kesin zorunluluk hissedilmiştir. Yangınlardan korunma, yangınları önleme ve söndürme bu teşkilâtın başlıca görevi olacağından ve dilimize yerleşmiş bulunan (İTFAİYE) deyimini bu geniş faaliyeti tamamiyle ihtiva ve ifade edemeyeceğinden teşkilâta (Yangınla mücadele işleri) adı verilmesi uygun görülmüştür.

Yukarıda açıklanan sebeplerden ötürü, barışta ve seferde geniş halk topluluğunun can ve mal güvenliği ile ilgili bulunan bu teşkilâtın modem ve teknik esaslara uygun şekilde kurmak, vasıta, malzeme ve teçhizat itibarıyla standart hale getirmek, lüzumlu personeli bu maksatla açılacak okul, kolej ve kurslarda en yeni bilgilerle yetiştirmek, bu önemli ve ağır hizmetin ifası için lüzumlu malî imkânları bir fon tesis etmek suretiyle sağlamak, fonla toplanan paraların teşkilâtın hizmet ve tedvir şartlarına, bünye ve günün ihtiyaçlarına uygun şekilde, malî mevzuatın rijid hükümleri dışında sarf etme seyyaliyet ve serbestisini tanımak düşüncesi ile müstakil bir teşkilâtın kurulması zaruri görülmüştür.

Uzun ve yorucu bir etüd sonunda hazırlanan (yangınla mücadele işleri genel müdürlüğü teşkilât ve vazifeleri hakkında kanun tasarısı) 12 bölüm ve 70 maddeden ibarettir. Maliye Bakanlığı hariç, diğer bütün Bakanlık ve müstakil teşekküllerin uygun mütalâası alındıktan sonra Başbakanlığa sunulma safhasına getirilen bu kanun tasarısının kanuniyet kespertesinin bugüne kadar gecikmesi, itfaiye alanında mevcut, keşmekeşin devamına sebep olmaktadır:

X — SONUÇ:

Geniş halk topluluğunun can ve malının korunması ile ilgili bulunan itfaiye teşkilâtının umulan amacı gerçekleştirebilmesi için mevzuat, vasıta, malzeme, teçhizat, tesisat ve eğitim yönlerinden batı anlamında geliştirilmesi, kuruluş ve işleyişinin çağdaş bilim ve teknik anlayışına uygun temellere dayanması gerekmektedir.

Bu anlayışın her şeyden önce sorumlu kişilerce benimsenmesi şarttır. Bu konunun şümül ve önemi, maalesef aydın geçinen ve hatta batı kültürü aldığını iddia eden bazı idare adamlarınca dahi etraflıca kavranmamışlar.

Umumi hayata müessir âfet ve felâketlerin başında gelen yangın vak'aları, her olayın vukuunu müteakip münferit bir hâdise olarak tetkik edilmemeli, bunların önlenmesi ve söndürülmesi ile görevli teşkilât yurt ihtiyaçlarına uygun şekilde ve vakit kaybetmeden kurulmalıdır.

Felâket sonunda yaşlı gözler, yoksul, perişan ve malûl kişiler için yardım kampanyası açmak veya devlet bütçesinden yardımda bulunmak gibi palyatif tedbir ve usuller terk edilmelidir.

20 Haziran 1961 günü Almanyanın BON şehrinde 17 memleket delegesinin iştiraki ile toplanan 23. ALMAN İTFAİYE KURULTAYI'nda konuşan Federal Almanya Başbakanı Dr. KONRAD ADENAUER sözlerinin sonunda:

Almanya ve bütün dünya memleketlerinin değerli bir meslek olan itfaiye mensup ve teşekküllerine karşı en derin saygı ve yakınlık hisleri ile bağlı ve bununla iftihar ettiğini; gerçek dünya barış ve esenliğinin ancak insanların birbirine iyi niyetle yardım ve hizmet aşkı ile sağlanabileceğini; yangın, su baskını, deprem, yer kayması ve türlü trafik kazalarını önlemek uğrunda itfaiyecilerin sarfettikleri büyük gayretin hayranı olduğunu, Allah ve vicdan huzurunda bunun büyük bir rolü bulunduğunu; gerçek huzur ve barışın bu esaslara dayandığını, bütün bu işlerin müşterek şefkat ve iyilikseverlik duyguları içinde yürüyebileceğini belirtmiştir.

KISIM: I**Devlet Plânlama Dairesince Harcamaların
Nasıl Tesbit Edildiği**

Yazan: Nuri TORTOP
Şuhut Kaymakamı

I — Kaynaklar:

Devlet Plânlama Dairesi kuruluşundan itibaren mahallî idarelerin yatırımlarını tesbite çalışmıştır. Bu tesbit içinde başlıca müracaat ettiği kaynaklar şunlar olmuştur:

- 1 — İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Genel Müdürlüğü (Bütçe ve kesin hesaplar).
- 2 — İstatistik Genel Müdürlüğü Mali İstatistikler Şubesi
- 3 — Brief Survey Turkish Economy.
- 4 — Kenan Bulatoğlu'nun şahsen yaptığı hesaplardan.
- 5 — Maliye Bakanlığı İstatistikler Şubesi.

Devlet Plânlama Dairesi yukardaki daire ve kaynaklardan istifade ederek 1948 den 1961 senesine kadar mahallî idarelerin harcamalarını carî ve yatırım harcamaları olarak tesbit etmiştir. Rakamlar tam birbirini tutmadığı için muhtelif kaynaklardan elde edilen neticeler birbirile karşılaştırılarak hatalar mümkün olduğu kadar azaltılmaya çalışılmıştır.

II — Noksanlıklar:

Bütün bu gayretlere rağmen mahallî idarelerin harcama yekûnlarının doğruluğundan şüphe edilemezse de yatırım ve carî harcamalar şeklindeki ayırımda bariz hataların mevcudiyeti aşikârdır meselâ:

A — Özel İdare bütçeleri:

Adi ve Olağanüstü gelir - gider bütçesi olarak iki kısma ayrılmış adi gelir bütçesinin gelir fazlası olağanüstü gelir bütçesini teşkil etmiştir. Adi (gelirlerin) fazlasile karşılanan olağanüstü gider bütçeleri toplamı yatırım olarak, âdi gelirlerle karşılanan âdi gider bütçesi toplamı da cari masraflar olarak kabul edilmiştir. Bu tesbitte bazı hatalar mevcuttur. Şöyleki;

a — Olağanüstü gider bütçelerinde birinci kısımda Genel Meclis, köy muhtar ve ihtiyar heyetleri seçimleri genel gideri maddesi vardır ki bu olağanüstü gider bütçesindeki yekûnlara dahil edildiği için bir nevi yatırım halinde görülmektedir. Muhtelif yıllara ait bütçeler gözden geçirilse seçim giderlerinin olağanüstü gider bütçelerinde küçümsenemeyecek rakamlara yükseldiği görülür. Meselâ 1958 yılı bütün Türkiye: Özel İdare olağanüstü gider bütçeleri toplamı 28.093.458 Seçimler Umumî Gider 2.148.341

1959 Yılında:

Olağanüstü gider bütçesi toplamı 28.294.902

Seçimler Umumî giderleri 3.853.440 görülüyorki seçim giderleri olağanüstü gider bütçesi içinde mühim bir yekûn tutmaktadır.

b — Özel İdare bütçelerindeki yatırım - cari masraf (olağanüstü - âdi gider) ayırımında görülen aksaklık sadece seçim giderlerinden ibaret değildir. Olağanüstü gider bütçelerinde «Diğer giderler» diye bir madde mevcuttur ki bunun cari giderlere mi yoksa yatırım giderlerine mi harcanacağı belli değildir.

c — Keza âdi gider bütçelerinin 6 ncı kısım madde 123 de «Yedek Ödenek» gösterilmiştir. Yedek Ödenek bütçe yılı içinde ödemeği kâfi gelmiyen cari veya yatırım masraflarına aktarılabilceğine göre bunlarda âdi ve olağanüstü gider bütçelerinin carî ve yatırım masrafları olarak tesbitinde bir kusur teşkil etmektedir.

d — Yine âdi gider bütçelerinde «Millî Eğitim» ve «Bayındırlık» kısımlarında «küçük onaranlar» ile «Her çeşit bakım ve onarma masrafları» maddelerini görüyoruz ki yaptığımız temas ve incelemelerde bu maddelerden yatırım sayılabilecek mühim harcamaların yapıldığı anlaşılmaktadır.

Netice olarak diyebilirizki Devlet Plânlama Dairesi tarafından 1948 yılından 1961 yılına kadar mahallî idareler harcamaları olarak tesbit edi-

len yatırım ve carî harcamalar olarak bu yekûnlarda yer alan özel idare bütçeleri âdi ve olağanüstü gider ayırımı yukarıda zikrettiğimiz sebepler dolayısıyla hatalı bulunmaktadır.

B — Belediyeler:

Belediyelerin harcamalarını tesbit ederken Devlet Plânlama Dairesi başlangıçta zikrettiğimiz kaynaklardan faydalanmıştır.

Belediye bütçeleri Özel İdare bütçelerine nazaran yatırım ve carî masrafları tesbitte kolaylık arz etmektedir. Filhakika bu bütçeler:

- 1 — İdare giderleri,
- 2 — Sıhhat İşleri,
- 3 — Bayındırlık İşleri,
- 4 — Temizlik ve Aydınlatma,
- 5 — Çeşitli Giderler,
- 6 — Programlı işler

olmak üzere altı kısımdır. Programlı işler yatırım masraflarım diğer beş madde ise carî masrafları teşkil etmektedir. Devlet Plânlama Dairesi de bu esasa uymuştur.

Burada da tatbikata taalluk eden bir yanlışlığı zikretmeden geçemeyeceğiz. Bayındırlık işleri kısmında yer alan bir çok bakım ve onarım maddeleri mevcuttur ve bu maddelerden mühim, harcamalar yapılmaktadır. Bizzat kazalarda elde ettiğimiz tecrübe ve bu hususta alâkalılarla yaptığım temaslardan anlıyorum ki belediyeler «bakım ve onarım» namile konulan bu ödeneklerle yeni inşaatlarda yaptırılmaktadırlar. Bu bakımdan belediye bütçelerinde carî ve yatırım masrafları olarak yapılan ayırım kat'iyet ifade etmemektedir. Keza yine bu bütçelerin «diğer giderler» namile hemen hemen her fasılda bulunan ödeneklerin de carî veya yatırım mı olacağı kat'iyetle belli değildir.

C — Köy Bütçeleri:

Mahallî idareler deyince Vilâyet, Belediye ve köy tüzel kişilerim kasdettiğimiz aşikârdır. Köyler incelememin dışında olmasına rağmen Türkiyede 40 bine yakın köyün mahallî idareler içinde mühim bir yer işgal etti-

ğini ve Türkiye'nin İktisadî durumunu tâyin ve Türkiye iktisadiyatı hakkında hüküm verirken köylerin harcamalarını nazara almamanın isabetsiz kararlara sebep olabileceğini düşündüm.

Filhakika 1961 yılı mahalli idareler harcama yekûnlarını karşılaştırırsak:

Özel İdareler

Cari ve yatırım masrafları yekûnu:	232.903.426
Belediyeler (Cari + yatırım) :	1.888.698.328
Köyler (Cari + yatırım) :	182.074.717

yukarıdaki rakamlar:

Köy bütçelerinin kendi kaynaklariyle yaptığı harcama yekûnlarını göstermektedir. Genel bütçe ve Özel idare bütçelerinden köylerde yapılan harcamalar tabii ki dahil değildir. Görülüyorki köy harcamaları yekûnu özel idare bütçeleri yekûnuna yakındır.

Devlet Plânlama Dairesinin Mahalli İdareler Harcamaları ismi altında cari ve yatırım harcamaları olarak verdiği rakamlara köyler dahil değildir. Türkiye'nin İktisadî durumunu isabetli olarak tâyin etmek için bunun, büyük bir noksanlık olduğuna inanıyorum.

Köy bütçelerinin harcama yekûnlarını tesbit etmek kolay ise de cari ve yatırım masrafları olarak ayırmak oldukça güçtür.

Köy gider bütçeleri:

- 1 — İdare işleri,
- 2 — Tarım işleri,
- 3 — Kültür işleri,
- 4 — Sağlık işleri,
- 5 — Bayındırlık işleri,
- 6 — Türlü işler,
- 7 — Asker aileleri yardım gideri

olmak üzere 7 kısımdır. Bunlardan Tarım, Kültür, Sağlık, Bayındırlık ve

türlü işler kısımlarında karışık olarak yatırım ve cari harcamalara ayrılan ödenekler vardır.

Şimdiye kadar mahallî idarelerin harcamalarının nasıl tesbit edildiğini ve görülen hataları belirttik. Yukarda da arzettiğim gibi bu harcamalar 1948 den 1961 yılına kadar tesbit edilmiştir. Devlet Plânlama teşkilâtı bu tesbiti yaparken büyük müşkilâta uğramaktadır. 1962 yılında mahallî idare yatırımlarının ne olacağını henüz kat'î tesbit edememiştir. 1961 yılı için mahallî idare harcamalarını (Özel idare ve belediyeler) Cari 945 milyon ve yatırım olarak da 400 milyon olmak üzere 1.345 milyon lira tesbit etmiş ve 1962 yılı için esas almıştır. Halbuki 1962 malî yılı başında devlet bütçesinden yapılan harcamalar nasıl biliniyorsa; mahallî idare harcamalarında aynı şekilde hemen tesbiti idealdir. Keza devlet bütçesi harcamaları üçer aylık raporlarla 1962 yılında nasıl takip ediliyorsa mahallî idarelerin harcamalarının da aynı şekilde takibi gayedir. İşte bizim vazifemiz bu gayenin gerçekleştirilmesi için en kolay usulü bulmak veya bu hususta bir ışık tutmaktır.

KISIM: II

Mahallî İdarelerin Harcamaları Nasıl Tesbit ve Takip Edilmelidir

I — Harcamaların tesbiti:

Yukarda birinci kısımda belirttiğimiz gibi 1962 yılının harcamaları Devlet Plânlama dairesince kesin olarak tesbit edilmemiştir. 1961 yılına kıyasen tahmin edilmiştir. Bizim bu incelemeyi yaptığımız sırada (1962 Haziran sonu) dahi henüz mahallî idarelerin harcamalarının, bütçelere göre miktarları bilinmemektedir. Bu malûmat henüz istatistikle ve mahallî idare harcamaları ile ilgili başka bir teşkilâtça da malûm değildir.

İstatistik Umum Müdürlüğü belediyelere matbu formüller göndererek malûmat istemekte ise de çok geç malûmat almakta ancak malî sene geçtikten sonra neticeleri birleştirebilmektedir.

Maliye Vekâleti ise yalnız varidat bakımından ilgilenmekte, harcamalar hakkında bir bilgi yoktur.

İller Bankası ise, mahallî idarelere ayrılan payların, yaptığı ikrazat ve fon yardımlarının miktarını bilmektedir.

Hülâsa yukarda zikrettiğimiz teşkilâtların hiç biri mahallî idarelerin harcamalarını sùratlı ve tam olarak tesbite elverişli bulunmamaktadır.

İçişleri Bakanlığında mevcut, mahallî idareler Umum Müdürlüğünde, üç Daire Başkanlığından, birincisi özel idarelerle, İkincisi belediyelerle, üçüncüsü köylerle ilgilenmekte ve bütün bu idarelerin bütçeleri köyler hariç Bakanlıkta bulunmaktadır. Köy bütçelerinin Vilâyet itibariyle madde madde yekûnları vardır.

Şu halde mahallî idarelerin harcamalarile yakından ilgili ve bu idarelerin harcamalarını tesbit için müracaat edilecek yegâne teşkilât İçişleri Bakanlığıdır. Buna rağmen bugün İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü dahi 1962 yılı mahallî idare bütçe yekûnlarını bilmemektedir. Bunun sebeplerine nüfuz etmek için mahallî idarelerin bütçelerinin yapılış şekli ve zamanına kısaca temas edelim.

a — Özel İdare bütçeleri: Her yıl Aralık Ocak ayında toplanan il Genel Meclisleri tarafından kabul edilmekte, bütçe devlet bütçesinde olduğu gibi 1 Martta yürürlüğe girmektedir. Ancak bu bütçeler, ayrıca içişleri Bakanlığında kurulu özel bir komisyonun tetkikinden ve Bakanlar Kurulunun tasdikinden geçtiği için tatbiki gecikmektedir. 1962 Haziran ayında dahi pek çok Vilâyetlerin henüz bütçeleri tasdikten çıkmamıştır. Bütçelerin incelenmeleri ve tasdiki sırasında değişiklik yapılması muhtemel olduğundan bu bütçelerin umumî yekûnları da alınmamıştır.

b — Belediye Bütçeleri: Her yıl Şubat ayında toplanan Belediye meclisleri tarafından kabul ve mülkiye âmirlerince tasdik edildiğinden bütçeler 1 Martta yürürlüğe girmektedir. Bütün belediye bütçeleri vilâyetler kanalıle İçişleri Bakanlığına gelmekte ve tevhibi yapılmaktadır. 1962 Haziran sonunda henüz bütün belediye bütçeleri Bakanlığa gelmemiştir. Bu bütçeler 1 Martta hazır olduklarına göre aynı ay içinde Bakanlıkta toplanmaları mümkündür.

c — Köy bütçeleri: Köy muhtar ve ihtiyar heyetlerince kabul ve mülkiye amirince tasdik edilir. Bu bütçeler diğerlerinin aksine olarak takvim yılında (1 Ocak) yürürlüğe girerler. Yukarda belirttiğimiz gibi bunlar Vilâyetlerce birleştirilip içişleri Bakanlığına gönderilir. 1962 Haziran sonu olmasına rağmen bunların da henüz Bakanlığa gelmediği görülmektedir.

II — Bütçe Formlarında Yapılması Gereken İslahat:

Yukarda bütçelerin kısaca İçişleri Bakanlığına gelmesine takaddüm eden safhalarına işaret ettik. Şimdi bu bütçelerin yatırım ve cari masraf-

ları tesbit bakımından bütçe formüllerinde yapılması gerekli değişikliklere temas edeceğiz. Esasen birinci kısımda Devlet Plânlama dairesinin yatırım ve cari masrafları tesbit ederken bütçe formülerinden aldığı yekûnlardan bahsederken bir kısım hataları zikretmiştik. İşte bu hatalar bütçe formülerinde yapılması gerekli islahatı meydana çıkarmaktadır.

Özel İdare Bütçelerinde:

a — Seçim giderleri olağanüstü bütçe kısmından adi gider kısmına alınması gerekir. Yine olağanüstü kısımda bulunan diğer giderler kısmı açıklanmalı bu maddeye sadece yatırım teşkil eden diğer giderler konulmalıdır.

b — Adi Gider bütçesinde bulunan yedek ödenek ve küçük onarımlar, Her çeşit bakım ve onarım masrafları yatırım masraflarını ihtiva etmeyecek şekilde islah edilmelidir.

Belediye Bütçelerinde:

Birinci kısımda temas ettiğimiz gibi programlı işler kısmı dışındaki diğer kısımlara küçük onarım namı altında yatırım sayılacak masraf kalemlerinin konulmaması bütün belediyelere duyurulmak ve kontrol edilmelidir.

Köy Bütçelerinde:

Bu bütçeler hiç bir şekilde yatırım ve cari masraf ayırımına müsait değildir. Yeni baştan günün ihtiyaçlarına göre ele alınıp ıslahı gerekir. Köy bütçelerinin diğer bütçelerde olduğu gibi malî yıl başı olan 1 Martta yürürlüğe girmeleride sağlanmalıdır.

III — Tesbit Ne Zaman Yapılabilir:

Vilâyet, Belediye ve Köy bütçeleri 1 Mart olan malî yılbaşından evvel hazır olduklarına göre Mart ayının ilk yarısında bütün malûmat toplayabilir. Belediye ve köy bütçeleri kesin olarak bilinmektedir. Vilâyet bütçeleri de meclisin kabul ettiği şekliyle alınabilir. Bilâhare Bakanlıkça bu bütçelerde değişiklik yapılırsa bu değişiklikler alınabilir. Bütçe bir tahmin olduğuna göre ve devlet bütçesinde de senesi içinde B.M.M. ce değişiklik yapılabileceğine göre Vilâyet bütçelerinde il genel meclislerinin kabul ettiği şekliyle almak bilâhare değişikliği takip etmek uygun olur.

Kaldığı il genel meclisleri her yıl Aralık ayında toplanıp 40 gün içinde Ocak sonuna kadar bütçelerini yapıp tamamladıklarına göre bu bütçelerin tetkikini çabuklaştırıp malî yıl başına yetiştirmek usulüde düşünülebilir.

IV — Tesbiti Kim Yapabilir:

Yukardaki incelemelerimiz sırasında mahallî idare harcamalarının tesbitile ilgili olabilecek istatistik umum Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı, iller Bankası üzerinde durmuş ve bunların işi kendi cephelerinden inceledikleri ve Plânlama dairesinin ihtiyacına cevap verecek mahiyette olmadığını belirtmiştik. İçişleri Bakanlığının bu konuda en yetkili ve ilgili yegâne müessese olduğunu söylemiştik. Ancak İçişleri Bakanlığında bu tesbit işini zamanında yapmadığı gibi Bakanlığın gayesi mahallî idarelerin harcamalarını tesbitten ziyade bu idarelerin harcamalarının kanuna ve bütçe formüllerine uygun olarak yapılmasını sağlamaya matuftur. Halbuki Devlet Plânlama Dairesi memleketin İktisadî durumunu tayin bakımından bu idarelerin harcamalarını tesbit ve bunlara bir vechе vermek gayesine dayanmaktadır.

Bu hale göre, mahallî İdare harcamalarının bizzat doğrudan doğruya Devlet Plânlama Dairesinin bu idarelerle temasa geçerek tesbiti şekli en iyi bir şekil olarak akla gelebilir. Bu takdirde Plânlama Dairesinde hususî bir servis mahallî İdarelerden malî yıl başında bütçelerini isteyerek yekûnlarını yapabilir. Böylece İçişleri Bakanlığındaki gecikmenin önüne geçilebilir şeklinde düşünülebilir. Fakat Plânlama dairesinin Hiyerarşik bir makam olmaması dolayısıyla mahallî idarelerin bu malûmatı daha çok geciktirecekleri ve verilen Malûmatın sıhhati bakımından da ümit ettiğimiz neticeyi alamama ihtimali daha, kuvvetlidir. Onun için kanaatımızca İçişleri Bakanlığında gecikmeye sebep olan amilleri kaldırarak neticeleri bu Bakanlıktan almak en iyi hal şeklindedir.

V — Takip:

Devlet ve İktisadî Teşekküller bütçeleri harcamalarında olduğu gibi mahallî idareler harcamalarında üçer aylık raporlarla takibi arzuya şayandır. Mahallî idarelerin bütçe formları, evvelce zikrettiğim gibi cari ve yatırım masraflarını karışıklığa meydan vermiyecek şekilde tesbite elverişli hale getirilince mahallî idareler üç aylık icraat raporlarını cari ve yatırım harcamaları olarak iki kalem halinde bildirirler. Takip içinde de malûmat toplama işinin İçişleri Bakanlığı veya Devlet Plânlama Dairesince

doğrudan doğruya yapılmasında tesbit içinde bahsettiğimiz aynı fayda ve mahzurlar varittir. Takip işininde yine hiyerarşik makamlar vasıtasile yapılması ve Plânlama Dairesinin İçişleri Bakanlığından bu malûmatı alması en iyi hal şeklidir.

NETİCE

Mahallî İdarelerin harcamalarının şimdiye kadar Devlet Plânlama dairesince nasıl tesbite çalışıldığını ve aksaklıkları incelememizin birinci kısımda izaha çalıştık ikinci kısımda harcamaların en iyi şekilde tesbit ve takibi için nasıl bir yol takibi gerektiğini araştırdık.

İsrarla belirtmek istediğimiz fikir şudur ki mahallî idarelerin yatırım ve harcamaları Devlet sektöründe olduğu gibi tesbit ve takip edilmelidir. Tesbitte bir takım güçlükler vardır.

Bu güçlükler:

a — Mahallî İdarelerin bütçe formlarının yatırım ve cari harcamaları ayırmaya imkân verecek şekilde islah edilmekle,

b — Mahallî idare tabiri içine giren ve bu idareler içinde önemli bir fonksiyonu olan köylerin bütçe dönemlerinin diğer idareler gibi, 1 Martta başlatılması için gerekli değişikliği yapmakla,

c — İçişleri Bakanlığı Mahallî İdareler Umum Müdürlüğü esasen mahallî idarelerin her türlü işleri ve bu meyanda bütçe tenkitlerini de yapmakta olduğundan, bu çalışmalarının Devlet Plânlama Dairesine faydalı olacak şekilde yapılmasile,

d — Bütün mahallî idarelerin harcama yekûnlarının her yıl malî yıl başında yani Mart ayı içinde İçişleri Bakanlığı tarafından tesbitinin yapılmasile bertaraf edilebilir.

1962 yılında mahallî idarelerin harcamalarının ne olacağı bugüne kadar belli olmamasına rağmen yukarda saydığımız tedbirlerin alınmasile bu hal yoluna girecektir. Her yıl malî yılbaşında harcamaların tesbiti mümkün olacaktır. Türkiye ekonomisinin gerçek durumunun meydana çıkması için de, Devlet sektörü ve İktisadî devlet teşekkülleri harcamaları ile birlikte mütalâa edilmesi gerekir.

Tesbit işi yapıldıktan sonra gerçek harcamaların yapılan tahminlere göre devam edip etmediğini ve ne istikamette gidildiğinin tesbiti için üç

aylık icraat raporlarının istenmesi gerekecektir. Bu raporları tesbitte olduğu gibi, takip safhasında da, İçişleri Bakanlığı mahallî idarelerden toplayıp plânlama Dairesine verebilecek personel ve imkânlarına sahiptir, icraat raporlarının kısa ve kolay anlaşılır bir form halinde, Devlet Plânlama Dairesince matbu olarak bastırılıp, İçişleri Bakanlığına verilmesi ve Bakanlıkça mahallî idarelerden bu formlara göre bilgi toplanması işi daha da kolaylaştırır.

Son olarak şunuda belirtmek isteriz ki, şimdiye kadar olduğu gibi mahallî idareler harcamaları içinde Köy idarelerini nazara almamak doğru olmaz Köy idarelerinin imkânları gittikçe artmaktadır. Bir kaç yıl içinde bu idarelerden kendi imkânlarıyla yatırım yapanların sayısı mühim miktarlara erişebilir. Kaldiki bugün bile bu idareler Özel idareler seviyesine yakın harcama yapmaktadırlar.

TERCÜMELER

İDARİ EDEBİYAT

Çeviren: M. ARIKAN
Yenimahalle Kaymakamı

Aşağıdaki parça. Fransa Danıştay Kanun Sözcüsü «Pierre Soudet» nin (Kendimizin ve Başkalarının Gözü ile İdare: L'Administration, Vue par les siens et par d'autres) adlı kitabının (Giriş) bölümünden türkçeleştirilmiştir.

Klâsik İdareci ve klâsik Resmi Edebiyat : (*)

Şimdiye kadar İdare Sanatına ilişkin büyük metinleri bir araya toplama tasarısı, ansiklopedik nitelikte seçilmiş parçalar toptancılığından daha ileri gitmemiştir.

Şüphesiz bu eksikliğin sebebi, teşebbüs yokluğudur. Bu kitabın ilk sahifelerinde İdarenin dünkü ve bu günkü rolünün ve yeni görevlerinin ona yüklediği ışığın esaslı bir izahı yapılacaktır.

Klâsik siyasal çözüm, İdarî Olay'a az dikkat harcamıştır. Onun başlıca düşünce konusu, gerektiğinde kendi Hükümdarına itaat mecburiyetinden sıyrılabilecek olan bir toplum hesabına karar almağa biricik yükümlü (prens) dir.

O halde genel plân üzerinde Siyasal Bilim'in sorumluları, hükümet sürmek ve komşu Prenslerle müzakere veya harbetmek sanatından ibaret olacaktır. Bireysel plân üzerindeki araştırma da, insanı tarife, manen ve ahlaken kendini tanımasını yardıma ve ona. şahsî davranım kuralları vermeğe çalışacaktır. Fakat sosyal hayatın bu iki ucu arasında, iktidarla tebea veya vatandaş arasında, bağlantı sağlamakla yükümlü aracı organlar bizatihi onu ilgilendirmezler. Burada tamamıyla icraattan ve yukarıdan gelen kesin ve az sayıda emirlerin sadece ulaştırılmasından ibaret, olan ve yeni özel sorunlar koymayan ikinci derecede bir görev bahis konusudur. Klâsik çağın memuru, bu anlayışın derinliğine dalmıştır ve başarısının delili, kendisinin ortadan silinmesi olacaktır. Yaptığı görev veya idare ettiği ile onun sürekli durgunluğunu giderecek olan kendi damgasını vuramayacağını bil-

* Köşe Başlıkları taraf undan eklenmiştir (M.A.)

mesi bir yana, muhtemelen didinmeleri başarıya ulaşırsa bile kendisi adsız kalacak, minnet kendisini istihdam eden Monark'a yönelik olacaktır.

Böylece o, görevinde her türlü romantizmden mahrumdur: Çok az dikkati çekecek ve büyük adamların hayatına tesadüfen karışacaktır. Korney ve Resin'in anlattıkları, Kralların ve İmparatorların yaşamalarıdır. Bazan onların Generallerinden bahsederek, o da kraliyet saltanatına 'biraz karıştıkları için, fakat Onların Vali veya Bakanlarından hiç bahsetmezler.

Halktan ve Resmî Edebiyattan habersiz, bu idareciler bizzat İdare etmeyi düşünmezler. Onların meslekî edebiyatı, Edebiyatla alay eden cinstendir: Bu edebiyat yalnız vâzih ve konuya tamamiyle uygun olmayı arar. Şayet bazan Vauban gibi büyük bir Vali çıkar da «Kraliyet Vergisi» gibi bir kitap neşrederse bunda dahi gayri şahsî üslûbun objektifliğini muhafaza eder. Şahsî tarza raslanan hallerde dahi farkında olmaksızın ve istemiyerek muasırlarından M. Jourdain'in nesir tarzını kullanırlar.

Yeni İdareci ve Modern İdarî Edebiyat:

Daha yakın devirlerde sahne değişir. Şüphesiz İdarecinin tevazuunu bırakmasından ötürü değil. Fakat görevinin gelişen önemi, üstüne yüklenen günlük işlerin ağırlığı, daha belirli hale gelen karakteri istemez onu adsızlığından çıkarıyor ve bu arada üniversal olmuş bir devletin iktidarının bir kısmının yediemini olarak nitelendiriyorlar. İdarî bir çağda İdareci, ister istemez sahnenin önünde devrinin mümessili yeni bir adam hüviyeti ile meydana çıkıyor.

Geçen Yüzyıldan sokak adamı, İdareciyi birkaç ciddî fakat sayılı halde tanıyordu: Askerlik Meclisi, doğum, evlenme, ölüm, bir dâva veya polislik bir hal, bir azınlık zümre için vergi ödeme formalitesi gibi. Bunun dışında halkın idare ile zarurî münasebet ve temaslarını eşraf denilen araçlar sağlıyordu. İdare bu aracılığı tercih ediyordu.

Buna karşılık şimdiki medeniyet, Ceza Evi Müdürünün medeniyetine geri götürüyor gibidir: Sosyal emniyet, İktisadî hayatta Devletin her yerde görücü ve gözetici oluşu, vergi incelikleri, kanunların yükselen dalgası ve buna paralel olarak kanuna aykırı hareketlerin ve müeyyidelerin çoğalması, zamane yurttaşlarını Devletin temsilcileri veya onların astlarından birisi ile daima temasa getirmektedir. Genel olarak bu memurlar, Ona Tanrısal bir gerçeğin zilyedleri olarak görünüyorlar ve Onunla anlaşmakta çok, kanunlarını ona uyguluyorlar. Bu değişmelerin tekrarlanması, çok değişik unvan ve üniformaların ötesinde, Devletin bir hizmetkârının bazı

niteliklerini belirtiyor: Tarafsızlık, tekniklik, genel menfaate bağlılık; bunun yanında formalitecilik, icattan yoksunluk, şeytanî aksilik zevki. Tabii olarak bu yeni teklifsiz ve hadidülmiizaç Tanrılarla meşgul halk ruhu, onlara saygı gösterecek ve kendi edebiyatçılarına, bunların düşünüş tarzlarının inceliklerinin izahını isteyecektir. İdareci edebiyat konusu olmuştur.

Ve bu her şeyin Onu kendisini ciddiye almağa ittiği ve kendisinde kendi yazılarının ve sözlerinin, basit temşiyet tasarruflarının uçuculuğundan sıyrılarak Hükümet İşlemleri mermerine işlenmesi gerektiği fikrinin doğduğu zamana rastlıyor. Zira İdare, Devlet içinde muhtar bir sektör, eskiden siyaset adamının isteğine bırakılan birçok soranların çözümünün yapıldığı özel bir alan halinde teşekküle başlıyor.

Bazan siyasal iktidarın takatsizliği ile teşci edilen bu olay, hemen hemen bütün devletlerde aynen vâkidir. İktidarın Cumhuriyet Başkanının şahsına sıkı sıkıya bağlı bulunduğu Birleşik Devletler gibi bir rejimde bile, İdarî olmakla beraber, Başkan ve Kongreden koparılmış yetkilerle donatılmış hizmet ve komisyonların çoğalması, zamanın isteklerinin, burada dahi Anayasaların sesime ve son yüzyılın İktidara tanıdığı politik anlayış üzerine galebe çaldığının işaretidir.

Şüphesiz iki sebep olayı izah eder. Önce o zamana kadar politikanın yetki ve sorumluluğu içinde olan birçok sorunlar artık tamamiyle idari alanda olmak için şekil ve renk değiştirdiler. Geçen Yüzyılda sosyal politikanın lüzum, vüs'at ve özellikleri çok tartışıldı. Bugün tartışma, sosyal emniyetin fiili önemi ve kesin bir idare halinde teşkilâtlanmış olarak tamamiyle teknik bir plân üzerinde konulan yepyeni sorunları çözmeğe doğru daha da ilerlemiştir. Yeni bir karıcı sınıfın garanti altına alınıp alınmayacağı bilmek bir Maliye Uzmanlığı ve malî inceleme işidir: Bir riski belirtmek ve onu karşılama araçlarını bulmak bahis konusudur. Sorum, teknik olarak çözümleyen ve pratik olarak şaşmaz bir cevap bulan bir idare alanında konulmuş, tartışılmış ve çözümlenin iştir. Elbette, dünyanın bütün Ülkelerinde, bir Hükümetin, emekli aylıklarının veya çocuk ödeneklerinin artırılması üzerine düştüğü vâkidir. Fakat burada Parlamenteonun, bir bahane veya bir gecikme manevrası seçmesinden çok, tamamiyle kuvvetli fakat tarafsız bir İdarenin iyi ve şayanı temenni kararına ciddî muhalefet endişesini görmek lâzımdır.

Birçok Sendika soranları ve Devletin ekonomik karışması ile ilgili sorunlar hakkında aynı şey söylenebilir. Her halde, sağlam yapı ve özel hareket araçlarıyla donatılı bir İdare öyle mâkul ve itiraz edilemez çözüm çareleri bulur ki Siyasi İktidar onların önünde eğilir ve ona kefil olur.

İdarecinin, mesleğinin büyük ve çekici olduğuna inanması şeklindeki böyle bir gelişmenin var olmadığı düşünülseydi o zaman onda insan doğallığı dışı bir tevazu ve ferağat tasavvur etmek gerekecekti. Başka gayeler için tasarlanmış ve Kuvvetler Dengesi üzerine kurulmuş olan eski kralların idareden âciz olduğu hakkındaki duygu modern İdarecinin zihniyeti üzerine etki yaptı ve onu karar verdiği, tavsiye ettiği veya mahkûm ettiği zaman daha ciddi bir ifade kullanmağa iteledi; böylece yavaş yavaş tekniklik, iktidara özgü teminatla takviye görüyor.

Fakat gelişme daha da ileri gidiyor. İdareci, siyasî İktidarın lütfen veya kerhen kendisine tevdi ettiği her şeye tevarüs etmekle kalmıyor; o bizzat, yeni faaliyet kesimleri türetiyor ve oralarda yeni kuvvet araçları buluyor. Zamane medeniyetinin karakteristiği, sayısız yeni teknikler; eksiksiz yetkiler tarafından icra edilen ve herkesçe itirazsız yerine getirilen kesin bir işleyiş tarzı gerektiriyorlar. Gerçekten meselâ otomobil trafiğine ait tüzüğü protesto etmek abes olurdu. Yine aynı suretle bir Devlet için, millî hâkimiyet veya ırk an'aneleri adına, bütün milletlerce kabul edilmiş hava alanı veya sarı hummadan korunma kurullarından dışarda kalmayı iddia etmek te gayri mâkul olurdu.

Fakat bu tanzim zirvesi içinde, onun tartışılmaz niteliği içinde ve yüksek makamların onu kabullendiği nâzik tevazuu içinde İdareci için büyük ve korkunç bir iğva da vardır. Kendi ihtisası gerisine siperlenmiş, an'anevî mertebeler silsilesi içinde kendisini denetlemek veya değiştirmek isteyecek her türlü dıştan karışmanın etkisinden kendi görev batınlığı içinde masun olan İdareci, kolayca müstebit olabilir. O zaman rolü başkalaşma tehlikesi gösterir; zira O, gerçek sosyal münasebetlerin önemli bir payını elinde bulundurmaktadır. Müşahhas, fiilî şekilde Genel Hürriyetler; kısmen onun tekniğinin isterlerine, kendi rolünü anlayış tarzına, insafına özel gayelerinin gerçekleştirilmesi yolunda rastlayabileceği ve dünyanın anlayışına bırakacağı veya bırakmayacağı sıkıntılarına uyar olacaklardır.

Bu hareket araçlarına kendi hesabına tasarruf eden veya onları bir Siyasî İktidarın emrine âmade kılan böylece sızılıtsız bir şekilde kitleden bu kuvveti almaktan memnun veya onu kullanmağı reddeden İdareci, gerçek bir iktidara sahip olduğu düşüncesini hâizdir. Ve hattâ hazan önünde önemli sorunların incelendiği ve ciddiyetle ve objektif şekilde işlem gördüğü gerçek bir iktidar olmak duygu ve düşüncesini...

Çok kere ilgililer tarafından itiraf edilmeyen ve fakat kuvvetle hissedilen ve Sokak Adamı tarafından müphem bir şekilde meydana çıkarılan bu müşahedeler, bir zihniyet ve bir tarz yaratırlar. Bunlar İdareciyi, ken-

di faaliyetini teemmüle ve bundan kendinde büyüklük ve değerlilik keşfetmeğe, karar verdiği veya yazdığı zaman bir «Durum Alma»ğa itelediler; memnuniyetle o da sesini târihî hâtıra veya siyâsi makale yazan kadar yükseltecektir. Pek tabîî olarak eskiden tamamiyle âmme hizmetiyle ilgili ve şuursuz olan İdarî Edebiyat, yeni ve bağımsız bir tarz olarak beliriyor ve şüphesiz kemmi ve keyfi bir belirlilik ve önem kazanıyor.

Bu değişiklik te, çok az tanınmış ve görünüşte bu kadar kudretli olan bu yeni insan tipi hakkında halkın uyanmış olan tecessüsünü tahrik ediyor. Bu, ancak kendilerinin bildiği gayeleri izleyen birlik veya rakip teknokratlardan kurulu klânlardan müteşekkil bir İdarenin romantik efsanesinin yaratılmasına yardım ediyor.

Bu hayal ve gerçek karışımı, Giraudoux'da memurun edebî mütercimini, fahrî İdarî canbazını, Kafka'da da karanlık ve uçucu istipdadın hâdımını yarattı. Bunun üzerine ilgili, kendisinin olarak takdim edilen bu hayâl üzerinde teemmüle vardı. O, kendisini önemli bir kişi olarak hissetti ve kendini çevreleyen dünyaya karşı manevî ve sosyal özelliğini belirtmeğe mecbur saydı.

Modern çağda İdarî Edebiyat, bu çift hareketten doğuyor ve bu çift menş'e ile ilgisini koruyor. Zira o, dirayet ve derin görüşlülükle icra edilen biricik meslekten irade dışı fişkırmış olan bir edebiyatla, bunun mütenazırı bilgin şekli altında İdareye yabancı «gerçek» yazarların İdarecinin faaliyetleri çevresinde dokudukları şuurlu edebiyat toplamıdır.

Modem İdarî Edebiyatın Kaymakları:

İdareciyi İş Başında Yakalama:

O kadar çeşitli köklerden gelen bu gereçlerden, mevcut koleksiyonu beslemek için hangilerini seçmeli? Saraya mensup olmaksızın konu üzerinde hayalî eserler yazan edebiyatçıların yazılarında en uygun İdarî ruh bulunabilir mi? Veyahut uygulayıcıların günlük ve kendiliğinden doğan edebiyatında mı?

Metinlerin incelenmesinden çabucak şu sonuca varılıyor ki kendiliğinden doğmuş veya işlenmiş, şuurdan veya hizmetin isterlerinden kaynakmış olsun onların hepsi, esaslı olarak çeşitli ve kavranması güç olan bir hizmetin birleşmesine ve kavranmasına çeşitli ışık tutmak suretiyle yardım ediyorlar.

Şüphesiz en çekici geleni, İdarecinin kendine yönelmek, onu günlük faaliyetinin icraatı içinde yakalamak ve ondan bir seri fotoğraf enstantaneleri çekmektir. Onun gerçek zihnî uğraşmalarını, bir işi işleme koyduğu zamanki kendine özgü davranışını, nihayet hizmetin asıl ruhunu orada keşfetmek mümkündür. Bununla birlikte deneme göstermiştir ki bu esas gerçek çok aldatıcıdır. Gerçekten, İdarî hayatın beslenmekten kaçınmadığı günlük küçük olayların manasızlığı, keskin bir ışın içinde orada görünüyor ve bu küçük faaliyetleri âmmenin görüşüne arzedip etmemekte tereddüt olunuyor. Ya da bir sorun'un kesin şekilde tertibi, onun tartışılması ve çözümlenme şekli yüzünden mümkün olmuyor. Bu adımlama pek lakonik sözcüklerle ifade olunuyor: «Bana kalırsa», «X. sizin fikriniz nedir?», «Olumsuz karar (veya bazan olumlu)» gibi... Bunlar Paskal'ın kendi cezbe gecesini anlatmak için kullandığı «Neş'e neş'e, neş'e gözyaşları...» sözleri benzerince idarî gidişi aydınlatmağa yetersiz bulunuyorlar.

Gerçek şudur ki başka alanlarda olduğu gibi bu alanda da san'at ve dirayet; yazarda yeteri kadar bir geri çekilme, bir durumu karışık olaylar kalabalığından ayıklama ve bir tarihi değer verme bakışı ile çalışmanın varlığını farzeden belirli bir işlemecilikten ayrılamamaktadır. Napolyon'un hiddetle dikte ettirdiği bir emrin anı parlayışı insanı aldatabilir — çünkü olayın ötesinde uzun görüşlü bir tefekkürün salâbeti vardır. — Bu sebeple bilhassa boş zamanda teemmül ettiği çalışmalar içindedir ki İdareci, en iyi bir şekilde keşfedilecektir.

Şahsî İdarî Raporlar:

Ezeldenberi, tek veya ortak bir çalışma sonunda hazırlanmış bir teemmüle ve vesikaya dayalı, sağlam yapılı, tarafsız bir ruhla, işlenmiş ve kesin bir çözüm şekli koyan bir «rapor», İdarenin temel taşıdır ve böylece içinden büyük veya küçük memurun düşünüş tarzının tipik örnekleri çıkarılabilecek olan en zengin gerçek olur.

Üstelik bu cinsler, korkulduğundan çok daha az monotondurlar. Elbette tamamiyle teknik ve tarafsız raporlar vardır. Colbert'in veya 14. ncü Lui'nin kanun sözcüsü veya müşavirlerinin şerefli kalemlerinden çıkmış birkaç örneği görülecektir. Fakat imza sahibinin, bir durumun izahının ötesinde gizli veya açık, savunma veya şöhrete ulaşma gibi şahsî gayeler izlediği daha aldatıcı anıtlar da vardır. Bu cins yazıların ikinci derecede belirtisi şuna cevap verir ki idari terimi açıklama altı altında veya bir işi açıklama görüntüsü ile yazar, işlem gördüğü tarzdan ayrılmak niyetini göstermektedir. Fakat bereket versin onların arasında İdarî Üslûbun

tumturak ve kurallarına saygı gösterme zorunluğu arasından kendilerine geçit açan insanın endişe ve ihtimamına dikkat eden daha değerlileri de bulunuyor.

Sözgelimi Turgot, 1774 de Kral tarafından Maliye Bakanlığına tâyin edildiği zaman, ona bu bakanlık hakkında kendi genel düşüncelerini kapsayan bir mektup gönderiyor. Bu mektup güzel bir dille yazılmış ve yüksek düşünce berraklığını hâiz idarî rapordur. Fakat bu aynı zamanda, yazarın sorumluluklarını tarttığı, onun başarısızlığını umanları hesaplayan ve bu ihtimali önceden karşılayan bir vesikadır. Burada ifade karışımı: Bir yanda terimlere riayet, etkili ve atak sözler, onun yanında -itiraf etmek gerekir ki daha az hoş olmakla birlikte- daha önceden muhtemel başarısızlığın sorumlusunu yâni Kralı ve kendi zaipliğini belirtmek endişe ve üzüntüsü...

Gayri Şahsî Raporlar :

Bu belli gayeye yönelen ve şahsî raporlara karşılık, İdarî faaliyetin ortak ve adsız çalışmasını doğrudan ifade eden metinlere de önemli bir yer ayırmak gerekir. Sayısız metinler yığıcı vardır ki bunları belli bir yazara bağlamağa imkân yoktur; çünkü onlar, yazarların kendi hazırladıkları metinleri kendilerinin tenkidi ve bu metinlerin ana fikre ekil ve esas bakımından uygun olup olmadığını incelemekle görevli denetleme mercilerinin daha ince süzgeçten geçilmelerini kovalayan dizili hizmetlerin komisyon çalışmaları gibi — kalıtısından ibaret idari katmerleşmenin yavaş yavaş gelişmesinden doğmuşlardır.

Hemen hemen daima bu niteliğe bürünen kanun ve tüzük metinleri dalgası yanında, bunların arasına bir kâtibin veya raportörün kaleminden çıkmış bir komisyon veya bir çalışma grubunun ortak düşünceleri sonuçlarını da katmak gerekir. İşin ivediliğinden ötürü, katılanların görüş ayrılıkları sonucunun ihtiyatlı bir surette dengeleştirilmiş deyimlerle ifade edilen yumuşak genellemelere indiği hallerde, zayıflamadan ve değerinden yitirmeden yüzyılları aşmış büyük metinlerden birkaçını seçmelidir. Klâsik devirde Fransız hukuk kodlan ve onların modern halefleri bu ortak tertip ve tanzime borçludurlar. Bu hallerde katılanların formasyon benzerliği, metne şahsî bir damga vurmağa üstün gelen berraklık endişesi, kararın tarafsızlığı, bu eserleri idarecinin değerinin sembolü hâline getirirler: Fedakârlık, şahsiyetin silinmesi, objektiflik.

Buraya kadar rastlanan metinler İdareciyi, kendi hizmetlerinin çerçevesi içinde, yâni hiyerarşik bir otorite altında ve mümessili ve emirlerinin

harfîyyen icraatçısı bulunduğu bir iktidarın iradelerine âmâde bir halde hatırlatırlar.

İdare ile İktidarı birbirine bağlayan dakik raporları incelemenin yanında, nisbeten çokça rastlanan ve edebiyatçı görüşü ile ilgi çekici olan, İdarecinin bihakkın daha büyük bir izharı beyan hürriyeti elde etmek için mesleğinden feragat ettiği halleri müşahede etmek te oldukça istifadelidir.

İdarenin ve İktidarın raporları, süremeye, kötü yapıdan ve inansızlıktan müstesna değildirler. Makyavel'den 14. ncü Lıı ve Napolyon'a kadar, Müşavir seçimi ve onların sadakatinden emin olma çareleri «Prensler» için uğraşım konusu oldular. Söz gelimi 14. ncü Lui'nin Dauphin'e verdiği çok somut ve çok kurnazca öğütler içinde gerçek İdarî hayat ve memurları denetleme araçları hakkında çok pitoresk görünüşlü olanları vardır.

Fakat bunun bir de öteki yüzü vardır: İktidarın sorumluluklarına - onun tatmin ve aynı zamanda tehlikelerine - ortak olma, memurlar için her zaman bir uğraşım konusu oldu ve İdarî ile Hükûmetseli sınırlama girişimleri, devirlere göre çeşitli çözüm şekilleriyle İdarî edebiyatta önemli bir yer kaplarlar.

Sorunun en kendine özel görünüşlerinden birisi de İdarecinin, sır saklama ve susma emreden âmme görevini bıraktıktan sonra geçmiş hizmeti hakkında düşüncelerini açıkladığı zaman olanıdır. İdarî sorunlar üzerinde en açık görünüşler, en orijinal raporlar çok kere bu kaynaktan çıkarlar. Bu çeşit girişimlerin itkeni değişiktir: Bazen sadece kendisinden bahsetmek ve değerli bir kişiyi genel takdire takdim etmek endişesi, çok kere de iyi tanınmamış veya uzaktan tanınmış hizmetlere onun gizli çarklarını bilen bir aktörün müşahedesini getirmek arzusudur. Fakat hemen hemen her zaman oraya bir haklı çıkma veya ıslah iradesi eklenecektir. Başlangıçta kendi hareketinin itkenlerini izah hakkından mahrum olan İdareci, biraz sonra hâtıralarla kendi fikrini izah edecek ve kendini haklı gösterecektir. Bu şekil edebiyatın önemi, devirlere ve memurun Devlet tarafından desteklendiği veya tersine kendi zaferini kendisi almak zorunda olduğu duygusuna göre esaslı surette değişir. Her halde o, İdarî hizmetten doğan aşırı İdarî edebiyat şeklini temsil eder ve öncekilerden daha çok ihtiyatla ve metinlerin enerjik bir kritiği şartıyla işlenmelidir. Bununla birlikte o, (Sezar'ın «Ahiret Hâtıraları»nın Şehri) ile saf edebiyata ihmal edilemeyecek bir anıt sağladı.

«Saf» edebiyat lehine bu iki anlamlı meslekî edebiyatın gitgide silinişi, bizi birinciden ne kadar berraklık aramaya itelemektedir.

Yetkisizlerin İdarî Edebiyatı (Veya Saf İdarî Edebiyat) :

Saf edebiyatın İdarî olaydan uzak kalacağı hayâlîne güvenmek, tehlikeden âzâde değildir. Zira o, karikatürden, mizahî mübalağadan yahut ciddi üslûpta özet veya kısmî izahıtan korkmaz.

Fakat şu da iyi bilinir ki belli bir o ifam veya bir meslekle her gün değinme de kendine göre belirli bir kısa görüşlülük veriyor ve tümün değerlendirilmesini kötürümleştiriyor. Teknisyen, olmayan bir kişi, yeni bir gözle ve yetkisizliğin bütün kolaylığı ile hazan reformlar keşfine ve teklifine daha, elverişli oluyor. Üstelik kudretli bir hayal görüşü ve esasa giden bir dünya yaratıcısı değeri getirdiği zaman yazarın, idare hakkında da olsa, ince bir görüşe sahip bulunduğuna ve kendisinde bir Filozof Kral veya ışıklar yüzyılında olduğu gibi prensler müşâviri niteliği keşfetmesine kimse muhalefet etmeyecektir. Eflâtun herşeyden sonra, Siragüza'da kendini ortaya koymak suretiyle nisbî bir başarı ile birlikte yolu gösterdi. Stalin'in tabiatı değiştirme plânları fikrini, Cendrars'ı okurken edindiği söylenemez mi?

Bu halde de yardım iki şekil alacaktır: Ya yazar sosyolojik veya teknik iddialı «ciddî» bir etüde bağlanır ve İdarenin reform veya islahına katılmak ister. Bütün bir nazariyeciler okulu (Fayol, Max weber, Herbert Siman v.b.) çok ciddi olarak ve verimli bir şekilde bu gayeye bağlanmışlardır. Fakat bazan meslek dışından olan dahi yapıya bir taş koymak ister. Balzac'ın kuvvetli romancı mizacı ile meydana getirilen «Memurlar: Employes» ındaki ihtiras bu cinsin bir örneğidir: Roman, bir ortamın, fotoğrafı olduğu kadar, kahraman Rabourin tarafından teklif edilen reformlar plânının bahtsız hikâyesidir, ikiyle bir şans maalesef herkesin imtiyazı değildir ve teknik plân üzerine oturtulup edebî değerlerle kurtarılamayan denemeler daha çoktur.

Bunun karşı yakasında, idari dünyanın fizik gerçeğine ilgisiz, ancak onun sembolik muhtevasına, mütecessis ve ondu, bir devrin değerlerinin temsilim veya bir medeniyetin gelişme yönünü arayan yazarlar yer alır. Bu «İdarî Efsaneler»i beslemek için o yazarın bin türlü tarzı vardır. Refah ve hürriyet mübeşşiri Henri de Saint - Simon'un idari mehdiyi beklemeciliği bunlardan birisidir. Sıkıntılıın çoğalmasından endişe edenler, bunlarsın. zamanımıza daha yakın ve başka bir şive ile konuşan öteki bir örneğidir: Anlaşılmaz emirlerin, uygulayıcısı asık suratlı memur, mücerret ve anonim fakat daima uyanık bir terör rejimi içinde yaşama, duygusu, karamsar demlen edebiyatın seçtiği ifade tarzıdır. Onlar ekseriya, idari cihana, kalbolmuş merkeziyetçi cihan kavramı ile uğraşırlar.

Karşı uçta İdarî mizahın aslında aynı bireysel reaksiyondan mülhem fakat faziletleri abesle uğraşmağa üstün tutan sayısız okulu vardır: Courteline'den birkaç klasik sahife hiç şüphesiz İdare San'atı üzerindeki ağırlığın bir raporunu verirler.

Teknisyenlerin Düşünceleri:

Alaycı veya endişeli, bu yazarlar, ifadelerindeki ilk keskinlik kaybolmağa başlamış olan eskilerden farklı olarak yeni bir idarî çağın mübeşşirleri değildirlir. Hafızalar adamı yerim alan sayısız makineler, tahlil usülleri ve elektronik karar araçlarıyla takviye edilmiş olan bu yeni idare, belki yeni temşiyet reçeteleri getirmiyor; fakat eskiyi kesinlik ve şüphe bırakmayan bir şaşmazlık tekniği ile zenginleştiriyor. Uzun zamandan beri tekâmülün dar mantığı içinde kalmış olan idarî gelişme, ona yeni bir hamle ve yeni bir fâth ruhu borçludur. O halde yaralın dünyasını hazırlamakta olan teknisyenlerin düşüncelerine de bir göz atmak gerekmektedir.

Totaliter Düşünceler:

Böylece İdare denilen şâyânı hayret icra aracının değerini müdrik, onu ele geçirmeğe ve iktidarlarının âleti yapmağa yeltenen kişilerin düşüncelerini - veya art - düşüncelerini - de açıklamağa çalışmak daha az faydeli olmayacaktır. İdarî «Hücreler Kurma» dan politikleştirilmiş veya hâkim bir partiye sıkı sıkıya bağlı bir idarenin sistematik teşkilâtına kadar muhtelif devirlerin totaliter düşüncelerinde, kişinin âmme hizmetleriyle günlük değinmeleri vesilesiyle onun üzerine el koymanın şayanı dikkat derecede birbirine benzer tasvirleri bulunur.

İdarî Edebiyatta Teknik ve İpham:

Çeşitli dış belirtileriyle İdarî Edebiyat, binnetice çok geniş bir düşünce ve ifade alanı kaplamaktadır. Değerini tarttığı dünyanın ayinesinde o her yeredir: Mutbak ekonomisinden hizmetçilik tekniğine ve girişim'in idaresinden sosyal istatistiğe kadar. Yalnız temenni olunur ki bu gelişmiş durumda, İdarî Edebiyatı her gün daha fazla besleyen yüksek tekniklik, ona, aynı derecede borçlu bulunduğu asıl edebiyatı unutturmasın. Zira, delinmiş kartın sıkıntılı otomatizmine bakınca, bilimsel bir şekilde müphemleştirilmiş veya ihtimamla dengelendirilmiş sonuçlara varan herhangi bir idarî metinde ifade edildiği görülen mizah veya nüans ruhu, bu inceliklere kabiliyetli olanların yürütümde delil olarak geniş ölçüde faydalanacakları itidal ve müsamahanın garantisidir. İyi söylemek endişesi idarede esaslı bir zaruriliği temsil eder: İnsanın iktidarında oldukça yaratmak ihtiyacı.

İ D A R İ C O Ğ R A F Y A

MAZIDAĞI İLÇESİNİN İDARİ COĞRAFYASI

Yazan

İsmail Keremoğlu
Mazıdağı Kaymakamı

KONUMU:

Mazıdağı, Mardin ilinin küçük ilçelerinden biridir. Kuzeyinde Çınar, Batısında Viranşehir, Doğusunda Savur ve Merdin, Güneyinde Derik ve Kızıltepe ilçeleri vardır.

12 kilometrelik oldukça muntazam bir stabilize yol ile Diyarbakır Mardin asfaltına bağlıdır. Asfaltla yolun birleştiği yerden Mardin'in uzaklığı 37 kilometre, Diyarbakırın uzaklığı ise 63 kilometredir. Bu duruma göre, Mazıdağının Mardine uzaklığı 49 kilometre, Diyarbakıra ise 75 kilometredir. Yol yaz kış her türlü vasıtaya açıktır. Ayrıca 29 kilometrelik bir stabilize yolla da Derik ilçesine bağlıdır,

Arazi genel olarak engebeldir. Ancak, bu arızalar arasında az miktarda da olsa ekim ve dikime elverişli düzlüklerinde bulunması göz önüne alınırsa araziye daha ziyade «Yayla» karakterindedir, demek doğru olur. Genel durum bu olmakla beraber, bilhassa ilçenin doğu yönünde dere kıyılarında yeşillikler ve kavaklıklar içine kurulmuş köylerinde bulunması, tabii imkân yönünden farklı manzaralar göstermektedir.

Bölgenin bilhassa engebeli yerleri seyrek meşe ağaçlarıyla kaplıdır. Eskiden buraları çok daha kesif ağaçlarla kaplı iken sonradan kesim, yangın ve diğer sebeplerle azalarak bugünkü, seyrek halini almıştır. Bu haliyle dahi gerek ilçenin ve gerekse Mardinin odun ihtiyacını karşıladıktan başka Diyarbakır, Viranşehir... gibi il sınırları dışındaki yerlere de odun sevkedilmektedir.

İlçede büyük akarsu yoktur. Yalnız doğu kesiminde Bilge, Özlüce, Atlıca, Yüce, Kışlak ve Aykut... gibi köyleri faydalandıran ve bu bakımdan yaşayışları üzerinde büyük etkiler yapan Şeyhan deresi ile Karalanı, Gürgöze, Ömürlü, Derecik, Kebapçı, Duraklı, Yukarı konak ve Yeşilköy köy-

lerini istifadelendiren Dümmelâ deresi vardır ki bu iki dere esas olarak susuz ve kurak bir karektere sahip Mazıdağı'nın kaderinde büyük rol oynamaktadır.

Buna, ilçenin kuzey kesiminde bulunan Yücebağ köyünden çıkıp Karasu adı ile Dicleye dökülen suyu da ilâve edebiliriz. Akarsu durumunu tamamen incelemiş olmak için, kasabaya yakın mesafede bulunan ve mesire yeri olarak kullanılan Ajni ve Borangi sularını sayabiliriz.

İlçenin deniz seviyesinden yüksekliği 1200 metredir.

TARİHİ DURUM:

Mazıdağının genel tarihteki yeri hakkında her hangi bir bilgiye raslanamamıştır. Teşkilât olarak tarihine gelince: 1913 yıllarında, aile husumetleri dolayısıyla meydana gelen çatışmaları önlemek maksadıyla şimdiki ilçe merkezi olan yerde bir karakol kurulmuş ve yine aynı yıl içinde burası Derik ilçesine bağlı Bucak merkezi olarak teşkilâtlandırılmıştır. 1937 yılında şamrah adını taşıyan bucak Derikten ayrılarak Mazıdağı adıyla ilçe haline getirilmiştir.

İKLİM:

Genel olarak kara iklimi karekterinde olup kışları soğuk, yazları sıcak ve kurak geçer. Yağmurlar kışın ve baharlarda bilhassa Mart ve Nisan avlarında yağar.

SOSYAL DURUMU:

A — Nüfus ve iskân: İlçenin genel nüfusu 1960 sayımına göre 17803 olup 8882 si kadın, 8921 ri erkektir. Kasabanın nüfusu ise 987 si kadın ve 972 si erkek olmak üzere 1959 dur. Şu duruma göre yalnız köylerde oturan nüfus 15844 olup bunun 7895 si kadın, 7948 si erkektir.

Halkın büyük çoğunluğu köylerde yaşar. İlçeye bağlı 50 muhtarlık vardır Bunların dördünde köy kanunu uygulanmaz, diğerlerinde uygulanır. Ayrıca bu köylere bağlı 6 mezra vardır.

Köylerin nüfusları 125 (Yalınğaç) ile 656 (Ömürlü) arasında değişmektedir. Köylerde oturan 15844 kişiyi köy ve mezra olarak 56 iskân bölümüne böldüğümüz takdirde bir iskân yerine (köy veya mezra) 282 kişi düşmektedir ki, Mazıdağında 282 şer kişilik 56 adet yere yol, su telefon, okul ... gibi kamu hizmetlerini götürmenin güçlüğü kendiliğinden meydana-

na çıkar Diğer bir çok sebepler yanında iskân tarzının bu şekilde oluşu köylülerin yaşayış ve görgü seviyelerinin düşük kalmasına sebep olmaktadır.

İlçede konuşulan dil kürttçedir. 1960 nüfus sayımına göre bu mabet % 99 dur. Kasaba içinde ve köylerde türkçe bilenler okula veya askere gidip gelmiş olan erkeklerdir. Yaşlı erkeklerle kadınlar türkçe bilmezler. Okulu olan köylerde kızlar da türkçe bilir duruma gelmektedir.

B — Sağlık: İlçede Hükümet Tabipliğinden başka her hangi bir sağlık tesisi yoktur. Hastalar Hükümet tabipliğince tedavi edilirler. Ağır hastalar Mardin Memleket hastahanesine sevk edilir, ilçede Hükümet tabibine ait bir ecza dolabı vardır.

C — Kültür: İlçe merkezinde beş sınıflı bir ilkokul vardır Okulda İlköğretim Müdüründen başka 5 asil 1 vekil öğretmen olup 67 si kız ve 150 si erkek olmak üzere 217 öğrenci vardır.

50 köyün 14 ünde okul vardır. İlçede ortaokul yoktur.

Ç — Yaşayış: Halk fakirdir. Çok basit aletlerle çiftçilik yapılıır. Araba ve diğer medeni araçlar yoktur. Çift sabanla sürülür, sap ve saman merkeplerle taşınır; harman, hayvanlar sapların üzerinde gezdirilmek suretiyle yapılıır; döven pek ender kullanılır.

Gelenek ve görenekler geri ve basittir. Her gelişmemiş toplulukta görüldüğü üzere, intikam ve öç alma duyguları büyük önem kazanır. Bunun tipik örneği «kan davalarıdır.» Gerek ilçe merkezinde ve gerekse köylerde zaman zaman kanlı ve silahlı çatışmalar olur. Bunların her birinin sebebi uzak veya yakın bir geçmişte öldürülmüş olan bir akrabanın «öcünü almak» teşkil eder.

Evler, topraktan ve sağlık şartları yönünden elverişsizdir. Aydınlatma gaz lambasıyla yapılıır. Isıtma odunladır.

Giyinişleri. Erkekler: kasket şapka, ceket pantolon veya kumaştan yapılmış şalvar, ayakta lastik veya kundura, biçimi ayakkabı. Ayrıca köylerde, vücudu baştan aşağı örten beyaz entari ve altında yine beyaz don şeklinde erkek giyişine raslanılır.

Kadınlar: Başa tülbent yerine puşu (empirmeden yapılmı) bağlanılır, bakireler bunu bağlamazlar, baş açıktır. Sırtta uzun entari (üst üste iki kat olarak giyilir) ve uzun şalvar, ayakta lastik ayakkabı veya kundura.

Evlenme: İlçede çok karılılık vardır. Bunda ölçü mali durumdur. Fakir olanlar birden fazla kadın alamamaktadırlar. Durumu elverişli olanlar

mutlaka birden fazla kadınla evlenmektedirler. Medeni nikâhla evlenmeler çok azdır. Meselâ. 1961 yılında köylerde ve kasaba merkezinde ancak 20 medeni nikâh yapılmıştır. Bunda, en başta gelen sebep görgü noksanlığı olmakla beraber, formalite güçlüğü (tabip muayenesi, askı... gibi) de rol oynamaktadır. Hele, merkezinde uzun müddet doktor bulunmadığı zamanlar Mardine kadar gitmek gerekmektedir. Gerek çok kadınla evlenme ve gerekse imam nikâhile evlenme geleneğinin, genel kültür seviyesinin artmasıyla azalacağı ve ortadan kalkacağı tabiidir.

İlçede yerli halk tarafından içki hemen hemen hiç kullanılmaz ve yine yerli halk arasında, kumar oynanmaz.

Arpa veya buğday ekmeği ile bulgur, mercimek ve nohut halkın başlıca yiyeceğini teşkil eder. Ayrıca, pekmez de katık olarak kullanılır.

Halk kanunlara riayetkârdır. Kan gütmeye sebebiyle hazan birbirlerine karşı pek insafsızca davranmalar bile yabancıya karşı gayet saygılıdır.

Asayiş genel olarak normaldir.

EKONOMİK DURUM:

A — Tarım: Tahıl ziraatı : Halk geçimini genel olarak ziraatten sağlar. Ancak ziraat, pek ilkel metod ve araçlarla yapılır. Bu işte, hayvanla çekilen saban kullanılır. Traktör yoktur. Gerçi traktörle çiftçilik yapılacak kadar arazi yoksa da, sabanın yerine hiç olmasa pulluk kullanılması temenniye değer. Gübrelemeye gerektiği gibi önem verilmez. Köylerde gübreler köyün içinde veya kenarında yığınlar halinde durur. Bunun sebebi sorulduğunda, köylüler arabaları olmadığından taşıma güçlüğü sebebiyle gübreleri tarlalarına, götüremediklerini söylerler. Bu, bir sebepten de esas sebebin gübrenin değerini gereği kadar anlamamış olmalarıdır. Nitekim sulu ziraat yapabilen köyler az da olsa, gübreden faydalanma yoluna girmiş bulunmaktadır. Devamlı telkin ve teşvikle bütün köylerin gübreden faydalanmak isteyecekleri muhakkaktır.

Meyvecilik: İlçede az çok bütün meyveler yetişmektedir. Bilhassa Kışlak köyünün cevizleri ün yapmıştır. Fakat Mazı dağım gelecekte iktisaden kalkındırarak olan, bağcılıktır. Bugün hemen her köyde bağ vardır. Yalnız, belki gereği gibi bakılmadığından, belki de cinsleri bozulmuş olduğundan üzümler tatlı fakat küçük olup piyasaya için elverişli değildir. Bununla beraber, halkın ekme ve bulgur pilavından başka katık olarak, kullandığı yegâne madde pekmezdir. Ayrıca cevizli ve sade tatlı sucuk da pekmezden yapılır.

Arazinin teşekkül tahlil ziraatına elverişli olmadığına göre meyveciliğe ve bilhassa bağcılığa önem verip iyi kaliteli mahsul yetiştirmek Mazıdağı halkının amacı olmalıdır.

Ormancılık: Arazinin büyük bir kısmı meşe ormanı ile kaplı iken yıldan yıla yapılan kesimler ormanları çok azaltmıştır. İyi korunduğu ve ilmi metotlarla işletildiği takdirde mevcut ormanlar bu haliyle dahi ilçenin tabii varlığı olmakta devam edecektir.

Hayvancılık: Arazinin genel olarak engebeli oluşu halkı hayvancılığa sevk etmiştir. Büyük baş hayvanlardan sığır başta gelir. Ondan sonra bütün çeki ve yük taşıma işini yapan merkepler ve atlar gelir. Diğer hayvanların sayısı azdır.

Küçük baş hayvanlardan başta gelen koyundur. Onu keçiler takip eder. Ayrıca kümes hayvancılığı da yapılır. Şanlı. Arısu... gibi köylerin balları da meşhurdur.

Ticaret: İlçenin ticari hayatı gelişmemiştir. Pazar kurulmaz. Köylerde bakkal, kahvehane... v.s. yoktur. Kasaba merkezindeki esnafın sayısı şöyledir: Tuhafiyeci 8, Manifaturacı 3, Bakkal 5. Kahveci 3, Kasap 3, Fırıncı 2, Aşçı 2, Terzi 2, Eskici 2, Palancı 1.

Endüstri: İlçede endüstri yönünden her hangi bir faaliyet yoktur. Yalnız, 1962 yılı içinde kasaba merkezinde 45 gün süreli bir halıcılık kursu açılmıştır. Bu kursu başarı ile bitiren kadınlardan her 3 kişiye bir tezgâh olmak üzere 12 kişi için 4 tezgâh Sanayi Bakanlığında parasız olarak gönderilmiştir. Bu tezgâhların bir kısmında gayet kaliteli halılar dokunmuştur. Bu hareketin, bir örnek teşkil etmesi ve halıcılığın geliştirilmesi temenniye değer.

BAYINDIRLIK:

Belediye çalışmaları: Belediyenin mali durumu çok elverişsizdir Bu sebeple uzun yıllardan beri her hangi büyük bir bayındırlık faaliyetine girişilememiştir. Sadece 1953 yılında iller Bankasınca kasabanın şehir suyu ihale edilmiş ve 1959 yılında bitirilmiş olup 1962 yılında da kesin kabulü yapılmıştır. Kasabanın hemen kenarında bulunan ve Boranğı suyu denilen kaynaktan pompaj suretiyle alınan su bir depoda biriktirilerek şebekeye verilmektedir ki bu hal çok masraflı olmaktadır. Kasabaya yakın mesafede ve gerekli yükseklikte bulunan tabii kaynaklardan faydalanma yoluna gidilseydi daha ekonomik olurdu. Kasabanın içinde Çamaşır çeşmesi

denilen kaynak da 1961 yılında 4646 lira sarfedilerek sağlık şartlarını haiz bir çeşme haline getirilmiş ve halkın istifadesine açılmıştır.

Kasabanın hali hazır haritası 1957 yılında yapılmıştır. İmar plânı da İller Bankasınca 1962 yılında müteahhidine ihale edilmiş ve müteahhit ise başlamıştır.

Yine 1962 yılında kasabanın çarşısı 3485 lira sarfiyle blokaj yapılarak çamurdan kurtarılmıştır.

Kasabada elektrik yoktur. Hükümet konağı da bulunmadığından resmî daireler elverişsiz binalarda bulunmaktadır.

Memurların oturmaları için yapılmış, biri Kaymakam evi olmak üzere 7 lojman vardır. Ayrıca Orman Bölge Şefliğine ait modera bir hizmet binası ile şefin oturmasına tahsis edilmiş bir lojman ve yine halen İlköğretim Müdürünün oturduğu ve mülkiyeti Öğretmenler Bankasına, ait bir öğretmen evi vardır.

Köy yolları: Genel olarak bütün köylerin içine veya pek yakınına kadar vasıta ile gidilebilmektedir. Ancak köylerin hiç birinde araba olmadığından yolların bakımına pek önem verilmez.

İçme suları: Köylerde — Dere kıyısında olan birkaç köy hariç — içme suyu bir problem halindedir. Akarsu ve kaynaklardan çok az köy faydalanmaktadır. Diğerleri tamamen susuzdur. Kuyu dahi yoktur. Bir kaç yerde arteziyen denemesi yapılmış fakat iyi netice alınmamıştır. 1961 yılında Devlet Su İşlerince Şanlı ve Ekinciler köylerinin su ihtiyacını sağlamak için büyük masraflar yapılarak bir gölet meydana getirilmiştir. Kışın, yağışlardan buraya toplanacak olan sular yazın bu köylerin hem içme, hem kullanma ve hem de sulama ihtiyacını sağlayacaktır. Diğer köylerin de bu şekilde kendilerince yapılmış gölleri vardır. Yazın sonlarına doğru son derece pis ve âdeta çamur haline gelen bu sular da tükenmekte, köylüler bütün hayvanlarıyla suyu bulunan başka il ve ilçeler göç etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu hal ise, hayvancı olan bu bölge için ciddi bir konu halini almaktadır.

TEŞKİLÂT: (Bugünkü duruma göre)

İç İşleri: Kaymakam, Tarirat. Kâtibi, Nüfus Memuru

Tapu: Tapu Sicil Memuru,

Tarım: Ziraat (Münhal)

Orman:	Orman Bölge Şefi, Kâtip - Mutemet, Seyis, 3 bakım memuru.
Veteriner:	Hayvan Sağlık Memuru.
Özel İdare:	Özel İdare Memuru, Tahsil Kâtibi, iki tahsildar.
Jandarma:	İlçe J.K.V. Asb. Bşçvş., 2 Üst. Çvş., 2 Uz. Çvş., 3 Mükellef onbaşı, 31 er.
Maliye:	Malmüdüdü (Münhal), Muhasebe Memuru, Vergi Tahakkuk Memuru, Vergi Tahsil Memuru, Vezne, Tahsildar.
Sağlık:	Hükümet Tabibi, Trahom Savaş Tedavi Evi Sağlık Memuru, 2 gezici Sağlık Memuru.
PTT (Şube):	3 dağıtıcı,
Diyanet:	Müftü, İmam, Müezzin.
Meteoroloji:	Meteoroloji Memuru,
Ziraa Bankası:	Müdür, Muavin. Takip Memuru, Bekçi.
İlköğretim:	İlköğretim Müdürü, (16) öğretmen (6) Yedek Subay öğretmen.
Askerlik şubesi	Başkan v. Prs. Üstğ.
Adalet:	Münferit Sulh Hakim M., Başkatip (Noter ve İcra İşlerine bakar), Zabıt Katibi, Mübaşir 2 Gardiyan
Belediye:	Başkan (Kaymakam), Sayman, Katip, 2 Zabıta Memuru, Su Makinisti, Temizlik Amelesi.

Danıştay 2. Daire Başkanı Şeref Hocaoğlu ve Nallıhan C. Savcısı İ. İlhan Kepekci tarafından «Memurin Muhakematı Hakkında Kanun ile Buna Dair Açıklamalar, İlgili Kanun Maddeleri ve Kararlar» adı altında yayınlanan eser 124 sahife olup 10 lira bedel karşılığında kendilerinden temin olunabilir.

İdare amirlerine faydalı olacağı düşüncesiyle tavsiye olunur.

DERGİ

Basın Yayın eski Umum Müdürü Bekir Tünay tarafından «Mustafa Kemal'in Milli Mücadele Destanı» isimli kıymetli bir kitap çıkarılmıştır.

Eser 84 sahifeli olup beş lira karşılığında Ankara Ajans - Türk Matbaasından temin olunabilir.

DERGİ

Ziraat Fakültesi Asistanı Mehmet Göbelez ve Gezirler Çiftliği Müdürü O Zeki Ekim tarafından «Pelemir Mücadelesi» adlı bir kitap neşredilmiştir. Eserde buğdaylarımızın iki mühim zararlarından biri olan Pelemir mücadelesinin yapılaş şekli tarif edilmektedir.

Kitap 15 sahife olup iki lira bedel karşılığında sahiplerinden tedarik olunabilir.

DERGİ
